

Titel: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 12

Citation: "Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 12", i *Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 12*, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_012-shoot-d1e422.pdf (tilgået 04. maj 2024)

Anvendt udgave: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 12

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Den gamle Børge Olsens Nye Syner som Han har havt for mange Aar siden

opsat af Ham selv

og

for sin mærkværdige og vigtige Indhold

nu

til Trykken befordret af hans Broder-Søn

Jeppe Børgesen.

Kiøbenhavn 1772, trykt hos Morten Hallager, boende i store Fiolstrædet.

2

Skriv, advar den yndede og herlige Stad som er kommet op af Havet Anno 760, og som har en Hafstrambe til Dommer i Søen.

Muslingen har uformerket bemægtiget sig Magten, dertil har han kaldet Gedden, Rægen, Horken og Silden langt borte af Sønden og givet dem af sin Magt, for at stjæle Hafstrambens.

Vil det ikke lykkes ham, med de andre Fiskes Hielp, at hver af dem kan blive Anførere for sit Slags Fiske og forføre alle Fiskene til at hielpe hertil; da har han besluttet at lade Vandet løbe Hafftramben til døde, og dette vil skee et Aar for tidlig.

3

Da faae jeg at alle Fiskene i Havet sagde til de fem Fiske: I have gjort ilde, betaget os vore Kilder og Løb; men sæt os Hafstrambens Søn, og de maatte nødes til at lade dette skee.

To Millioner Fiske tilbade, ærede og dyrkede denne deres nye Hafstrambe og bade ham: skil os ved de fremmede Fiske, som ere af en anden Natur end vi, og saa store og graadige at de opæde os. I din Faders Tid opaade de alt det han havde samlet og gjorde fremmet Laan i hans Navn, som de og fik paalagt os til Byrde, og al den Fiskemad her er, tage de til sig.

Og jeg saae op af Havet til Himmelen, da saae jeg Christus i Stribler, og jeg faldt i Bevægelse.

Da førte Aanden mig midt i Staden, som den taledes til mig om, den mægtigste og heiligste i alle Have. Og da jeg stod paa Pladsen og saae igiennem Portene af et Paradiis Huus, det største og herligste i Staden; kom der een, ridende paa en hvid Hest, som var anseelig og klædt i røde Klæder. Og da han kom hen ud paa Pladsen af Paradiis Porten, faldt han og Hesten, og der blev er stort Skrig med Bulder.

4

Da saae jeg op, og der blev en stor Klarhed i Himlene med megen Glands. Jeg blev en Kongelig Throne vaer i Skyerne, betrækket med Hermelin, og der sad en liden Konge derpaa, men meget mat og som den der er syg, halv død, og hengte til den eene Side.

Og der kom en stor Røst af Himmelen, som sagde: Denne Konge er Stor; men der skal komme en Større.

Og derefter blev der saadan en Glæde paa alle Fiskene, Store og Smaae af alle Slags, faa at Jorden bar Forundring over Havets Triumph.

Og jeg bad den, som fulgte mig, at forklare disse Syner; men han sagde: Det du seer skal skee Tid efter Tid, og det denne Slægt ikke lever at see skal dog skee. Men nu vil jeg viise dig hvad her skal skee førend den Dag kommer.

Muslingen samler alt det alle Fiskene og Dommeren eyer, og giver Dommeren med samt alle Fiskene i deres Fienders Hænder, som skal fange dem, og naar det er skeet, da skal den ufredelige selv fanges, og der skal blive Fred i Havet til det Aar 1785.

Hans Begierligheder bliver oplyste for Hafstrambens Søn. Da skriver han til Dronningen over Biørnene. For at blive

5

sikker, tager han Bergylten og Salde til sig, og giver hende et af Hafstrambens Bierge og Fiske-Kilder 1768 og ved Seyen giver ham Haandfæste derpaa. Nu staaer han sig

Ved Silden faaer han Hafstramben til at see sig om; for imidlertid at udrette sig, ved at kalde en Sandskrubbe til at tylde ham med Vandlob, som ved den forrige Hafstrambe.

Sandskrubben paatager sig det gierne, beteer sig kierlig, hentes til Mærmingen og gaaer ind at tage alle Fiskenes egen og Hafstrambens Ret, giver Mærmingen alle deres Siæle og Huuler, og indkalde

Mennesker fra Landene at beboe Havet og være deres Konge. De skal intet skatte til ham, men allene ingen Bekiendelse have og kalde ham og Mærmingen Gud over alle Ting.

Seer du og forstaaer hvad der skal besluttes i Julio 1770. Men betænk hos dig selv hvad de 11 Fiskes Gierning er for hver i sær, siden kalde de fleere til sig.

Og efter disse Ting saae jeg disse 11 Fiske alle i Beredskab at oplæse Vandene.

Geden, Muslingen, Roegen, Horken, Silden, Bergylten, Salde, Seyen,

Sandskrubben Brasen og Mærmingen.

6

Og disse skal gjore det, at Sandskrubben bliver Skrivere i Hemmeligheds Bøger udi den 7de Maaned i ovenviiste Aar, og før kan de ikke udføre noget. Sandskrubben og Mærmingen udkastede strax Muslingen, Rægen, Silden og Bergylten.

Sandskrubben vil da ligne Muslingen i alt det den gjorde før ved sine Fiske og flux opæder og tager andres Fiske saa frit som det var sine egne, saa at begge disse fremmede forvoxne Fiske bliver ligedan af Skikkelse; endog den eene er en Musling og den anden en Sandskrubbe.

Fra denne Dag giver han Hafstramben det Vand, som man kan ikke see og høre efter, naar man tager det ind.

Saa skal Mærmingen og Sandskrubben sette Geden til deres allene største Bestyrere, som skal indrette en Ild til at steege alle Fiskene levende over hele Havets Bund, og den skønneste Stad i Havet vil de gjøre til intet; men det skeer ikke den første og anden Gang, men siig dem, at de ere aarvaagne imod den tredie.

Og jeg spurgte : Ak! skal da denne deylige Stad forbrændes eller forstyrres? Ja, sagde han, om de ikke, naar den Tid kommer, udfletter alle Bolere og fremmede Opirrelser imod den Høyeste; Men stig til Fi-

7

skene: gaaer ud deraf i Tide; thi udslettes ikke det Onde denne, eller anden Gang; da skal de forvoxne Fremmede faae Magt igien, forføre Havets Fiske, og da stal de blive deelagtige i den Vederstyggelighed, som opstaaer deraf. Da skal de alle gives i den Fremmedes Vold, og alle Kongerne ved Havet skal begræde den og sige: nu mærke vi at den var vor Spise-Kammer og intet Fiske-skib kan komme der mere.

Men her er mere at vise dig, som skal skee førend den Tid.

Sandskrubben og Mærmingen skal antage disse 29 af Sønden foruden de andre og med dem selv 11 som alle ere af Sønden og Vesten.

Brisling, Brosmer, Blegen, Fliren, Fløyfisten, Graaehayen, Hummeren, Hundstiglen, Jisgalt, Karpen, Steenbideren, Laren, Loppen, Makreelen. piir, Rognkalv, Ragekniv, Rosmul, Sælhunden Spring-sval, Størren, Steen-ulk, Søkatten, Vahu, Vandrotten, 2 Engløber. 2 Stad-fiske.

Disse 29 udenlandske Fiske skal de bruge til at forføre følgende 25 af Søens indfødte Fiske.

Aborren, Blaaskaal, Brigde, Blankenstein, Delvio, Elverizen, Est, Flyndederen, Forellen, Graaesejen, Gulhaaen,

8

Guld-Lax, Helleflyndren, Hoenfisken, Helren, Lake, Lodden, Rodspætten, Rokken, Siik, Steen-Brosmer, Tungen, Millingen, walrus.

Disse skal de overtale til at efterfølge dem alt hvad de vil.

Sandskrubben gav alle Slags Fiske i Havet Tilladelse at melere sig sammen, og ikke ansee mere paa Orden, Arten eller Naturen af 13/4 Ao. 70.

15/5 At være det samme som Hafstramden.

22/5 Tog Sandskrubben og Brasen Navn af alle Fiskenes Graf.

24/6 Blev for 1 forunderlig Fisk fød 22, giort en Ild-Prøve af Svoel, til at see, om dermed kunde brændes den store Stad i Vandet naar de vilde Gaser fik der 2002.

7/6 Nødes alle Fiskenes Departementer at aflegge Eed til Sandskrubben at adlyde ham som en Konge adlydes paa Jorden.

20/7 Bortjager han Camelernes Svenne af Solden.

10/7 Kommer 400 smaae Søe-Fiske at tale med deres Hafstrambe; men Sandskrubben siger: han er her ikke, gaaer bort.

22/7 Døde en liden Hun-Fisk af overordentlig Melering med de af Søndens forskrækkelige store Fiske, imod dens Art. i Merele

9

28/7 Gav Sandskrubben Vand-Rotterne en Raae-Steeg, for at være sin Ven, ikke skiære de Store; men smaa hugge alle smaae Fiske i Vandet naar han gav Ordre.

1/8 Satte Sandskrubben en af Fiskenes Sendebud, en Fiskinde, i et blaate Fisketaarn, fordi hun var Fiskenes Bud til Hafstramben, om Nærgaaenheder af Sandskrubben og hans Art.

1/10 Tager Sandskrubben alle Hafstrambens Sølv-Kar og lader omflaae til at købe disse 60, og de øvrige Fiske til et Oprør; de vil blive Ducatoner, men faaer Navn af Spe cies indtil deres bestemte Tid.

2/10 Vil han nedbryde et af deres Helligdomme, og i dets Sted indføre Ureenheder derudi.

3/10 Faaer han 15 Fiske af det Afgrunds-Sted tilsendt og indført, at forføre alle Fiskene.

5/10 Vil han lade Fiskene vide at Haf strambens Salvo-Garde og indfødte Fod-Fiske, ligesom de flyvende d. 21 May, og skal afgives.

Men naar Sandskrubben og Mærmingen kommer i Stormens Gade til Hest, da skal det skee at alle Stænder skal pibe og fløyte af dem 0/10.

Og d. 24/10 skal deres Plan rives tvert over, og give Anledning til den største iblant Dagene, naar de Kl. 12 om Natten mellem 23 og 24

10

sender den under 5/10 udsprede Afgivelse paa de 500 Fodfiske.

Da skal de 60 af dem, indtage Hafstrambens skønne Bolig, og derved faaer de andre Liv, kommer dem til Hielp og bliver alle 500 samlede, paastaaer at blive det de ere, eller at gaae udaf Staden hvor de vil, og ikke være Slaver. Af Forskrækkelse løber Sandskrubben at skiule sig i en af de dybeste Kieldre. Tilsidst maae han dog give de 500 deres Begiering. Heraf skal den Evige, give alle de borgerlige Fiske en nye kraftig Aand og alle eet Mod til at imodstaae paa den Dag, de ellers skulle med samt Staden opbrændes i deres Reede, og

de, som vilde undflye, vil han lade møde ved Ild, Tromme, Kaarde, Kugle, Mord og Stik til Døde.

Aftalt dette Ondes Beslutning faaer Hafftramben slet intet at viide førend Døden er for Døren.

26/10 Besættes alle Vagter om Søens Porte med Ildværk og Canoner med Skraae, og alle ligeledes hvor de ere Nat og Dag.

27/10 Lader Sandskrubben og Mærmingen gjøre en Boll-Trappe igiennem Afgrunden og op, ligesom de haver forfærdiget i de 2 de andre Hafstrambens Boliger, paa det ar deres Veye og Ildsbynde skal blive usynlige.

11

26 Omstødes den Viises Helligdoms Sæde (den anden af disse Boliger,) til en Afbildnings Skole, som er dets skiulte Navn. Samme Dag lader de viide at Rotterne skal miste deres Sold.

8/11 Indtager Mærmingen og Sandskrubben i Hafstrambens Bolig i den herlige Havstad; men Frygt og Angest skal betage deres Hierrer, saa de aldrig tør tage en Fods Længde, uden at bevares af 45 flyvende Fiske med skarpe Sværd og Ildmaal.

Dog unseer Mærmingen sig ikke den 9de at stryge Hafstramben til den giver sig som dets spæde Noer. Nu ere de faste i deres Beslutning, hvorover Brasen udblæser det den 9de Aften med disse Ord: Om 6 Dage herefter, da skal den heele Sø faae at see hvad alt dette betyder. Da skal de og faae at viide, hvorføre de flyvende Fiske holde bevæbnede ved alle Porte med beredt Ild. Paa den Dag skal og den ugentlige Told x. under Navn af Gield, eftergives eder.

14/11 Da Border var til Ende, holdt Sandskrubben en Forordning (for Hafstramben, da den Tyrkiske Opium havde udruset noget, og efter Frastillelsen, blev den dertil prægtige nye Triumph-Vogn betragtet.

I den Nat vil der lade sig høre Tromme Skrald proforma, for at venne de Fiske, fom ere Borgere i den skønne Stad til at høre det

12

og troe at det er til Exercitiens Færdighed, efter udsprede Rygte, at de skal ikke siden drømme om at beskierme Hafstramben, eller at tænke at sligt er i Gierde.

De vil afpasse det, at det er just Hafstrambens 6Aar, saa at paa den Dag han fik Hat paa, skulle han nedlegge den, som at det saaledes af ham selv var bestemt. Vil disse Omstændigheder ikke falde af sig selv; da haver de befluttet en forfærdeligere; thi i een af de 3 de Nætter imellem 14 og 15, og 15 og 16 og 17 vil de med Magt være i det høyeste Sæde.

Og jeg hørde en anden Røst, derefter vendte jeg mig for at see den som taledede, men jeg saae ingen. Da spurgte jeg den, som var med mig og havde viist mig disse Ting, om han vilde forklare mig hvad alt dette ville blive til og hvers Embede af de tilsagde Fiske: og hvad de 3 Nætter ville føre med sig, og han sagde; har du forstaaet alle de bestemte Tider, der er hvad skee skal.

De fleeste af disse Fiske skal blive det de ere. En Deel skal blive til Døde og dog leve. Mærmingen skal blive den. aabenbarede Scorpion. Og Sandskrubben skal blive til et Natte-Spøgelse som en Lodden Skov-Trold, men derefter til 5 Deelee. Naar de 6 Syner ere opfyldte, men det 7de Syn er tilbage at overvinde, da bliver først Honnin-

13

gens Host; da skal om der vindes, Forstand, Villie Magten og Styrken blive den rette.

Men see nu Underskriften er skeet, Mærmingen samler efter Kl: 2. de der skal blive de fornemste i Fiskenes Rige. Og naar de efter overlagt Betragtning synes at det er alt vel udført, og de ere Hafstramben; (det Navn de kan tage hvilken Time de lyster) gaaer de til en Samling, som kaldes Masquerade.

Imidlertiid gaaer nogle ud som kommer fra at have aflagt deres Gratulation, og moder 2, som vil ind at gratulere. Da siger de, som kom ud: det Beste er, at de har begyndt alting galt; gaae kun ind og roes dem alle 3 deres udførte Lykke. Efter at have holdt dette Raad og faaet disse Ønsker gaaer de til Masqueraden.

Nu gives Hafstramben en Collation efter Sædvane. Opium af Sonden virker at horken flyder. Da gaaer Sandskrubben til og lader som han tørrer det af, men kuns for at beskierme, som han vilde sige, see et Spøgelse og Galning!

2 Timer derefter skal de rekke ham eu Skaal med Edder, for at det skal ansees som den Fist Hafstramben døde i Vildelse, men han skal ikke drikke.

I denne Nat imellem den 13 og 14 skal den Evige Aand lade komme dette Syn for Brasen, og han saae Bøddelen at bryde hans

14

Vaaben, Skiold og Hielm, brænde Hans Pande og pidske hans Ryg. Af Forskrækkelse over dette Syn, turde Brasen ikke tillade Ild-Tromme, Kaarde Hug og Mord i den Nat mellem 14 og 15.

15/11 Kaldes den skønne og mandige, Torsk at afgive alle Fiske-Stadens Ildværk men han skal svare: De høye Herrer har meere at befale end jeg. Hafstramben har aldrig

givet dem noget Slags Ilværks Rør. De har selv anskaffet sig dem og de fleeste har ingen. Vil de have dem. da betaler Hafstramben dem det samme derfor som de har kostet. Fiske-Raadet kan selv om de har Befaling tage dem, men jeg ikke. Jeg har intet at befale uden naar mig sendes Ordre fra Hafstramben at udføre.

Derpaa bliver han opkaldt til Mærmingen Brasen og Sandskrubben. Han svarer dem som for Fiske Raadet, at det stod ikke i hans Magt. Da siger Mærmingen: du er i min Unaade, og Mærmingen satte Graahayen til øverste Høvding over Ilden i den skønne Stad, til at forbrænde alle Fiskene i Morgen naar Mørserne ere afhentede fra Torsken som han vel videre veed.

Een af de borgelige Fiske stod i Brasens Kammer og hørte Torsken af og Graahayen indsettes af de ovenmeldte 3. Da Brasen kom ud, sagde han til dem, som ven-

15

tede paa ham, Jeg gjør kun Nar af dem. Saadan holder han med de han er hos.

Morgenen Torsdag 16/11 faaer Torsken Ordre, strax at udlevere alle den skønne Stads Mærker og Bannere. Han bliver strax forskrækket og veed ikke hvad han skal gjøre. Han kalder 2 af sine Naboer til sig aabenbarer dem det og spørger dem til Raads. De siger: han skal ikke, med mindre han hører det selv af Hafstrabens egen Mund.

Han løber der paa til Masqueraden for at faae Hafstramben fat. Dette bliver Aarsagen at Torsken er paa et Slot med om Natten ved et forfærdeligt OprørsOpdagelse 16/11 imellem den 17/11 Januar. skal endelig bestemmes til den ulykkeligste og farligste Nat. Da stal der holdes Masquerade for de 9 Klasser af Fiskene; der skulle Hafstrampen først udmatte sig med en Dands, (skulle der hede); men Karpen skulle rekke ham Sukkerladen med Døden udi. Karpen havde i fornævnte 3 Nætter havt denne Befaling at fuldbyrde det, men han trykte Hafstramben i Venstre Lalle og sagde: drik ikke, der er Edder udi.

Deette er viidere besluttet om Eftermiddagen den 16de kommer Døden ikke ved Drikken i denne 16/11 Nat; skal han strax gaae til Seng. Da skal Karpen og Brislen gaae til Sengen og Hornfisken skal holde ham, at han skal see paa, at Graaseyen igiennemstik

16

kee Fridlef Jak og Hende Charangen, medens Ild-Trommen, Kaarde, Mørse Rør, Stik og Mord røres over ald denne skønne Stad. De skal forkaste deres første Beslutning at sette Jac. Molet paa en kronet Borg og Fridlef i Friderich 3 Havn.

Naar disse 3 ere borte vil de henge Marmælen i en rød Silkelidse, ligeledes for Hafstrambens Øyne, hvorpaa han skal bestemmes at blive den sidste og af Karpen, Brislen og Hornfisken tvinges til at drikke Edder, derpaa af Hornfisken skydes udaf Vindnet til Mængden paa Pladsen, og det skulle hede af hans brugelige Raserie.

Saaledes har det været anstillet fra Sept: 1770. Som er der første Syn jeg havde i en heel Nat.

1

Den 124 Aar gamle norske Bondes

Børge Olsens

Syner

som han har havt i Aaret 1672, 14 eller 15 Dage for Kyndelsmisse,

om

utrolige Ting,

og Tanker om

høie Hemmeligheder.

Til Trykken befordret

ved hans Sønne-Søn

Ole Børgesen.

Kjøbenhavn 1772

Trykt og findes tilkiøbs hos Johan Rudolph Thiele, boende i store Helliggeiststrædet.

2

3

Erindring til Læseren. Et udkommet Skrift, kaldet Nøiere Underretning om Børge Olsens Syn og Tanker om Hemmeligheder & c., i et Brev til hans Sønnesøn Ole Børgesen, anlediger mig til paa nye at gribe Pennen fat.

Hvor nøgne de Grunde ere, ved Hielp af hvilke bemeldte Skriftes Forfatter vil

4

binde Folk paa Ærmene sine Opdigtelser, kan blant andet tydelig sees af pag. 10. hvor han vil indbilde Folk at Skifteretten kan have forholdet Manuscriptet, efter min salig Broder, da der dog tydelig staaer i det 1771 udgivne Skrift, paa den 3die Side i Fortalen, at min Broder sendte mig det da han blev syg, paa det, det ei efter hans Død skulle falde i andres Hænder. Pag. 13. siger benævnte Autor i den 20 Linie: randt mig ned paa Skieg: get, da dog min Bestefader aldrig bar Skieg, men ragede sig 3 Gange om Ugen med sin Tellekniv. Efter Deres sigende, bestaaer Bogen af Natte- og Middags-Drømme.

En aabenbare Usandhed! min Farfader sov aldrig om Dagen, og aldrig nogensinde gav Agt paa, mindre optegnede sine Drømme; nei, Drømme-Værker

5

overlod han til saadanne, som De og Deres Lige.

Videre min Herre! De siger at Deres Fader boede i hans Naboelaug, vær saa god at sige os paa hvilken Gaard han boede, og har de vel nogensinde kiendt Skolemesteren Conrad Runemoen, og ved hvad Lejlighed stal de faae min Farfaders Manuscript i Hænder?

Giør Rede for dette, om De kan, men tag Dem i Agt for, at ei Deres Maal røber Dem, og viser De er en Gallilæer.

Paa den 8 Side af Deres Skrift staaer til Slutning Jus Talionis, den gode Mand kiender jeg ikke, og ifald det skal være Just Talvogen, som De kalder saaledes paa et fremmed Sprog, da

6

skal han være mit Vidnesbyrd, at De har Uret; thi den gode Mand har min Moersøster til ægte, er min næste Grande, og veed meget got Beskeed om alle Ting.

Paa Børge Olsens Vegne,

Skoleholder Loci og Medhielper.

7

8 Det Dyr, som du haver seet, haver været, og er ikke, og skal komme op af Afgrunden, og fare bort til Fordærvelsen, og de skal forundre sig alle som boe paa Jorden.

8

Omtrent 14 eller 15 Dage for Kyndelsmisse, Aar efter Guds Byrd 1672, havde jeg følgende Syn om Natten.

Det var just paa den Tid at Nyeaars Nye var 4 Dage gammel *), i det første Qvarteer, da jeg laae om Natten paa min Seng, og ei kunde sove, at følgende aaben: baredes for mig, omtrent Klok. imellem 12 og 1 Slet om Natten.

*) Den første nye Maane man faaer paa det nye Aar, falde Bønderne og den menige Mand i Norge Nyeaars-Nyen.

9

I der jeg laae og tænkede paa de fremfarne og de tilkommende Tider, see, da blev Himmelen med et ganske oplyset, og Skinnet af den klare Himmel opfyldte mit Kammer med sin Glands og der blev saa lyst som den klare Dag.

Jeg stod derfor op og gik hen til mit Vindue, og da saae jeg følgende paa den opklarede Himmel:

Syvstiernen lod sig tilsyne, omgivet med en Glands af Farve og Skikkelse ligesom Morgenrødens, og see den Kiempe, som stod i Syvstiernen, saae ud af Skikkelse og Yndighed at see til, ligesom man afbilder det yndige Foraar.

Runt om Syvstiernen vare mangfoldige mindre Stierne, der alle gave et meget behageligt Skin, nogle af dem bleve halv fordunklede, og nogle, beholdt sit Skin.

Derpaa udgik en Røst af hele Luften som raabte og sagde: Syvstiernens Glands blive evig, Kiempens Slægt varer evindeligt, den ganske Befæstning haaber paa Kiempen, opfyld vort Haab.

Kiempen smilede, bukkede sig og sagde: en Engel skal opfylde Befæstningens Haab,

10

Haabet skal blive fuldkomment førend Morgenrødens Glands forsvinder, og hele Befæstningen raabte Amen! Halleluja! Kiempens Slægt skal bestaae evindeligt, en Engel skal komme, vort Haab skal opfyldes, Amen! Halleluja! Morgenrøden vare længe! Kiempen blive evig! syv Gange syv legges til Syvstiernen. Halleluja!

Og see der kom en Engel fra hin Side af Befæstningen, og Kiempen sadte en Krone paa dens Hoved; men der blev ei lyst paa Befæstningen da den kom, og alle forundrede sig. Ja Engelen selv stirrede rundt omkring sig; men en Røst blev hørt som sagde:

Da Lyksaligheden nærmede sig til den 5te Alder, var hele Befæstningen idel Glands ved Engelens Komme; thi da kom en Fredens, en Glædens Engel, Lyksaligheden, Syvstiernens Ophav og Kiempens Oprindelse; Syvstiernen ligner Lyksaligheden, og Kiempen er som den gode Engel der var dens Aarsag, men Befæstningens Mørke bebuder forunderlige Ting, og Kiempen bliver ei fornyet med denne Engel, thi den er ei Lyksaligheden lig, og ei Kiempen værd.

11

Den vil formørke Syvstiernen, men dens Glands er uovervindelig, og Engelens Hensigt skal sees af Myriader, og dens Navn skal indføres i Beskiemmelsens og Forglemmelsens Bog; — men da, da skal Syvstiernen skinne dobbelt, og Kiempen blive fremdeles uovervindelig.

Alle Stierne bukkede, alle Stiernekredserne neyede sig, de bleve alle tause og forundrede ved denne Røst, men efter al Anseende, hørte ei Kiempen denne Røst; thi han vedblev at smile til Engelen, alle gave Agt paa Engelen, ingen blev den mørke Stierne vaer, og Befæstningen haabede; ja den raabte: den sidste Engel er som den første, Lyksaligheden liig!

Men Røsten svarede: Giv Agt pag det Tilkommende. Jeg vil tælle 10 Gange 10, fra denne Time, da, da skal Sandhed høres, da, da skal Sammenhængen erfares, da, da skal Kiempen blive underrettet, Hemmelighederne skal aabenbares, gruelige Ting skal høres, Befæstningen skal bæve, men dens Angest skal igien forgaae, og Syvstiernen skal fees paa nye.

12

Og see Syvstiernen gik bort, men Engelen blev tilbage, Syvstiernen kom igien, Kiempen smilede bestandig, og hele Befæstningen rosedede Engelen.

Men see! der kom en Fugl, at see til som en Strutsfugl, vældig og stor, dens Vinger vare udvendig at see til hvide, men under Vingerne var den sort som Natten; den holdte sig til Kiempen og Kiempen gav den at æde af sin Haand, den nærmede sig til Engelen, men Engelen trak den til sig og stak dens Hoved i sin Barm, og see den blev bestandig hos Engelen, og hvor Engelen gik fulgte den med.

Da lod Røsten sig atter høre og sagde: See nu Engelens Art, Afguderie er i dens Hierte, den bøier sig ned for fremmede Guder, og glemmer Kiempens Vælde.

Og see der stod ved Engelens Side, en mindre Engel, at see til som et Drengbarn, Engelen saae skievt til den, og Strutsen huggede hemmeligen efter den, men Syvstiernens Kiempe taledede til den med en vennefuld Smil.

Strutsen kom alt nærmere og nærmere til Engelen, men Kiempen blev mere og mere Tankefuld.

13

Men da begyndte adskillige Stierne at forsvinde, og da TOTTO forsvant, da sukkede hele Befæstningen.

Men Røsten lod sig atter høre og sagde: sukke ikke, den gode Samvittighed skal igien triumphere, naar Engelen, Strutsen, Behemot, og alle Rovfugle ere besnærede. Jeg vil lade Eder beholde Astræa, Egetræet skal blomstre, Køllen skal blive, Kiempen har den beste Moder og Freden er hans Broder, de skal være retfærdige som Astræa, rodfæstede som Egetræet, og de, de skal nedflaae med Køllen, og Befæstningen skal blive frelset i den beleilige Tid.

Men see, Kiempen blev mindre og mindre at see, og man saae ham ei i sin sædvanlige frydefulde Gestalt.

Engelen blev mere og mere almindelig, Strutsen vigede ei fra den, — Befæstningen blev mere og mere formørket, Stierne skjulte sig, lutter Cometer og Irrlys bleve seede, et falskt Skin og en svag Glands udbrede sig hist og her paa Firmamentet, og Røste lod sig igien høre:

See til raabte Røsten, see nøie til, er ikke dette falske Blink Gienskinnet af

14

Sodomas Flamme, og Billedet af Gomokræ Luer? Engelen vil skiule sin Vedderstyggelighed, og gjør hele Befæstningen til et Ninive, de Ærbare sukker, Retfærdigheden fnyser, men Kiempen veed det ei. — Og der kom en Lyd af hele Befæstningen som raabte med Bedrøvelse og megen Længsel, sigende: Syvstiernen et fordunklet, og hvor er Kiempen, hvor er den Vældige, den elskede Lyksalighedens Søn, vort Haab?

Men Engelen rystede med Hovedet, ligesom den der vil give Mishag tilkiende, den lod udflyve adskillige hemmelige Ruller, og man fortalte til hele Befæstningen, at Kiempen var sig ei selv mere lig. Nogle faa troede det, men alle sukkede og længedes efter Kiempen.

Man hørte en Buldren paa Firmamentet, og en forvirret Lyd af Instrumenter og Mennesker, Vellyst og Løstighed stod malet paa alles Pander, som hoppede omkring, og traadde paa Dyd og Ærbarhed.

Men Røsten raabte, see, see, disse ere drukne af deres Horeries giftige Viin!

Engelen blev derpaa noget borte med Strutsen; men Engelen kom igien, og havde

15

en ganske lille Stierne ved sin venstre Haand, Strutsen logrede for den, og Engelen omfavnede den, men hele Befæstningen fnysede, dens Formørkelse var tydelig, men ingen Røst blev hørt, og i al den Tid blev ei Kiempen seet. —

Derefter fremkom en stor Skare, som alle ginge og hældede med Hovedet. De vare alle bedrøvede og forbittede, de saae alle op til Syvstiernen, og klagede sagteligen og sagde: Tør Strutsen udbrede sine Vinger, for at skiule Syvstiernen? Skal Engelen ustraffet dyrke Afguderie? Hvo tør ligne sig ved Kiempen, hvo

kan længere taale den Forasmædelse?

Men Engelen og Strutsen lurede efter deres Tale, men kunde ei tilfalde forstaae den, og see, see, Strutsen havde en Kieve om sin Hals, derpaa var indgravet Engelens Navn.

Men Kiepmens Moder, lod sig tilsyne paa en anden Kant af Himmelen, og Freden, Kiempens Broder stod ved dens Side, og den vinkede af Astræa, den pegede paa Egetræet, og visede Kjøllen; men alle lagde Fingeren paa Munden, og nikkede ad Befæstningen, men Engelen og Strutsen blev det

16

ei vaer, og den største Deel af Skaren saae det heller ikke.

Engelen og Strutsen taledede immer venligen med Astræa, men Røsten lod sig høre og sagde: Astræa er dem alt for klog.

Derefter blev en sagte Mummel af hele Skaren, Frygt, Mistvivl, Vrede og Hevn faaes i alles Ansigter, den ene faae paa den anden, men ingen turde tale, og alt hvad man kunde forstaae, var det, at alle raabte paa Kiempens Navn. O! vor Kiempe! vor Vældige! vor Elskede! hvor er Hvor er Kiempen! hvor er Kiempen! var alles Raab. —

Derpaa blev hele Himmelen ganske formørket, og jeg hørte en Røst, som sagde til mig, frygt dig ikke, alle Ting skal blive oplyset, Tiden er for Haanden, Engelens Afguderie skal sees, og Kiempen skal igien blive stor, og jeg hørde en Røst fra den inderste Himmel, som sagde: Alt dette skal skee! —

Og see! — jeg gik igien hen til min Seng, og i det jeg laae og eftertænkede dette forunderlige Syn, see, da hørte jeg atter en Røst, som hviskede mig i Øret,

17

og sagde, forfærdes ikke, men bereed dig til at see forunderlige Ting, som ei er givet dig at udgrunde; men du skal nøie bevare alle Ting, og naar 10 Gange 10 er omme, da bliver Dagenes Tal fuldkommen, og da skal det aabenbares, som endnu er skiult i Skiebnens store Ring.

Jeg hørte denne Røst 3de Gange og da blev mit Kammer ganske oplyset, jeg saae en Glands, som af utallige Speiler og Lampetter, jeg hørte en Lyd, som af alle Haande forunderlige Instrumenter, og jeg syntes mit Kammer blev uendeligt stort og aldeles forvandlet for mine Øine.

Men en Røst sagde til mig, du vil see meget som du ei forstaaer; — men giv

nøie Agt, og jeg vil oplyse dig om det du bør at vide. See nu nøie til: — og da saae jeg følgende sælsomme Ting:

Jeg syntes som mit Kammer vrimlede af Tusinde forunderlige og ulige Gestalter,

der alle vare prægtige, men ganske ukiendelige, thi jeg kunde ei see deres Ansigter, men det jeg saae, lignede Mennesker. Der kom een, og Røsten hviskede til mig, det er Astræa, hiin, sagde den er Eegen,

18

og denne er Kjøllen, der sagde han kommer Kiempen og Freden, der er Engelen, Be hemot, Strutsen, Gerill, Falken og andre Rovdyr, og jeg syntes, Strutsen og Falken huggede hemmelig efter Kiempen; Freden og Kiempen elskede Uskyldigheden; Astræa, Eegen og Kjøllen, var idelig i Bevægelse, rundt om Kiempen og Freden og Uskyldigheden.

Og Røsten sagde: Her arbeide Hensigter, her forhindres Redelighed, Forræderen er aarvaagen og Melder, Troskab er bekymret og seer runt om sig; Kiempen, Freden og Uskyldigheden efterstræbes, Faren er nær, Kiempen veed den ikke, og Myriader skielve, men Alfaderen skal bevogte Kiempen, og denne Time skal aabenbare Engelens Afguderie, og Hævnen skal nedstyrte dens Afgudsbilleder.

Herpaa syntes mig at høre en stor Tummel, en forvirret og sagte Lyd, der indjagede mig saadan Ængstelse, at den kolde Sved ned flød af mine Kinder.

Jeg syntes at høre en Lyd, som af Kanoner og Bøsser, en gruelig Klang som af mange Vaaben. Jeg syntes som jeg hørte Sukke, Forbandelser, Raaben og Skri-

19

gen, Mord, Død og Plynderen, og midt under alt dette, hvor er Kiempen? lader os hevne Kiempen, lader os ei

levne Steen paa Steen i Forstyrrenes Boliger! Ungesten betog mig saaledes, at jeg fast tabte alle mine Sandser; men Røsten hviskede til Mig: Vær ei mistrøstig, dette betyder intet, det er ikkun et Forbud om de Ting der kunde have skeet, men ikke skal skee; thi Retfærdigheden vaager.

Derpaa forsvant med et den hele Forestilling i mit Kammer, og i det samme faae jeg Himmelen igien blev opklaret; jeg stod op og gik hen til mit Vindue, der blev jeg atter Syvstiernen vaer, og Kiempen i Syvstiernen; den var omringet med en Skye, hvis Lys og Farve var som Dagbrekningens, og en dyb Tavshed herskede paa hele Firmamentet.

Og see, da syntes mig at see en Skikkelse som et Fruentimmer, med en Krone paa Hovedet, Omhyggelighed, Livsalighed og Kierlighed lysede udaf dens Øine og en betydelig Bekymring var at see i dens Miner.

Daa den hørte Side gik Freden, ligedan af Udseende, og begge deres Klæder vare hvide og skinnende, og paa den venstre

20

Side gik Astræa Egen og Kiøllen, paa dem alle stod skreven den uforfalskede Ærlighed.

Og de ginge alle hen til Kiempen og Fruentimmeret med Kronen neiede stadselig for Kiempen, og Freden hilsede ham, og de andre stode runt om Kiempen, og Kiempen omfavnede dem og hilsede dem kierligen.

Og see, de taledede noget med Kiempen, men Indholden blev mig ei given at forstaae.

Men jeg saae Kiempen, fremtog en gylden Griffel, og dyppede den i Azur blaae Farve, og han skrev noget paa en Tavle, og da bleve Astræa, Eegen og Kiøllen satte i Bevægelse. — Men Kiempen, Fruentimmeret med Kronen og Freden, ginge bort, Astræa, Eegen og Kiøllen bleve tilbage.

Derpaa aabnede Himmelen sig paa en anden Kant, og see, da saae jeg, at Astræa gik hen til Engelen, Eegen til Behemot, og Kiøllen til Strutsen. Og Engelen slog om sig med sine Hænder, og taledede forfærdelige Ting, men Astræa smilede.

Og Eegen nedflog Behemot med sine Grene, og Strutsen skielvede for Kiøllen.

Derpaa saae jeg, og see Engelen blev tans og see, der fremkom en Vogn og en

21

Reisnere, og Engelen steg op paa Vognen, og den foer Afsted som en Lynild.

Derefter faar jeg en Skikkelse som et Bierg, og see der kom en Haand udaf Skyen, som kastede Lænker paa Bierget, og en Røst sagde: Her groe de giftige Urter, men aldrig skal her mere vore Græs, og Bierget blev borte for mine Øine, og det foer hen imod Østen.

Derefter faae jeg Behemot og Strutsen, begge med Vogne og Reisnere, og de foere begge hen imod Østen.

Derefter blev Himmelen ganske opklaret, og Syvstiernen lod sig igien tilsyne, dens Glands var overmaade behagelig, og dens Skin uforligneligt; Kiempen var i Syvstiernen, hans Anseelse var angennemmere end den yndige Morgenrødes, og hans Ansigt mere vederqvægende end Duggen, og Fredens Billede var paa hans Side, og vigede ei fra den, og en Røst blev hørt som sagde: hvor got og livsaligt er det at Brødre ogsaa boe tilsammen.

Og Syvstiernen foer rundt om den hele Befæstning og Kiempen og Freden, og hvor den foer frem, hørtes idel Glæde og Frydeskrig af den hele Befæstning, som raabke: Hallelu-

22

ja! Halleluja! Halleluja! lovet være Kiempen! glæd dig du hele Befæstning! vi see vor Glæde! Lyksalighedens Søn er frydefuld! Syvstiernen lindrer! Kiempen smiler! Engelen, Af guden og Behemot, og Berget, og Gerill, og Falken ere borte! de ere forsvundne som Dug for Solen! De ere bevarede til sin Dag i bøflen! men Kiempen lever, og Kiempen er frydefuld! — Velsignet være den kronede Visdom og Freden! prise Astræa og Eegen og Kiøllen! og Kiempen smilede og sagde: Den Kronede skal være min Glæde, Freden min Trofaste, Astræa skal prydes med min Ære, Eegen skal grønnes, og Kiøllen skal findes i min Bannere! og halve Befæstningen fulgte med og efter Kiempen, og raabte bestandig Halleluja! og Kiempen nikkede ad dem, og hele Befæstningen blev idel Lys og Glæde.

Men see, da hele Befæstningen var oplyset, og da jeg allevegne hørte Halleluja og Frydeskrig, see da hørte jeg en græsselig Tummel fra mange og adskillige Stæder paa Befæstningen, og jeg hørte en Sørge- og Klage-Lyd blandede sig iblant Frydens Raab, og da jeg derover blev faare forfærdet, og ei kunde begribe

hvad de skul-

23

le betyde, da taledede en Røst til mig og sagde: Frygt dig ikke, den Buldren du hører er Frekheds utøilede Iver. Man vanærer Glædens Helligdom og besmitter Frydens Tempel med Vold og Ran. — Fortrydelse over Engelens Afguderie, har opvækket en Forstyrrelse i Gallilæa, den blinde Nidkierhed har gaaet over Grændser, den har beblandet sig med Voldsomhed, den overtræder Billigheden, krænker Retfærdigheden, og de som burde være Glædens Børn og Fornøjelsens Sønner, ere udartede til Biørne og Tigrer.

Og see det blev Kiempen kundgiort, at nogle forstyrrede Befæstningen, og Kiempen blev fortørnet, og rystede med Hovedet og sagde: Aldrig elskede jeg Grusomhed, hvo hvo tør formaste sig imod min Godhed, og hvo vil være ond paa min Frydetime?

Da blev hørt en Røst af Myciader, som sagde: o! du Mageløse, du Livsalige, vor Kiempe! du som er idel Godhed og Maade! hele Befæstningen ved at det mishager dig.

Og Kiempen vinkede med sin Haand, og see, da udfoer en Hær af gloende Ryt-

24

tere, og de adspredede de Fortumlede og Voldsomme; og de ynkelige Raab ophørte, og hele Befæstningen blev igien rolig, og man hørte ei andet end idel Frydeskrig Velsignelser, Halleluja, Tak og Lov for Kiempen, den Kronede, Freden, Astræa, Egen og Banneren, og hele Befæstningen raabte Halleluja! og 3 Gange Halleluja!

Og Kiempen taledede og sagde: Jeg vil fremkalde min Dom, Retfærdigheden skal være imellem mig og Engelen, jeg vil ei bruge min Magt, men hele Jordan skal prise min Ret. Strutsen, Behemot, Gerill, Falken og Berget skal bevares til sin Tid, min Lov skal gaae over deres Isse, og deres Skyld skal hvile paa deres Hoved, men hele Verden skal kiende at jeg er ligesaa naadig som retfærdig. Men Freden skal Efterdags ei vige fra min højre Side, Totto skal komme nær til mig, og tillige med Astræa, Egen, Kiøllen og alle de Redelige, fortælle hele Befæstningens Skik, og Befæstningen skal blomstre ved min Kierlighed. — Da udgik en glædelig Lyd af hele Befæstningen, en Lyd, som tusinde liflige Instrumenters: Syvstiernens Glands for-

25

dobles; Kiempen smilede, og alle Ting bleve idel Fryd. — I det samme hørte jeg en Røst, som sagde: Alt det kommer fra min Haand; og da hørtes en Røst, som af 10 Gange 10 Tusende, der alle raabte: Herren er vor Gud, og ingen er som han! og see, i det samme blev Synet borte for mine Øine og Himmelen fik igien sin rette Skik.

Jeg opregnede strax dette Syn, for at beholde det i Erindringen, men saasom jeg ingenlunde kan begribe dets Udtydning, vil jeg overlade det til de klogere, og allene lade det være nok med at forsikre at jeg oprigtig har antegnet hvad jeg har seer, uden enten at tage noget fra eller lægge noget til. Dagen efter dette Syn havde jeg følgende Tanker, som jeg tillige har antegnet til de Skiønsommes nærmere Omdømme.

Tanker om høie Hemmeligheder.

Da den Deilige blev en Tiger, den Yndige en Troeløs; da Kaadhed gik for Æren Begierlighed for Pligter. Da den Ophøjede glemte sin Stand, da Formastelse vil-

26

de opsvinge sig over sin Magt, da blev dens Afgrund aabenbaret, dens skiulte Blussel blottet, og Afgrunden slugede sine egne Uhyrer.

Hvad er det for en Myg, som hisset flagrer ved Lyset? Har Ilden mist sin Kraft? Nei, see, det falder ned med afbrændte Vinger?

Hvo levede den Tid, da Slaven vilde besmitte sin Herres Ære og krænke hans Ret, og faae ikke at Herren opløftede sin Arm.

Æselet vilde dele Vælde med Løven, men Løven udstrækkede sin Kloe, Æselet blev sønderrevet, og Dyrene i Skoven frydede sig.

Hvo haver skiult min Ære, hvo haver besmittet min Helligdom, og et tillige følet min Arms Styrke?

Hvad ere disse for Ruller? bliver Vellyst en Frihed og aabenbare Synder en Ret?

Afhug den forvovne Haand som griber efter mit Hoveds Smykke! udstød den Ryggesløse, som besudler mit Leie, renser min Bolig, aftører mine Børns Graad!

Et Dække blev nedladt af den Ugudeliges Haand, det skiulte den Elskedes Aasyn og Ære, det bedække Sammenhængen, afbrækkede Fortroligheden, og bølgede Giften. Den udvendige Side var malet med alle-

27

haande vellystige Gestalter, og den inderste med idel Grusomhed.

Man gav Børnene giftige Kager at æde, som vare besmurte med Honning, man dyssede dem i Søvn med smigrende Sange, og gjords dem drukne med Vellysters Vin.

Man omvendte selv Naturens Orden, og neppe kunde man skille Qvinden fra Manden Qvinden vækkede offentlig sin Haand ud efter Boleren, og Skamfuldhed fandtes ei mere.

Buen var spendet alt for stærkt; men Pilen vendte tilbage, og foer ind i dens Hierte, som udsendte den.

Løven, Kamelet, Biørnen og Skorpionen legede tilsammen. Skorpionen stak sin Braad i Kamelets Skiød, Biørnen vendte sin Kloe mod Løven. —

Livsalighed kom fra den eene Øe til den anden, for at lyksaliggjøre den femte Alder, og i den syvende Alder vilde man hente Lyksalighed, men den forvandlede sig til Gift.

Mon Æblet falder vidt fra Stammen, og mon Vellystighed ei føder Utugt?

Da den Stolte og Vellystige lurede paa den Udvalgte, stod Oprigtighed og Troestab paa Vagt og fangede den i sine egne Garn.

28

Skikker hastig Bud efter den Bedagede, hans Raad er idel Viisdom; kom du Erfarne, din Samvittighed er din Muur! —

Jeg sagde til Troefasthed, du er min Moder og til Oprigtighed du er min Broder, og til Redelighed, du er mit Raad.

Afskær det hellige Baand, som er vanhelliget med Troldom og Afguderie.

Aabne dig du cimbriske Stad ved Vandet, du skal udlade Vederstyggeligheden lad den gaa hist over Havet til sin Stad, pas nøie paa at den ei vil komme tilbage med den Uretfærdiges Hevn.

Hvad bliver Ugudelighedens Dom? dens Blod kan ej aftvette dens Skam; men alle Dage skal fortælle dens Synd.

Henter tilbage de udgangne Ruller; mon ei Ulykken alt har i nogle Dele fæstet Rod? —

Skyen skal hastig blive adsplittet, Glæde skal uventet komme. Men mon ei Uforstandighed skal vanære Glædens Helligdom?

Rovfuglene formørkede Glædens Sol, og et Raab, ja et ynkeligt Raab blev hørt i Lama! — Engang skal og Norden prøve den Ulykke som faa ridt har vanæret

29

Sønden; men mon vor Ulykke dermed er endt?— Ja visselig.

Den fremfarne Tid har stedse havt sine Skiebner; men den Efterkommende skal blomstre, og Tiden skal give den Frugt; men til at oprette den forbigangne Misvext, udfordres nogen Tid.

Et kort Udtog

af

Børge Olsens Spaadomme.

Jeg er ikke en Prophete og Prophetes Søn, jeg udgiver ei mine Spaadomme for ubedragelige; men jeg optegnede allene mine Tanker, saaledes som de falde mig ind. Alderdom og Erfarenhed, har lært mig meget, Viisdom er skiult paa den Bedagedes Læber, og hvo veed om ei Eftertiden kan opdage det, som endnu er skiult for mig selv? Jeg vil dog optegne mine Tanker, sååledes

som de har faldet mig ind. — Den Viise grunde derpaa, og den Daarlige forarge sig ei over min Enfoldighed.

30

Foregaaende Fortale som stod oven over min Farfaders Spaadomme, har jeg ei vildet udlade. Dette er kun et kort Udtog af min Farfader Sraadomme, maaskee jeg med Tiden udgiver dem alle saaledes som de i hans Optegnelse forefindes.

Ole Børgesen

Naturen skal glemme sin Behagelighed, Nordens Kulde skal udbrede sig over Sønden, adskillige Plager skal trykke, Brødet skal blive rart, og Mangelen almindelig; men da, da ska! man høre uhørte Ting. — Ingen Helligdom skal være sikker.

Man skal stride med et langt bortliggende Land, man skal ombytte Krigen med Fred, men Freden skal ei vare længe.

Naar dette er skeet, da skal Naturen igien blive behagelig, Velstanden mere almindelig, og da skal fire Kronede paa engang findes i er Rige.

Søsteren og Broderen skulle knytte et dobbelt Enighedsbaand, paa tvende Sider; den ene Søster skal gaae den til en Broder, og hans Søster skal hentes af hines Broder, og det, det skal altsammen skee paa den Tid, at den største iblant Brødrene omarmer den anden Mage imedens den første endnu lever. — En vældig Hær skat ødelegge den anden; Maanen skal

31

ganske formørkes, men naar dens Formørkelse er størst, skulle Ørnene forene sig til dens Redning, og de Troende skal være Vantroens Skiold.

Den Enighed som har været imellem tvende Øer skal ei saa hastig ophøre, men een Lillie skal komme imellem, og Løven skal for en kort Tid blive ueens med Ørnen. Leoparden skal og opreise sig imod Løven, men de skal vorde hastig forligte. Naar man skriver 10 Gange 7 og nærmer sig til det 3 tal, da skal Ørnen klæde sig sort af Sorg, og ei langt fra den Tid, skal et betydeligt Blad affalde af Lilien

Ved de Tider, skal det blive aabenbaret som er skiult. Leder vel og I skulle finde at der kommer Guld fra Norden; grave nøie og maaskee I skulle finde mere Sølv!

Ved den samme Tid naar man skriver 10 Gange 7 og 2. Da skal en almindelig Plage lade af at blive saa fortærende, og da skulle eders Kiødgryder blive ligesaa fulde, som de Egyptiske. Men æde med Forstand og spare noget til den beleilige Tid. — Løven med sin Hellebard skal igienkomme i megen Anseende, man

32

skal kiende deres Mod og elske deres Styrke.— Nullebladet skal begynde mere og mere at visne, og hvo kan give det ny Kraft?

Naar 5 fra den Tid ere forløbne, skal Løven igien true den halve Maane, og Trufelen skal blive alvorlig. —

En Søemagt skal med Magt vilde trænge sig frem, men den skal finde Modstand og lide megen Skade.

Ved den 8 Tid skal mange iføre sig Sørgefloer og en stor Tvist skal begyndes om det efterladte Gods. —

Een Foreening skal blive begyndet, men ei fuldendetog deraf skal opkomme en stor Strid.

Fire skulle foreene sig imod tvende, men de fire skulle ei bestaae, inbyrdes Ueenighed skal hindre deres Anslag, og den 3 skal blive aldeles frelset og friet.

De som boe iblant Klipperne, skulle Hungre 3 Aar i Rad, dersom ei Forsigtighed, kommer Brødrene til Hielp i betide. —

Man skal seile der, hvor man før har pløiet, vogter eder derfor i Efterkommere, og tænker paa Raad førend Tiden kommer, den er ei langt borte. —

1

Et Underligt Syn seet i Luften den 14 Januar. 1772. Nordenfields i Norge, i Trundhiems Stift tæt ved Wardehuus, af en

Norsk Bonde, navnlig

Tolle Olsen,

og af ham selv berettet.

Kiøbenhavn, trykt hos L. R. Svare. 1772, boende i Skindergaden i No. 76.

2
3

Fra Verdens Begyndelse har der, og end, nu lader der sig til syne tit og ofte mange underlige Tegn og Syner i Luften og paa Himmelen;

disse Tegn betyder ikke alletider Got, men ere som oftest Varsler for en overhængende og paakommende Fare, og de Farer og Ulykker, som de ere Varsler for, angaaer som oftest ikke er Huses, ikke en Families Ruin alene men hele Rigers og Landes Ødelæggelser.

4

Et vist Tegn lod sig see paa Himmelen for en Deel Aar siden, lignende et stort Riis, hvorved den Almægtige gav tilkiende, at han vilde lugte en vis liden Hob paa Jordkloden. Mon Dens Tegn ei kunde være Varsel nok for den store Qvægsyge, fom begyndte strax derefter, og man endnu hører vedvarer i Dannemark og flere Stæder, og mon dem ei er Bevis nok paa den vise og gode Guds tugtende Naade.

Den almægtige og vise Skabere haver

ikke uden Aarsag sat Tegn paa Himmelen, som til Advarsel for os Mennesker skeer tit og ofte, og der skal og efter hans vise og visse Ord skee endnu flere førend Verdens sidste Undergang og Ende.

Jeg har seet mange Syner i Luften og Himmelen, som har været forunderlige, men aldrig har jeg hørt eller seet Lige til det Syn, jeg med største Forundring saae den 14 Januarii paa Himmelen i Nordvest om Aftenen, Klokken ongefær imellem 8 og 9, da jeg

5

just gik op af et høit Field, jeg vil derfor her berette det saaledes, som jeg saae det.

Først saae jeg en overmaade stor Planet, lignende Solen, som i Førstningen saae meget klar og angennem ud, den skinnede overmaade stærk, og skiød saa behagelige og igiennemtrængende Straaler fra sig, saa at det var ganske lyst over hele Horizonten.

Strax derpaa kom farendes en forskrækkelig og overmaade stor Fugl, lig en Struts, som i fuld Fart nærmede sig alt mere og mere til Solen, og jo nærmere den kom til Solen, jo mere synes Solen ligesom at fordunkles og miste noget sin Kraft, til at skinne saa klart som allerførst, da Strutsen ligesom søgte at kaste sine Vinger for den, som forhindrede at den ej fuldkommen kunde kaste sine Straaler få felt ud over Horizonten, som førhen; jo Nærmere nu Strutsen kom Solen, jo stærkere synes den at bevæbne sig; Solen kastede nogle Straaler til den, saa den tilsidst syntes ganske klar, og jo klarere den blev, jo mere syntes den

6

at bevæge sine vinger og flagrede stærk, den vilde nærme sig tæt til Solens Circul, men saa lod det som den maatte staae noget stille, da der var nogle store Stierner imellem den og Solen, som hindrede at den ei endnu kunde komme Solen saa nær, som den vilde, den maatte da altsaa staae noget stille.

Derpaa begyndte den med sit store Neb at hakke efter en og anden af disse Stierner, som var imellem den og Solen, og hindtede den fra at komme Solen saa nær, som den ønskede; lidt efter lidt begyndte disse Stierner at forsvinde, som var tæt omkring Solen, ved det Strutsen idelig blev ved at hakke efter dem, og tilsidst syntes de alle ligesom at forsvinde og blive borte.

Strax derpaa begyndte Strutsen at fortsætte sin Gang nærmere til Solen, som atter kastede en stor Straale til den, og jo nærmere den kom Solen, jo større syntes den at blive; ja der feilede kuns lidet i, at den jo syntes lige så stor som Solen.

7

Da den nu var kommen Solen allernærmest, begyndte den ligesom at gjøre nogle Hak ind i Solen, hvorved Solen begyndte ligesom at blive lidet dunkel og betaget sin Kraft til at kaste saa stærke Straaler ned over Horizonten, som forhen, dog blev den endnu nogenledes ved sin Gang.

Derpaa kom farendes et forskrækkeligt stort Blus, lig en Brand, som, i Førstningen da den nærmede sig til Solen, syntes at give et smukt og klart Skin fra sig, men da den lidet efter lidet kom Solen nærmere og nærmere, begyndte der ligesom at gaae en Røg og Damp fra den, som trak for Solen, saa den ei kunde komme til at skinne saa klar som forhen, og jo nærmere den kom Solen, jo mere Røg og Damp gik der fra den, hvorved Solen syntes at blive noget mere fordunklet, men denne Røg og Damp, i hvor stærk den end var, kunde dog ikke ganske betage Solen sit Skin, at man jo kunde see den og en Deel af dens Straaler

8

Da nu denne Brand havde faret adskillige Gange omkring Solen, blev den staaendes noget stille lige over for Strutsen, paa den anden Side af Solen, den havde sin Circul og Gang tæt ved Strutsen

Dette varede nu i en Tid af fire Minuter,

at Solen lod til at staae ganske stille, og havde et af disse Phoenomena eller Syner paa hver Side af sig, de var kommen for den, deres Circul omkring Solens, og de søgte af alle Kræfter ligesom at ville standse Solen i sit fulde Lob, saa den ei skulde komme videre.

Derpaa kom farendes en anden stor Fugl, som lignede en Glente, Solen havde forhen kastet sine gjennemtrængende Straaler til denne Fugl, saa at man kunde see dens Fiedre, og de lod til at være ganske røde.

Denne Fugl syntes snart krys, snart qver at nærme sig til Solen, den kom og Solen temmelig nær, og i Førstningen syntes ligesom at ville forsvare Solen, men da den var kommen Solen saa nær som den kunde, og Solen

9

allerede for i Veyen havde kastet nogle Straaler paa den, begyndte den og paa en Rovfugls Maneer at vilde hakke ind i Solen, men dette Hak var dog ei saa stort som de forrige; derpaa vender Strutsen sit Næb til den, det seer den, den adlyder da strax Strutsens Vink, passerer Solen forbie og gaaer hen til Strutsen og staaer ved Siden af den, og da den kom. der, vendte den, sit Næb imod Solen og blev staaende stille, dens Circul og Gang var lidet uden for Strutsens.

Lidet derefter kom flyvendes en anden

maadelig stor Fugl, den nærmede sig og til Solen,

men kunde ei komme den saa nær som de

andre Phoenomena, Solen kastede dog en

Straale til den, saa at man kunde see paa dens Skikkelse og Fiedre at den lignede Strutsen, nu i Stedet for at den vilde søge til Solen, maatte den ligesom gaae et Skrit tilbage da den store Struts vinkede af den, dens Gang og Circul blev altsaa yderst, uden for den store Strutses og de andre Phoenomena deres Cir-

10

cul, saa at den ei havde sin Gang saa nær Solen som de andre.

Nu begyndte igien den store Struts og Branden tillige med de andre Phoenmena at bevæge sig adskillige Gange omkring Solen, Strutsen gik foran, og de andre fulgte efter, derpaa begyndte Strutsen med sit Næb at gjøre et dybt Hak ind i Solen, dette gav et strækkelig stort Bulder fra sig, strax derpaa gik der en stærk og tyk Røg fra Branden, som trak for Solen, som hindrede at dette store Hak ei ret kunde sees, derpaa blev de igien staaende noget stille.

Derpaa lod der sig en Skye tilsyne, som trak op fra Horizonten, i Førstningen saae den noget klar ud af Solens Straaler, som skinnede paa den, men jo nærmere den trak op mod Solen, jo Mørkere syntes den at blive, den havde adskillige Forvandlinger i sin Opgang, den blev alt sortere og fælere, og tilsidst lod den, som den blev forvandlet til et stort Bægere, hvis Fod havde et saare mat Skin, men Overdelen

11

10 af det saae ganske sort og fælt ud; dette Bægere blev sat imellem Strutsens Fødder og Solen.

Derpaa kom farende en anden strækkelig stor Fugl, lig en Falk, den foer afsted i en overmaade stærk Fart, og havde mangfoldige andre smaae Fugle efter sig, men disse Fugle standsede efter Falkens Vink nederst ved Horizonten; man kunde alt kiende den i Førstningen den kom flyvendes; thi Solens Straaler havde giort den kiendelig, men jo nærmere den kom Strutsen og Solen, jo mørkere blev dens Fiedre og jo graadigere syntes den at være, den foer afsted som en Lynild, den satte sin Cours lige ind til Strutsen og Glenten, og der blev den staaende.

Nu stod alle disse Phoenomena eller Luft-Syner, tillige med en Deel halvmørke og dunkle Stierne stille ved Solen, og ligesom syntes at ville fordunkle den, dog havde den endnu noget af sin Glands, som skinnede ned over Horizonten.

12

Nu var Strutsen saa nær Solen, som den kunde komme og magelig kunde Hakke i den med sit Næb, derpaa passerer den nogle Gange omkring Solen igien, de andre Phoenomena følger efter, derpaa stiller han dem alle i Orden, Bægeret kom til at staae lige ovenover Solen, selv posteerte Strutsen sig øverst ved den høire, og havde den anden Struts under sig, Branden og Glenten omringede Solen paa den venstre Side, Falken blev posteret neden under Solen, og paffede paa Strutsens Vink.

Derpaa begyndte Strutsen med sit overmaade store Næb at vilde tage fat paa det Bægere, som stod oven over Solen, for at vilde velte det om i Solen og reent at udslukke den; Men see! i det samme kommer der en mægtig Arm fra Skyerne,, holdende Tordem-Kigler og Lynild i Haanden, og med den eene Finger pegede ned ad Horizonten, og i det den pegede, kom der i samme Øyeblik i fuld Fart farende tvende andre Phoenomena, lignende tvende

13

overmaade store og klare Stierne, disse tvende Stierne syntes at have et dobbelt Skin og giennemtrængende Kraft, deels af den skinnende Finger, som pegede af dem, deels og af Solens Straaler, som saavidt de kunde komme til, strax venetrede paa dem, saa de skinnede overmaade klare, de havde 5 andre Stierne bag efter sig, som og skinnede ganske klare; just da disse nu kom, slog Armen, som rakte udaf Skyerne, med sin Torden-Kigler ned paa begge Sider af Solen saa stærk, at alle disse Phoenomena ligesom med et sank ned. Afgrunden og blev borte, dette gav en forskrækkelig Bulder, Allarm, Røg Damp i Luften, som foraarsagede stor Forskrækkelse.

Men see! i det samme blev det ganske lyst og klart over hele Horizonten, nu begyndte Solen at give et overmaade angenemt Skin og at skyde behagelige og igiennemtrængende Straaler fra sig, da de andre to store Stierne havde posteret sig paa hver sin Side af den, og ligesom kappedes om at oplive den med deres

14

dobbelte Skin, tillige med de 5 klarskinnende Stierne, som holdt sig neden under den.

Syn forstrækkeligt og fælt som der forrige Syn var for Øye og Sandser saa behageligt og angenemt var nu det sidste for Øyet og Hiertet.

Imedens Solen nu stod lidet stille imellem disse 2de store Stierne og de andre skinnede meget prægtig og skiød de behageligste Straaler fra sig, der var saa igiennemtrængende og stærke, at Øyet løb i Vand, naar man faae derhen, da blev i det samme hørt en overmande stærk Lyd af Millioner Tunger neden ved Horizonten, hvis frydefuldt Skrig og Raad gav en stærk igiennemtrængende Lyd i Luften, og man hørte disse Ord:

Ære være dig, du Michael i det Høye, din stærke Arm har reddet og befriet os, Apollion, den store Drage er falden for din Magt, han og hans Tilhængere er bunden med Mørkhedens Lænker, din mægtige og store

15

Hævn har bespændt dem fra alle Sider, vores Fiender ere nu adspredte, din Raades Soel skinner nu op igien over vor Riges Soel og os i sin frydefulde Glands, dig derfor Lov, Tak, Pris og Ære skee af vore Hierter og Munde, du Allershøjeste!

Derpaa begyndte Solen tillige med de tvende store Stierner og de andre mindre Stierner, at fortsætte sin sædvanlige Gang neden for Horizonten, saa vi ei kunde see dem mere, og dermed havde dette Syn Ende.

Jeg havde nær glemt at anføre, at der og lod sig et andet stort Phoenomenon tilsyne, lig Maaneden som i Førstningen nærmede sig ganske tæt til Solen, og lod til i Førstningen at skinne meget klart, ligesom naar det er fuld Maane, men siden begyndte den at tage noget af, da den ligesom Halvparten kom ind i Jordens Skygge, saa Solen ei kunde saa fuldkommen meddele den sit Skin, ei heller kunde dens stærke Straaler faa stærk komme til at skinne paa den, som forhen, formedelst noget af Jordkloden, som var imellem, den fortsatte tilsidst sin Gang neden for Horizonten, og gik af Sigte.

Der er ellers noget Betydeligt at observere ved alle disse Phoenomena eller Syner, at i Førstningen, naar de steeg op fra Horizon-

16

ten, syntes de at være meget klare af Solens Skin, da den havde Kraft til at kaste sine Straaler til dem, saa længe de vare langt borte, men jo nærmere de kom Solen, jo mørkere syntes de at blive, ja de syntes selv ved det Mørke der var i dem, at fordunkle og formørke Solen, naar de kom den nærmest.

Jeg gik da ned af Fjeldet, og da jeg begyndte at overveje hos mig selv, havde jeg tusinde Tanker hos mig om hvad dette Syn skulde betyde, jeg vidste og havde hørt at sige fra min Barndom af, at Tegn som stede paa Himmelen, havde altid noget vist at betyde, og at de skeet ikke uden Grund, men jo mere jeg overvejede dette selvsomme Syn, jo mere forstrækket blev jeg; jeg overlod det altsaa til det vise Forsyn, som seer og veed alle Ting forud, hvis Tanker og Raad ere skjulte for os Dødelige.

Jeg gik altsaa i disse Tanker ned ad Fieldet til mit Huns, og besluttede at opskrive dette forstrækkelige Syn, hvis Lige tilforn jeg aldrig havde hørt eller seer, og overlod den Tid til den Almægtiges Haand, naar det skulde opfyldes.

1

**En fornemme Aftenbakkes
forunderlige
Syn og Drøm
udi Skoven
næstafvigte Jule-Nat 1771**

Kjøbenhavn, trykt hos P.H. Höcke. 1772.

2
3

Midt om Natten, ongefær imellem Kl. 12 og 1, da Livvagten var stillet tilfreds med uindskrænket Løsgivelse, og hele Sværmen lod til at vilde blive roelig, blev jeg uformodentlig angreben af en meget stærk Hovedpine, saa jeg formedelst samme maatte gaae til Sengs endskiønt jeg og min Secretair havde meget vigtige Ting at forrette, nogle Banco-Verler ane gaaende, og andet deslige, som ugierne maatte forsømmes. Jeg fik vel ved Doctorerne at vide den fuldkomne Aarsag til min Svaghed, og forsøgte derfor adskillige Midler, men forgieves; thi alt, hvad forher i selvsamme Tilfælde havde

4

pleyet at lindre Smerten, gjorde Pinen immer større og større, indtil jeg efter nogen Tid fik stummet lidet.

Det er ubeskriveligt, hvor overmaade stor Forandring denne heftige Pine foraarsagede i mit heele Legeme; men dog var den intet at regne imod det forfærdelige Syn, som strax derpaa Kl. 3 aabenbares for mig, og hvoraf jeg blev saa forstrækket, at der var snart intet meere Haab tilbage om at beholde Livet.

Da nu disse smaa Diævle, som sagt er, havde nærmet sig til Sengen, hvorudi jeg

laae,

Dette Syn forestillede sig som to glubende Ild-Drager, geleidet af tvende smaae og lavbeenede Han- og Hun-Diævle, hvilke jeg har ladet som noget Nyt og Curieusk, for Efterkommernes Skyld, aftegne og trykke for og bag paa Drømmen, i Fald bemelte fæle Syn skulde forekomme een eller anden i Søvnne, de da uden videre Fortolkning selv kunde udtyde sin Drøm, og deraf forud vide tilkommende Ting.

5

laae, raabte de begge eenstemmig og sagde: Stat op, tag dine Reedskaber med, og bliv følgagtig til der Sted, hvorhen vi vil ledsage dig. Denne Befaling kom mig noget selsomt for; men ikke desto mindre var jeg nødsaget, ikke allene af Frygt, men og Nysgierrighed, at lystre Ordre: hvorfor de og toge mig fat og satte mig paa een af Dragene, ligesom jeg havde været den beste Rytter, og øvet udi Ridekunsten i mange Aar. Reysen var meget besværlig, thi vi skulde over en Deel farlige Elve, Myrer og Moradser; men dog slap jeg paa min Ridehest meget lykkelig igiennem alt dette, og blev ikke vaer, førend vi vare komne langt ind udi en tyk og skyggefuld Skov, som var opfyldt med alle Slags giftige Slanger og hæslelige Insekter, skadelige Dyr og Rovfugle, der haabede overmande got min Ankomst, og gave samtligen ved et høyt Skrig deres store Ærbødighed tilkiende. Deriblant var og en Deel uskyldige Creature, som for Exempel: Rensdyr, Harer, Raadyr og deslige, saavelsom mange tamme Fugle, Gies, Høns og Ender med flere, som forestillede sig meget koldsindige.

6

De onde Dyr, og fornemmelig Biørneslægten, fandt for got at beramme et overordentlig Møde paa en af Løvens største Herregaarde, hvor baade Orme, Slanger, Fugle, Fiske og Insekter, samt alle Slags Dyr, skulde være pligtige til at forsamles, under Liv, Ære og Godes Fortabelse til Ulvene Justih-Casse.

Imod denne vigtige Befalning torde ingen sige, men alle, som vare stævnedede, mødte til et vist bestemt Klokkeslet paa det berammede Sted. Jeg blev og selv ført derhen med min heele Svite, og da alle vare ankomne til Herregaarden, blev jeg strax ledsaget hen til et Lystslot, som til den Ende havde været opbyggt i Nærheden ved bemelte Gaard, af en velpyntet Oldenborre, som for kort Tid siden havde været udnævnet til Kammertiener hos een af de klogeste Slanger. Den samme satte for mig en forgyldt Lænestoel midt i Forsamlingen; men Öretvisten og Vortebideren havde Befalning til at staae bag, og Engetiten, saavelsom Kræbsen, hver paa sin Side.

7

Jeg kunde ikke begribe hvad sligt skulde betyde, og var meget bekymret om mig selv iblant saa mange udydige Skabninger, som jeg tænkte, havde rottet sig sammen, og berammet dette Møde for at styrte mig i Ulykke, ja vel og gjøre Ende paa mit Liv og timelige Velfærd; hvilket maaskee havde skeet i Fald Naturen havde begavet mig i det mindste med nogle af deres Egenskaber. Men det var dog aldeles ikke deres Afsigt; thi efter nogle Minuter stod een af de fornemste Biørne op og holdt en ziirlig Tale udi sit eget Sprog af følgende Indhold:

Vi ere her i Dag forsamlede, de fornemste Stænder paa denne Løvegaard, ikke for at beraadslaae om ligegyldige Ting, eller i den Hensigt, at betyngde de kiere Undersaatter og fattig Almue med unødvendige Skatter og paalæg, langt mindre for at indskrænke deres lovlige og velanstændige Næringsbrug i nogen Maade, og om det end maatte være stridende mod de Gamles egensindige vedtagne Skik og Regler: Men vi ere her

8

forsamlede til at raade Bod paa, hvad den uforsigtigege Løve har foranstalter, og formodentlig vil sigte til vor gandske Republikes Undergang og Ødeleggelse; ja endnu desuden at udvælge os en Formand,

som i alle Tilfælde sikkert vil og kan læmpe sig efter vores Sind og Tilbøjeligheder, som lader sine underhavende Dyr leve ubehindrede i sin naturlige Selvraadighed, og besynderlig dem, som seer igiennem Fingre med de meest skrøbelige af Hunskiønnet. Vi have Mod nok, Rigdom og Kræfter til at imodstaae og dæmpe Løvens Styrke. Han, som er forhadet af alle Dyrene, af alle Fiske og Fugle, ja endog de mindste Insekter, formaaer aldeles ikke at kuldkaste vores besluttede Foretagende. Men hvem skal vi udvælge, eller til hvem skal vi heller betroe vores Velfærd, end den, som heele Forsamlingen ærer, ikkun saa retfærdige og egensindige Dyr und- tagne.

9

Da Biørnen nu havde fuldendet sin Tale, kom Ulven frem med en kostbar Guld-Krone, besat med Diamanter og Ædelsteene, og satte den lige for mine Fødder, hvorpaa de andre tilstædeværende aflagde sine vedbørlige Lykønskninger. Jeg gav nøye Agt paa hvad hver een sagde, men besynderlig paa Rensdyrenes Tale; efterdi jeg meest havde Aarfag til at befrygte deres Utroeskab, og det ved den Anledning, at de udelode sig med nogle tvetydige og forblommede Ord, inden de brød af, ret ligesom de vilde aabenbare Løven det heele Anslag, og paa den Maade foruroelige den gandske Republike. Thi lad være, Biørnens Anhang var temmelig stærkt, saa havde han dog endnu fuldkommen Aarsag til at befrygte Løvens hemmelige Venner, som efter al Rimelighed vare i Stand til at opofre for ham den allersidste Blodsdraabe: Derfor maatte og Biørnen være betænkt paa at skaffe disse af Veyen, (eller i det mindste støbe Kuglerne saaledes, at de kunde ramme i Trefningen), i Besynderlighed Odderen, Egerne, Rensdyrene, Hjorten, Hornuglen, Berguglen, og andre flere, som han forud

10

mærkede at vare Løvens Tilhængere og fortroelige Venner. Dette skeede ogsaa; thi hvad Biørnen ikke kunde udvirke med sine strænge Trudsler fik Strudsfuglen ham overtalt til med sine smigrende Løfter. Kort sagt: ved en lille Dvaledrik blev Løven saaledes forandret, at han uden Betænkning overgav til Strudsfuglen og Biørnen, som vare mine særdeles Clienter, sin heele Magt, paa de Vilkaar, at efter eget Gotbefindende maatte afskeedige alle dem, som Rovdyrene mest frygtede for, uden at de nogensinde behøvede derom at spørge Løven til Raads enten sligt havde sine grundige Aarsager eller ikke.

Da nu alt dette havde gaaet for sig efter Ønske og den største Deel af Løvens Venner vare adspredte, vilde nogle af Slangerne tillige med Biørnen og Ulven have udvalgt mig til deres Overherre, paa den Condition, at de bestandig skulde være mine Raadgivere, eller og nogen af deres Slægt; men som jeg selv just ikke havde saa stor Lyst at paatage mig dette vanskelige Embede, overlod jeg samme

11

til Strudsfuglen. Han antog strax dette Tilbud og befalede, at en formasket Lystighed skulde holdes, til den Ende, at heele Forsamlingen der skulde aflegge til ham sin Troesskabs-Eed, og det, som er uden Løvens Vidende, hvortil alle fandt sig villige. Men, for at bestyrke ham i Troen, at dette var den reene Alvor, førte de smaae Diævle ham paa et høyt Bierg i Forveyen, og lode ham der betragte al Verdens Pragt og Herlighed, sigende: Alt dette vil vi give dig, naar du vil blive de Uretfærdiges Anfører, og forøge vor Principals Magt og Styrke, hvis Udsendere vi ere. De lovede og til ydermeere Bekræftelse, at være hans Ledsagere Nat og Dag, og føre ham ubehindret, ved Portens troe og redelige Færgemand Charon, igiennem alle Udørkener til deres egne oplyste Boeliger; hvilke Løfter udvirkede saa meget, at han paatog sig at følges med til Lystigheden. Men da alle vare forsamlede og alting stod i sin fulde Glands, gav Nattergalen, som jeg holdt for at være Lovens Broder, eller i det mindste een af hans Nærbeslægtede, et heftigt Skrig fra sig, og

12

sand derpaa følgende Viser med en bedrøvelig men dog derhos høy og saare tydelig Røst:

Vaag min Broder! vaag! Jeg seer, De vil dig, Broder, fange.

Vaag i Tide! vaag! de her Har været nogle Gange.

Bragt dig ind, bragt dig ud,

Alle plukke vil din Hud.

Tag dig vaer' i Tide. Tag dig vaer' i Tide.

Jeg om Dagen vandre maae,

Jeg maae blive ude,

Og om Natten stille staae,

Gale, skrige, tude.

Dine Fiender jeg dog seer Om dine Fiender beretter.

Tag dig vaer' i Tide. Tag dig vaer' i Tide.

13

Uglen vilde midt om Nat Muus og Rotter fange;

Hun paa dennem tager fat,

Det gik saa nogle Gange;

Men tilsidst de hende slaaer,

Den usle Stakkel knuset faaer,

Hun tog sig ikke vaere. Hun tog sig ikke vaere.

Men om nu dog i denne Nat Min ringe Bøn maae høres:

Paa Strudsen du skal tage fat,

Han burte ud at føres,

Og den Biørn, som voldet har Din Ulykke, burte gar

I Fuglebuur indsættes.

I Fuglebuur indsættes.

Ved denne Nattergalens yndige Sang vaagnede Løven, og blev saa overmande forbitret, at han lod sætte Strudsen og Biørnen

14

tillige med de tvende smaa Anførere i Fængsel, hvor de maatte forblive sluttede i lang Tid, men dog hver paa sit Sted, uden at andre kunde faae Tilladelse at tale med dem, eller de indbyrdes at tale med hinanden. Kort sagt: al Forhaabning var ude, saa de ønskede heller at være i Landflygtighed, end at underkastes saa haarde Pinsler og uformodentlig Straf. Saaledes blev Udfaldet paa dette Glædespil: Men nu maae jeg med faa Ord berette, hvad ondt mig siden er vederfaaret; som var dette, nemlig: At en grim ørn kom formodentlig, (hvorfra veed: jeg ikke), tog fat paa mig med begge sine Kløer, og bragte mig hen til et ubekendt Sted ved Strandbredden, hvor vi begge to, som vel ikke kunde gaee an, skulde lære at svømme. Hun lod mig dukke nogle Gange, men alt dette var dog forgieves, efterdi jeg stedfe tragtede efter at komme nærmere og nærmere Landet; og hvad jeg ikke med egne Kræfter kunde formaee, det udvirkede jeg hos Ørnen med min inderlige Bøn og Smigren. Kort sagt: Ørnen blev saa bevæget, at hun lod bygge Mig et Huus ved Strandkanten,

15

hvor jeg nød min rigelige Underholdning og al den Opvartning mig kunde tilkomme. — Dette allene tog mig paa Hiertet, at Forlystelserne vare indskrænkede, og jeg ikke fik Tilladelse at divertere mig med andre Dyr i Skoven som tilforne.

16

1

Sandfærdig Underretning

om en besynderlig Comete som

er seet i Æbletoft

sammenskrevet

af

Arve Andersen

med hans

hosføyede politiske Anmerkninger.

Kiøbenhavn,

trykt hos Paul Herman Höecke 1772.

2

3

Jeg Arve Andersen, Barnfødt i Æbletoft, beliggende i Europa, jeg vil hermed berette Læserne en besynderlig Tildragelse, som er skeet i bemeldte min Føde-Bye.

Det er vel alle christelig sindede Læsere bekiendt, at Cometer og Tegn paa Himmelen ere Forvarseler om mærkværdige og betydelige Tildragelser. Dette kunde af Historien oplyses med mange betydelige Exempler, men formedelst min saare ringe Kundskab i samme, vil jeg lade det fare og allene anføre et Exempel, som jeg i min Ungdom har seet og bestod da de i: Nemlig et halvt Aar for min Salig Fader Anders Arvesens død hente det just i Jule Ugen, at min Moder en Aftenstund gik ude paa Gaarden, og blev hun da vaer paa Him-

4

melen en rund Figur i Form af en Jule-Kage, hun kaldede os alle ud at see derpaa; vi saae da i nogle Minuter at den brændte gandske klarskinnende paa den ene Side, derpaa vendte den sig om og blev kullsort paa den anden, givende en stærk Røg af sig. Min Moder som en fornuftig Kone gjorde sig herover adskillige Betænkninger; men min Sal. Fader, som var lidt letsindig, loe deraf(Gud forlade ham den Synd!) Hvad skeede? Dagen efter som var lille Jule-Aften, bagede min Moder Jule-Kager; men Hør hvad Fanden havde at bestille, da Kagerne havde staaet en halv Time i Ovnen og vare meget skiont stegte paa den eene Side, bleve de i mindre et Qvarteer gandske Kul-brændte paa den anden. Nu begrebe vi alle hvad Synet skulde betyde, og hvo kan nægte at det en var en Forvarsel om denne forestaaende Ulykke. Dette maae da være Beviis nok paa Cometernes Forvarsel.

Nu vil jeg skride til Hovedsagen i min Beretning; give den ey maatte betyde os eller vore Efterkommere noget ondt.

5

Det seer mørkt ud i disse Dage.

Det var just en Tirsdags Aften Klokken omtrent halv Nie, at jeg gik ud i min Gaard, for reverenter talt, at see om min Port var lukket, og just i det jeg stoed og flog mit Vand fra mig, blev jeg vaer at det blinkede saa stærkt paa Himmelen, som om det kunde have Lynet. Jeg tænkte og i Førstningen at det havde været Lynild; det blinkede saaledes 3de Gange, derpaa blev seet en rødagtig Plet paa Himmelen, ikke større end en lille Æbleskive den voxede mere og mere, og inden 6 Minuter blev den 3 Gange saa stor som en ordinaire Pandekage. Jeg gik hen og kaldte paa et Par af mine Naboer, vi stode et Øyeblik og saae paa den, den begyndte da at forandre sig og fik en blegere Couleur; thi i Førstningen var den blusrød. Derpaa kom der tvende sorte Tverstræger over den, ligesom man vilde skiære en Pankage tvende gange over og dele den i 4

lige Dele. Denne himmelske Pandekage, om jeg saa

6

maae sige, var nu i 4 lige Deelee; men nu skal Læserne faae mere Mærkværdighed at høre: I den Deel som vendte imod Sønden var at see adskillige Skikkelser, ligesom Høye og Bierge af Ild og Røg sprudende, der snart hævede sig op og snart faldt, snart var en Deel lys og glimrende som en stor Ild, snart mørkt og sort fom en Jord-Plet, de toge af og til og denne Omvexling varede saa længe Cometen var paa Himmelen.

Paa den Østre Side, flød noget hvidagtig frem og tilbage ligesom et stille Vand, da det havde flydet nogen Tid, begyndte dets Bevægelse at blive heftigere og inden 2 a 3 Minuter saae det ud som en stærk brusende Sæe, deb hævede sig efter Øyesynets Gisning over en heel Alen i Høyden; men da den var paa det høyeste, sank den med Engang dg blev borte, og paa det Sted den havde ladet sig tilsyne, var da at see ligesom smaa brændende skielvende Luer af adskillige Couleurer, da de en føye Tid havde spillet, brød altsammen pludselig ud i en stor Flamme, som steeg høyt op men i det samme blev borte og da hørtes et stærkt Knald

7

ligesom et Canon-Skud og en sort Røg opsteg paa Steden. I det samme man hørte Knaldet, syntes det for Øyet som Hele Cometen heftig rystede.

Paa den Vestre Side syntes en Figur, at see til som den halve Maaned, den skiftede adskillige Farver, snart var den blodrød snart sort, snart bleg over den ene halve Deel. Ligefor den stod en Figur næsten som en Ørn, der stod ligesom den huggede efter denne Maane, som engang syntes at være lige i Ørnens Neb; men i det samme lod sig i Maanen tilsyne en Lillie, som kastede Ild og Røg op af sin Top, og da blev Maanen igjen lidt lysere og Ørnen begyndte ligesom med Klørerne at gribe efter Lillien; men dens venstre Kloe begyndte at blusse som en Ild, og inden et Øyeblik saae den ud som den var kulsort og forbrændt.

Paa den anden Side skraas over for Maanen, sad noget i Skikkelse som en Biørn. Den veltede sig af og til, stoed snart paa Bag- snart paa For-Benene, snart laae den paa Siden snart paa Ryggen, af Munden paa den

8

udfløy en Sværm ligesom af Granater, Raqvetter og Ildkugler, af dens Bug kom der ud adskillige hæslige Gestalter, ligesom Drager, Ugler og Ravne, der sværmede omkring den en Tid men bleve borte, endelig syntes Biørnen at lægge sig plat ned, og da var det ligesom 3de Ørne komme og reve hele Bagdelen af den; strax efter syntes adskillige Gestalter ligesom af Løver, Heste og Havmænd at forsamle sig om Ørnene, og da hørtes en stor Bragen og megen Ild blev udspyt af Cometen, hvis Straaler og Røg opfyldte den heele Luft-Kreds, og gjorde Cometen usigtbar med en tyk Taage.

I den 4de Part af Cometen som vendte imod Norden, saaes følgende: øverst imod Cometen Ring, stoed en Cirkel af blegskinnende Farve, og midt i den stod et ildrød Postyr af Dannelse som et stort Latinskt H. Tæt derved var en Mørkagtig Skygge, som strækkede sig hen imod Vesten, og ved Enden hvor Skyggen ophørte stod en gandske blodrød Figur i Form af et K. Og dernæst stode fire Løver, at see til, som spyede Ild ud af deres Halse imod en Løve, en

9

Ørn og et stort Skib. Der bag om igjen stod en stor kulsort Figur, ligesom et P. Endelig fremkom pludselig en Figur som en Oxe, den stod ligesom den videde Hornene imod den ene Løve og ligesom den med Bagbenet vilde støde til Skibet, men den vendte Siden til de 4 Løver. I det samme syntes det store sorte P at blive faa stort at det skiulte alt det andet, og hist og her blinkede allene en Lue og mellem hvert opstod en tyk Røg, ligesom af en stor Bygning som Ilden kan have fortæret, og i hvis Ruiner endad Ilden ulmer naar den ey tilgavns er slukket.

Dette hele Syn varede hen imod Klokken 11 1/2 Slet, og da var en mere af Cometen at see, men den blev borte; thi vi stode over en heel halv Time og stirrede, forventende at den skulde komme igjen, men forgjæves.

Syv Aftener efter hinanden lod dette sælsomme Tegn sig see pag Himmelen, ligedanne som forhen er berettet i alle Maader.

Jeg uværdige og mine Naboer, Mogens Andersen og Lauritz Nielsen vare de første som bleve det vaer, endskiønt det samme Aften

10

blev seet, men dog noget sildigere, af 3 a 4 andre godt Folk i Byen og i Besynderlighed af Lave Snedker, som med 4 af sine Svenne, alle troeværdige og behøvlede Folk, som tillige med mig kunde være Vidner om det

gjordes fornøden, som det ey gjør; thi saasom vi allesammen Dagen efter fortalte det, saa bleve alle de andre Byens Folk opmærksomme, og i de paafølgende 6 Aftener blev Cometen seet af alle Mand store og smaa, som findes i gandske Æbletoft.

Saasom jeg er kyndig i Pennen (thi jeg skrev Mandtal i hele 3 Aar da min Fader levede), saa har jeg efter gode Venners Tilskyndelse forfattet dette i Pennen til Menigemands Beste og Efterretning, samt til nøyere Eftertanke og Forklaring for de lærde Mænd paa de høye Skoler, som med Himmelenes Løb og dybe Tings Randsagelse ere bevandte og i samme vel studerede, og altsaa nødvendig maae kunde forstaae og udtyde hvad saadant forunderligt Syn og slig en græsselig Comete skal betyde, som vist er noget Merkværdigt; thi omsonst sees ey saadanne Forvarsler og Tegn. Give kun det

11

ikke maatte betyde os noget ondt, det kunde være ligemeget om hele Verden forgik naar vi allene bleve reddede.

Min Gienboe Søvren Jespersen Blokkedreyer, som er en gammel dybsindig og forstandig Mand, har udlagt mig sine Tanker om dette Syn, og jeg maae tilstaae de ere meget rigtige og overensstemmende med Cometens underlige Figurer. Haarene staaer ret paa mit Hoved, naar jeg hører hans Udleggelse. Jeg har foresadt mig at jeg vil antegne dem i Pennen, efter hans egen Mund; naar han kommer til mig om Søndags Aftener og smøger en Pibe Tobak, da skal jeg formaae ham til at sige mig til, og dersom jeg kan gjøre Menigemand nogen Fornøjelse dermed, da vil jeg bekiendtgjøre dem ved Trykken. Maaskee denne gamle brave Mand kan treffe Forklaringen ligesaa nøye som de Høylærde; thi omendskiøndt han ey et saa belæst saa er han dybsindig, og jeg har tidt hørt sige, at de meget studerede ere ofte, med Permission at sige, saa forspregte og forproppede af Lærdom, at de somme Tider slet intet kan faae ud, og en Deel ere saa egensindige at

12

de endelig skal imødsige andres mening, om de skulde døe paa Stødet, allene for at vise sin Lærdom. Ja om jeg tør bekiende det reent ud, da har jeg hørt at en Deel Lærde slet ikke troe paa Cometer, men ere saa ugudelige, at de drive Spot med alle dem som ville gjøre nogen Udlæggelse derover. Er det Sandhed, da bevare os vel fra saadan Lærdom, tusinde Gange heller vil jeg leve og døe en enfoldig Mand og blive ved den rene Troe, som vore gamle gode Forfædre og saa mange skikkelige Folk endnu have, hvilke ere eenstemmige med mig deri, at Cometer betyde noget særdeles som enten skal hænde visse Huse, visse Folk, visse Stæder eller og hele Riger. Gud bevare vort kiere Ebletoft!

13

Arve Andersens

politiske

Anmærkninger.

Jeg har af lang Erfarenhed iagtaget, at Overdaadighed er Skade for et Land, paa Grund deraf burde det gandske forbydes at ey Mandfolkene maae bære saa lange Klæder som nu, ey heller Fruentimmerne mere end tvende Skiørtcr, i den Sted de nu bære 3 a 4, og see saa tykke ud neden til som en Tromme.

Hvor mangan god Alen Klæde vilde ey spares, naar Mandfolkernes Kioler bleve kortere, og hvor mangt et Stykke Toy af adskillige Sorter, kunde ey blive i Behold naar Fruentimmernes Skiørter bleve færre? Saa havde ey Fabriqverne nødig at arbejde op saa meget Løn, og hvor mangan blank Daler i Arbejdslen blev da en giemt, jeg vil ey tale om al den Uld, Silke med mere raae Materier, som bleve menagerede og nu koste store Penge at anskaffe og forarbeyde. Ey allene Mandfolkernes

14

Kioler og Fruentimmernes Skiørter, men al anden Mands-og Fruentimmer-Dragt, som er vidtløftig og gaaer meget Tøy i, burde indskrænkes, ja efter mit Skiønnende, burde ey Mandfolkene gaae i andet end Vester med Ærmer i og Fruentimmerne med Trøyer. Ingen Rokkelor, ingen Satout, ingen lang Kiøle, ingen viid Ærmekaabe, ingen Adriene, ingen Mantoe bør være iblandt os, Overdaadighed hører Diævelen til.

Dette er een Post; ligesaa tykkes mig og at Soldaternes Gevæhr-Piber burde være lidt mindre, og Klingerne i deres Kaarder lidt kortere; thi saa bleve de lettere at bære og derved sparedes en Hoben Jern, som naar det blev solgt, temmelig bødede paa Arbejdslønnen.

Man klager over at Brødet er dyrt, men hvorfor er det tilladt at holde saa mange Stads-Heste og Vogn-Hopper, hvor mangan Skoste og hvor mangt et Stykke Brød tære de ey, som fattige Folk kunde have at leve

af, og hvor utallige mange Tønder havre farer i Bugen paa Hestene, som kunde bedre anvendes, hvor meget

15

Sædeland forbruges en til Havre? mon der ey kunde voxer Rug? See mere herom hos den patriotiske Tilskuer.

Hvorfore have vi saa stor Mangel paa Kiød? Jo, fordi vi æde saa mange Stege. Naar en Mand som har nogenledes stor Familie steger 6 a 8 pd. Kiød, da kan han ey dermed mætte sine Folk, han maae have noget til; derimod kaager han Suppe derpaa, saa faaer de alle nok; derfor burde det efter mit Begreb aldeles forbydes Menigemand at æde Steg, som for andre Ting saa og for det velsignede meget Smør, som medgaaer ved saadant og andet Misbrug. Brændet bliver og ved saadan Handel dyrt; thi jeg kan kaage 2 Supper med det jeg steger en Steg med, det gaaer alt fra den fattiges Mund og saadan Overdaadighed burde hemmes.

Hvorfore ere Penge og Sølv saa rart? jo fordi man fører bort til China alt det Sølv og alle de Specier eller hele Sølv-Penge man kan overkomme, og kjøber unyttigt Snavs og Potte-Skaar igjen for dem. Kunde vi ikke ligesaa vel

16

bruge vor egen Salvie, Røllike og Ærenspris, som de kostbare Chinesiske Theer ? jeg tænker jo. Hvorfore skal vi endelig drikke af fremmed Porcelain? er vores Mund finere end Forsædrenes, var en vort eget Steentøj, Tin og saadant godt nok.

Vil vi have Penge igjen, da er mit ringe Raad, at man tillader enhver Mand som eyer Sølv, at lade det mynte NB. med Kongens Mynt, Præg og Stempel og efter den almindelige Gehalt, dog faaledes at Sølvets Eyere selv beholdt Fordeelen ved Myndtningen, forstaae, noget taaleligt for Myntens Laan burde erlægges.

Troe mig denne Fordeel vilde tillokke enhver som eyede noget Sølv at lade det mynte. Ligesaa burde strængelig forbydes, at ingen maatte bruge Sølv Spænder, Kaarder, Thee- og Caffee-Kander, eller saadant overdaadigt Sølv-Tøj; dette tillige med Mynte-Friheden vilde vist skaffe os en anseelig Deel klingende Myndt.

Dog skal mit ringe Raad være: ifald saadan Mynten bliver tilladt, der da paabydes at ingen maae mynte større Stykker end høyst 4 Skillinger og saa ned efter; thi Rixorter og 10 Skillinger blive practicerede ud af Landet og omfagne paa fremmede Myndter, derved tabe vi dobbelt. Ney, da priser jeg vore nye eneste Skillinger, der skal vist ingen finde sin Regning ved at slaae dem om. Dem beholde vi vist til de ere gandske udstidte.

1

Apollions, eller den store Drages Fald, efter de

guddommelige Loves

uforanderlige Bestemmelse.

Kiøbenhavn, 1772. Trykt og findes tilkiøbs hos Joh. Rud. Thiele, boende i store Helliggeisttrædet.

2
3

Supervacuum est oftendere præesse universis providentiam, non sine aliquo custode tantum opus stare, nec hunc siderum certum discursum fortuite impetus effe.

Behøver man vel at bevise, at der er Forsyn til, og at Verdens store Verk ikke kan bestaae uden det, og at Stiernernes ordentlige Løb ikke kan tilegnes Slumpelykken, som er blind og ustadig.

Seneca. Man tale for mig længe nok slet om den danske Pøbel, saa længe det skeer ugrundet; men ikke desto mindre er jeg fornøiet

for min Part med den Slæde, den har viist over den Raritet, at see sin Konge offentlig igien paa Gaderne, især frie og frelst fra det

4

ulyksalige og sørgelige Geleide af den offentlige Lyksaligheds Forstyrrere og Fiender.

Enhver seer nu i en hellig Glæde, hvorledes den saa mange almindelige Ulykker spaaende Komet, der nogen Tid ubehindret har staaet paa vor Statshimmel, og truet vore Riger med en fuldkommen Ruin og Undergang, er selv bleven fortært i sine urene og forskrænkende Flammer og Dunster.

See og troe nu, du danske ugudelige Fritænker, at der er en Gud

fil. See og troe nu, at han hører og bønhører sine Trængendes Skrig, og Sukke, og Bønner, og Taarer.

Da den Almægtige tillod vore Tidens Apollion, eller Fordærveren at svinge ud af sit Mørke Intet, for en Tid at indbilde en Lettroende, og allerede ved Lettroenhed mange Aar bedragne Nation, at han var en Lysens Engel, der vilde lede en heel Nation ind i fede Græsgange og Rosens Enge, (skiønt de Ældste af Folket, der holder sig mere til den gamle gode Erfarenhed, end til glimrende og

5

altid bedragelige Aspekter og Forestillinger saae meget grandt, at denne Satans Engel vilde slaae en allerede nok knuset Nation med Knytte-Næver), falder den Eviges Ordres ind; han trækkes tilbage i sin Mørkheds Lænke, bliver samlet med sine urene Aander, og Herrens Magtes Torden brøler for hans uomskaarne

Øre: Hidtil skal du komme, og ei videre.

Forunderligt! da enhver havde hængt sin Harpe op, og alle græd i Sion, under den Allershøjeste endnu vort kiere Dannemark et forønsket Evangelium: Appollion, den

store Drage er falden, han er bunden med Mørkhedens Lænker, Hevnen har bespændt ham fra alle Sider, han vil flye, men hvorhen? Atter en Lection til Fritænkeren.

Besyderligt! da vor fælles gode Sag stod og bævet, og hver Dag spaaede os nye Svækkelse, nye Ruin, nye Nederlag, kaster vor dyrebare Statsstol de yndigste, de meest forfriskende, de offentlig nyttigste Straaler fra sig, og med et opliver en heel levende-død

6

Nation. Atter en Lection for Frie tænkeren.

Glædeligt! da andre Nationer spøttet af en tilforn agtet og æret Nation, og meente, at den var sat til Spot, til Speil for andre, klapper alle Nationer i Hænderne, og raaber Glædes og Æres Horra, og vi selv drukne af Glæde kan neppe fatte os, men svømme hen i Glædes Taarer, og græder og takker; see her! hvorfor vi venter med første en Glædes og Taksigelses Fest oprettet af vor dyrebare

Christian. Atter en Lection for Fritænkeren.

Ugranskelig! da alle Mørkhedens Magter stikker Hovederne sammen, og sværger Dannemarks Undergang, bliver alting klart hos mig, og jeg seer Herrens Magtes Haand at udstrække sig over Ondskabs Komplot.

Nu vil de flaae til, men her er Herren.

Saaledes skal den Uretfærdige, og Spotteren, og den Hovmodige, og den Urene styrte sig i sit eget Sverd, og fanges i

7

sin egen Snare. Atter en Lection for

Fritænkeren.

Saa reis da, o Danmark! o forknusede og forkuede Rige! dit Hoved op! Herren, den Almægtige har hjulpen dig. Stormen er forbi, og nu begynder det fredelige Stille.

Vore Fiender ere adspredte, vor naadige Konge lever, vor dyrebare Prints er ved hans Side, og Tronen vil daglig befæstes ved den Almægtiges Varetægt.

Hvor længe har ikke vor Folkemængde gaaet og smaasnakket om Blod, Sverd,

Oprør og Mord, og hver Nat ventet manat

faae en Tirade om en borgerlig Opstand; men den Almægtige befæstede den plagede og forknusede Borgere med Taalmodigheds Pantser; thi Herrens Tanker ere ei som vores, men hans Hevn kom til den Tid, da man mindst ventet det; han havde udseet andre Midler og en anden Tid, end jeg og Folkemængden havde

ventet.

8

Appollions Tid var kommen, hans Syndemaal stod paa Brede, Snaren var stillet, Staten undermineret, Rigets Lykke laae under hans Fødder, et Forræderies Skiul var sat som en Muur imellem den onde og gode Sag; men Herren være lovet! den gode Sag vandt, thi Herren var med den, og anførte den; men Apollion med sin Bande faldt, og blev styrtet; thi det var den onde Sag for hvilken Diævelen var Præses.

Forestillinger:

Nogle af vi Borgere har i vor Rolighed gjort os adskillige Betænkninger; iblant mange disse:

Dersom nu vor Stat bliver et Gynecocratie, og denne Nyhed bliver os bekendtgiort og deklareret, som en Lov, hvis Brydelse er og bliver fulgt med Sverd eller Fængsel, har vi ikke da Lov, (vi meener Natur-Lov), til at forlade den Jord og Grund, Hvor saa ildegrundede Paafund maatte ex-

9

stere, og flytte vor Naturfrihed med os til den Bund, hvor vor Villie bestyrker med dette første Bud i Naturens Katekismus:

Gjør din Stand fuldkommen, maatte

byde os nedsidde, siden vor Raadighed efter Naturens Lov er billigere, end den efter Love i et Gynecocratie, smedet paa ubillige Hensigter, vaktende Raadighed.

Om en stærk Ligue eller Sammenrottelse skulde faae Palmegrenen, og vi, som fri Borgere, blive tvungne Slaver, var det da en Forbrydelse, eller kunde denne Gierning faae Navn deraf, om forenede Kræfter eller Flugten skilte os jo før jo heller, over langt eller kort, ved et Tyrannie, grundet paa syndige Sandseligheder?

Videre. Var nu allerede et saadan Tyrannie lykkedes og Casus existeerte, og vor Villie enten maatte svækkes eller synke bort i Frygten, og ved Synet af piinlige Redskaber, blev da Naturens Ordre svækket enten meest i den Borgeres Gierning, der af Angest og Vildhed blev sin egen Mordere, eller i de Personers Gierning, der ved

10

Vold og Uret havde bragt Borgeren til en Yderlighed af saa skiden og nedrig et Slags.

Videre. Kan et Menneske, der opretter et voldsom og sandselig Regimente afnøde mig, naar jeg er i fuld Sands, at lyde en Ting, der strider imod min Overherres Billie, og er min Ulydighed af det meest strafværdigste Slags? Svar: — —

Slutninger:

Siden alting nu saa got er maget, tør man ikke da vente sig gode og bedre Tider?

Vil ikke vist nok de offentlige Udsuere blive tilholdte, at sælge deres egne Sager for billig og taalelig Priis?

Vil ikke nu de dydige Borgere synge Triumpf og Seiersang over deres galante Koner?

11

Vil man ikke nu faae en anden og bedre Opdragelse at spore iblant vore unge Folk, siden alle de liderlige Exempler og Røverkuler er forflyttet til Ruinen, gjorde vaabenløse, og til Folkets Spot og Vidunder.

Vil ikke nu Spotteren og Forræderen tage Svøftet og Svøben ind, siden god Skik og Orden herefter maa taales i Rigerne?

Vil ikke nu de ruinerede og forfaldne Sæder opbygges daglig, naar vor brave Politimester seer Skarns Folk paa Fingrene, der saa længe har undermineret de til Lasterne nedhængende Mandfolk?

Vil ikke nu det iegode Væsen tydelig vise os, at han endnu ikke har taget sin Naades Haand bort over dette ugudelige Rige, siden han har endnu frelst os af Satans Strube, der allerede stod opsperret over vore bespottende Hoveder?

12

Vil ikke nu Haandværksmanden faae noget at fortjene herefter, der har saa længe været forkuet, forarmet og udhungret med Kone og Børn?

Vil ikke nu Penge komme igien iblant Folket, siden Maaden at ødelægge saa mange skønne Penge paa er hævet, og der fortærende Ukrud er udryddet af Staden, Gud give af Rigerne?

Vil ikke nu fornuftige Folk igien gaae med frimodige Aasyner frem, der hidindtil har gaaet med nedslagne Øine frem, og sørget over Skiændfelens Frihed og Lasternes hesselige Fremgang?

Vil ikke nu de Lastværdige med eet komme til at indsee det Høie, og det Dybe, det Brede og det Vide af deres Ondskab?

Vil ikke nu den Retsindige glæde sig i Herren, og siunge i sit Hierte: Gud er vor Gud, og Landets Gud!

13

Vil ikke nu den forfulgte Religion, der saa længe ustraffet har været krænket og misbrugt, igien komme frem i sin Prydelse, og ære Landene med sin Nærværelse?

Glæder:

Saa er da endelig vor Vand forvandlet til Viin, og vore Taarer til Glædestrømme.

Naar det vigtigste Legeme, Statens Legeme er syg i et Rige, saa ere Lemmerne svage; men den Almægtiges Naade er den rette, den beste Kuur.

I Steden for den Mørke og hule Bedrøvelse, der tilforn skumlede frem af gamle og unge Mennesker, tindrer nu en ufattelig Glæde frem af alles Ansigter.

Naar Næringsveien lukkes for Rigets egne Børn, seer det kuns slet ud for den almindelige Velfærd, men Herren være altid

14

lovte! denne Jammer er ogsaa bleven sløiset ved den nye og glædelige Forandring.

Ligesom en uformodentlig og hastig optændt Ild i en Hast røber og fortærer en heel Deel paa engang; ligeledes er det med en uformodentlig og hastig optændt Glæde, den farer omkring, og opholder sig ei længe paa et Sted.

Den er som et heftig vældig Veir, eller som en Hvirvelvind, der farer farlig omkring, og sønderbryder og kuldkaster, og nedflaaer alt hvad den finder for sig. Man kan altsaa mere undskylde vore glade Urolige, end fordømme dem, siden de vare saa fuld af deres Glæde, at den næsten bragte dem uden for sig.

De beklager selv tillige med mig og os ofte, at der er skeet saa megen Uorden i den første Glædes Ild, og meener at deres hele Undskyldning ligger i det, at de vare Mennesker.

15

Pasiphæ, ved Dedaleö Hielp, brugte da denne liderlige Kierlighed, og fodde Minos fourus. Dette Monstrum lignede en Tyr oven til, men fra Skuldrene af lignede det et Menneske.

Man 'siger videre, at Dedale bygte en Labyrinte, som forvildede alle dem, der torde træde der ind, for der at indfluttes. Man gav Minotaurus 7 unge Dreng og Piger at æde, som man sendte fra AtheneS de Aar.

blev forelsket i en der vilde giøre sit til, at Pasiphæ kunde na æ sit Forsæt, gjorde en Figur, som en Qvie, saa livagtig, at Tyren blev bedraget derved. Man fortæller, at Minos, som aarlig var vant til at ofre Neptune den smukkeste Tyr, vilde spare denne, som var faa meget smuk; og ar NeptunuS derover blev vred paa Minos, og gjorde hans Kone forelsker i den Tyr, han burde opofre til denne Gud.

16

Imedens var Dedale bleven forskrækket over Minoses Truen, og frygtede for Virkningen af hans Hevn over det Middel, han havde forskaffet hans Kone, for at stoppe og mætte saa vanskabt en Geilhed, hvorfor han flygtede fra Øen Crete med sin Søn Jcare, paa et Skib, som Pasiphæ havde givet ham. Da de vare komne til Kanten af en Øe, der laae langt fra det faste Land, saa faldt Jcare der for hastig steg i Land, ned i Vandet, hvor han druknede, og man kaldte siden denne Øe og Vand de Jcarske. Da nu Dædale igien, var gaaet om Bord, saa landede han endelig i den Deel af Sisilien, hvor Cocalo var Konge, og denne Herre, der kiendte ham af Rygte, ærede ham med sit Venskab.

1

En Sverm af udenlandske Siele, som har været tilstæde ved et højtidelig Møde

paa

Bloksbierget,

hvor de har resoneret og disputeret om alle Mands Struense.

Fordansket til almindelig Skiemt

Tidsfordriv.

Skreven af

Abram Skardeski,

en Jøde og god Bekiendt af Struense.

Kiøbenhavn, 1772.

Trykt hos L. N. Svare, i Skindergaden i No. 76.

2

3

Hr. Trefurtifiert.

Som den der aabner Ballet, og en dreven Talemester ved visse Begivenheder.

Vi Wohlgebaarne har erfaret, at vor Struense, fordum Danske Greve, Opsynsmand over de Danske Spektakler og Tiggebreve, og meget mere, som vi ikke veed, har gjort et meget hellig Fald paa Ryggen og baglænds ned af det Danske Fortuns-Berg eller Lykkens Borg, og er ledsaget med en Dansk kold Artighed ind i et Fængsel inden Volde og Grave, hvor han indtil videre skal samle paa at faae den Eftertanke, han manglet, da han forlod vore egne.

4

Vi thun bekiendt, at vores Elskelige har gjort Fallit paa al den Godhed, vi borget ham i den Tid, vi ikke ret kiendte ham, siden han havde den Ulykke, ei at kiende sig selv, førend han blev kiendt af alle, som en nedrig og uhørt Forrædere.

Hr. Fislipuslt.

Vat har wohl den stakkels Struten gjort, als andre Menschen nicht kunde giøren?

Han haren, kan man sagten dencken, benyttten sig af dem Lyden, man haren yberlæssset han met, og dateren menneschelig.

Dencken de doch en Gange! mene Hæren! um de hatten væren i Hansen Stæten, vilden de wohl ferspilden saa goden Dagen, ven de kunden faae dem.

Manden varen en Menschen; dat var sen Schaden, sehen de wohl men Hæren! Vorforen haren de Denischen gjort sa meget af Manden?

Skulden wohl Manden ferskiden de goden Tilbudten, som man haren gjort

5

ham, siden han waren ferlegen, og i Kniben met sin galnen Hierten?

Hr. Povrestopski.

Men at jeg skal sige min Mening reent ud, saavelsom I 'andre; da siger mig, uden at radbrække jer Fornuft (om I har nogen?) om Struense har mere Skyld end de Danske?

Betænker Kinder! om jeg nu var gift, og jeg saae en eller anden af en fremmet Nation vilde trænge sig ind i mit Huus, naar hverken min Kone eller jeg trængte til hans fremmede Artighed, og jeg saa toeg imod denne selvbudne Lejesvend, var saa enten han eller jeg skyldigst?

Svar mig, oder jeg slager den Kop in tu paa jæren alle.

Jeg svaren mig selv; thi I æren Døgenichten.

Jeg var meest skyldigst, fordi jeg taalte det, som jeg forud tvivlte om at være Galt og Uret; ligeledes de Danske:

Hvorsorn harn de Danischen taalte, at en fremmet Tydskere har kommet ind i deren Riger og Landen, og haren vilde raa-

6

den over dem? Hvorfore har de ikke slagen Armen og Beinen in tu paa den Skelmen?

Hatten jeg været en Dänischen, hatte jeg gevis tagen hanses Klusteern Piben fra ham, und hatten sadten ham en evig Klusteeren; denn saadanen en Mannen burden haven en stærken Diaren, at al hanses Ondskaben kunde kommen herut.

Hr. von Donnernekeil.

Ir Hæren æren alle bestialisten Narren i Ir snakken als Ir have Forstand til.

Kan Ir ikke viden, at denen stakkelsken Struenlsen har viisten sin Taknemmigheden imod de Danischen Folke, for al den Goden de har viist ham.

Hvorforen har de laden ham klatteren saa høit? Var det for at han skulden giøre en større Fal, oder varen det,

for at han skulden læren at bliveen klogen? Sagen doch en Mahlen, vat meenen de vohl mene Hæren Kolesken.

Hr. Grenovski.

De har endnu alle Uret, Rabaski; thi betænker dog, Snaveski, at det er en

7

siin Fristelse, skiønt ofte for en grov Karl,

Renoski, at see sig ophøit ved et Hof, uden den mindste Fortjeneste, at see sig frygtet og æret af Undersaatte, der ønskede at stene saadan! en Knecht af Riger og Lande Blandaski, og at skalte og valte med et Rige Jakelaski, der tilforn har været et Værksted for Fred og Roelighed. Jablanski.

Efter mine Tanker er det en finere altsaa farligere Fristelse, at blive fristet Jakenobski af Æren, end af nogen anden Passion Lamski; thi naar et Gemyt bliver først betaget af den uovervindelige Lyst til at stige, kommer snart en anden Lyst at stige for høit, og saa gaaer det fra Lyst til Lyst, indtil disse Lyster omsider svinger Een saa høit Bluski, at man svingler saa længe, indtil man tumler ned fra Ærens Spids i Vanærens Gryft Damaski.

Æresygen er ikke saa farlig for en Indfødt som før en Fremmet; thi i Steden for at Seieren følger i Hælene paa den Indfødte naar han med Maade stiger, og ikke springer nogle af Ærens Trappetrin

Blanski over, saa følger Misundelsen i hvert Skridt med den Fremmede, fordi enhver

8

Ærens Grad, som den Fremmede naaer og erholder, (naar der ellers er habile Indfødte, som med Ære kunde beklæde et Embede ledig eller besat) er et Tyverie og Røverie, som man Voyosalopski begaaer imod De Indfødte.

Hr. von Menschenschræk.

Men skulden der denn aldrig aabnes Ærens Dørren for en Fremmeden uden i hanses egenen Rigen og Landen? Eller Æren da Æren kontrebante uten forFædrenelandet? Bilen Ir dømmen als Patrioken, saa seer Ir vohl, mene Hæren, at en Mannen, der har Æren i sin egen Riger og Landen, børen ikke vanæres in fremmeden Rigen; dem Æren ær jo nogen, som ikke børen fælden en Manen.

Hr. von Vittigkop.

Men jeg hører saa megen snakken om den Struten; er han denn den eenisten, der harn giort sit fornøden Haandgreb.

Hr. von Spitsbu.

Nei, der æren mangeln andere mæt; men Struten har været Hoptman for den

9

forvorbenen Handelen, so der er skeed in

Danemarken.

De anderen Gesellen hedder: Giellert Falkenskold, Lesner, Berger, Bylow und Brandt.

Hr. von Vittigkov.

Var har denn den stakkel Brandt gorden?

Hr. von Spitsbu.

Han Haren spillet paa Fløiten, mens de anderen haren danset, men den goden Hæren han slaaer en galen Takt sovol vi de anderen; thi de haren laden de skiønne røden Dukaten dansen ned i deren Lomnion, med dat var nicht got für den Kongen; denn dat var ie ham at bestælen.

Hr. von Fattighierne.

Ei fi mine Hæren! Saa haren denn disse Mænnen væren Tyven; dat var nicht skøne.

Men bedækeu doch en ensigen Mahl, mene Kolleskel.

Burde de Mænnern Struten med Brandten ikke haven noglen Pengen, siden de varen kommen til saa storen Æren;

10

denn førend varen de begge noglen fattigen Ungesiffern; skulden og burden de ikken haven nogen at føren sig opforen, naar de skulden ageren Græven und Baronem?

Dat er alsammen natyrlig, venn de nun dænken nach sich.

Hr. von Pralenstiern.

Betænken dog, Ir godeu Kolesken, at de Dansken ogsaa forstaaren sig paa Pillern og Draaben; sehen de vohl.

Denne Hæren Strutsen haren given den Dænsken Kongl. Kaffen noglen ret gute laxirenden Pillern ind; und vat kan man sagten dænken har væren af lauter Barmhiertigheden, af ikken de danisken Pengen skulden bliven for megen forstoppen.

Sehen! Paaden Maadan fik Skru ten Pengen imellem Hænderne.

Og den Hæren Brandt havden en Fløiten der hatten den synderligen Kraft, at den kunden spillen Pengen herut af Kafser og Lommen paa Folken; sammen Fløiten kan eftersees i hans Efterladenskaben

11

Hr. Grenovski.

Hvad har da den Feldskiær Berger gjort Brandaski?

Hr. von Revenkloe.

Han haren Aareladt den danisken Gottroenhed, saa den er gandsken svindsygtig und uttæret; dat var doch ikken ret; denn naar man eftertænken, at det var nok, om han hatten kopfatten den, saa var det for megen, at han saa tit haren aarlagt den.

Hr. Fisligusli.

Mine Venner! man kan ikke med et honet Hierte forsvare disse slemme Karle; thi fordi de havde Lejlighed til at gjøre Ondt, burde de dog ikke gjøre det; og at de vilde forsvare dem med, at de alene gjorde hvad de har gjort, for engang at oplyse Dannemarks Øine, at det ikke længere skulde lade sig snyde og bedrage af de Tyske eller andre Nationer, saa duer dog denne Satz intet; thi man maae aldrig

12

gjøre noget Ondt, at der skal flyde noget Got af.

Hr. von Bonvivang.

Det eren ret underlig at man nu ikke haren andet at snakken om, end om den stakkels Manden Struense,

Man sigern, at man allerreeden har udstæten hans Testamenten, og vor goden Ven Luciferen haren underskrevet met sin Kloen; saaledes lyder Ordenen i de danisken Breve, man haren sendt os hersiden.

Hr. Mæstophtlus,

In, vat Struten har gjort eller ikken gjort, saa høren vi ogsaa, at man allerreeden har begyndt at byggen ham en slem Skafotten i en Landsbyen, hedder Walbyen;

13

31 Den skal opbygges af louter danisken

Nidkierhed imod Overtræderen, og de smukken Walbye-Matronen skal syngen smukken Viisen hver Dagen, indtil den smukken Skaffot eren opreist, hvor Struten met sine Kollesten skal sveden.

Hr. Trefurtifiert.

Vat sagen de? Har man allerede begyndt paa den Stilatsen, hvor den Stympern skal henrettelsen?

Det var stærk.

Hr. Brandasti.

O je gevis Ravesti; og Hr. Asterot har viist mig Kopien af den Døbs Dommen han skallen haven. Den eren viel slem Kolinski.

Hr. Trefurtisieret. Hvordanen er vohl den Dommen? Lat os en eensigen Mahl høren.

14

Hr. Brandaski.

Han skal først kiøren i Kanen, bygt som en Balbeeren-Posen; han skal sidden med Klisteer-Piben in Haanden, som det farligsten af allen sinen Instrumenten.

Dernæst skal han føresen omkring alle de Walbyen-Gadern, imens Walbye-Matronen Koret synger sine Avisen ut.

Saa skalen han transporteren verden lige ind ad Kopenhagen, hvor han maae gaaen omkring Gaden met Kietten af luttern dysten Rænken og Trekken.

Dernæsten skal han og hanses Kollesken geføres bliben omkring allen Gaden met Pompen og Statsen, saa det skal haven en Skiken.

15

Saa skal en Korps sørgelige Musikanten trækken deren slemmen Trompetmarien heraus, saa skal Ir høren en Skrællen.

Dernacher saa kommer Fatter Brandt mit sin snorrigen Fløiten.

Han skal spillen en Sorgen-Solon under venen Melady? Langsom kom Giertrud.

Und saa komer Fetter Giellert met sin Sækkenpiben: han skal spillen en Præstorn, der nicht har gahørt været.

Und faa kommer Pater Berger.

Han skal haven en Glas-Kurven met forgyldten Pillen in.

Und saa kommer Frater Falkenskold; han skal dansen en særdeles snorrigen Pas-

16

pien, der skal spillet bliven af de andren hanses Kollesken.

Naar man allen dissen Smaading eren forbi, saa skalen Statsen gaaen an unter Bommen und Kanonen, saa dat skal haven en Skikken.

Derefter skal allentingene blive gantz und gar stil for noglen Timen: thi saa vil nogle sørgen, andern denken, und endnu andre flæben und skrien.

Dat ist aber alletsamen for sildig, Kinder, denn der Døt maae klaren mit saadanen Folkern.

1

Nye danske Historier til

Tidsfordriv for

vore danske Fruentimmer,
indeholdende
en Samtale
imellem Dyrene, angaaende
Strutsens Forseelse
imod
Løven
og hans Familie.
Kiøbenhavn, 1772.

Trykt og findes tilkiøbs hos Joh. Rud. Thiele, boende i store Helliggieststrædet.

2
3

Aandernes Tal er større, end man tænker. Der ere nogle, som forestaaer Blomsterne; andre, som sørger for Menneskerne, og

andre endnu, som befatter sig med Dyrene, foruden en Mængde Aander, som opholder sig i Luften, og som ere usynlige for det menneskelige Øye.

Jeg er Een af disse Aander, som bærer Omsorg for Dyrene, og jeg forstaaer til grunde deres Kragemaal.

Foruden dette, saa er jeg en velgiørende, munter og lystig Aand, og saa got som de andre Aanders Hofnar.

Forleden Dag hørte jeg til ved en særdeles rørende Samtale imellem Dyrene, som gik ud paa Strutsens Ondskab imod alle de andre Dyr.

Jeg elsker Menneskerne, og mit skiemtende Sindelav kan meget got finde sig i deres Latter, naar den er blændt med en smule Forstand.

Jeg har altid holdt meget af det danske Folk, fordi den Creds, som jeg sædvanlig tumler og opholder mig udi, er lige over Danemark.

4

Jeg vil fornøye det, ved at fortælle det denne vilde Samtale, som virkelig fortjener at læses af tænkende Væsner.

Her er den saadan som jeg har hørt den:

Løven.

Det er Tid, at vi overvejer med hinanden mit Riges Skiebne. Dets fornemste grundvolde ere overskaarne, dets Lyksalighed vaklende, min Myndighed fordervet, foragtet og svækket, og mine Venner ere ikke andet, end nogle tause Forrædere, hvis hemmelige Udseende er i det mindste væltalende nok, til at opmuntre mig til at vaage over mine sande Anliggende og Fordeele.

Bier jeg endnu et Øyeblik, da vil mine Stater forfalde og forderves mine Rigdomme blive et Bytte for nogle nedrige og foragtelige Dyr, og min Person en Gienstand for de skiændigste og formasteligste Laster og Forbrydelser. Mit Blod isner i mine Aarer ved Synet af alle mine Ulyker som truer mig, og som vil falde ind

over mig, hvis jeg ey adspreder de Drømme om Lyksalighed, som vil indbilde mig Utrolige Ting.

Enhver Draabe Blod som løber i mine Aarer, raaber om Hævn, og tænker eengang, hvor stor min Ulykke er! min kiereste Veninde, min anden jeg har havt Deel i den skiændige Sammenrottelse,

5

for man nyelig har giort imod mig og mine Undersaatter.

Nu er endelig den Drukkenskab, som en bedragelig Sikkerhed fører med sig, og som længe nok har tillukt mine Øyne, forbi, og jeg vaagner op, som af en bedragelig Drøm, men troe mig, mine Undersaatter, jeg vaagner op i Førstningen, som en grum Løve, og sønderriver alle de Forrædere og Forræderinder, jeg befinder omkring mig.

Strutsen, den afskyelige Struts skal være den første, der skal føle Virkningen af min billige Vreede; jeg skal knuse den imellem mine Kløer; dog holdt!— jeg skal giemme ham til en Straf, som han endnu meere fortienner for sine skiændige Hensigter; han skal først underkastes et strængt Forhør, førend han skal døe.

Jeg vil til Grunde viide hvad han har overlagt med sine Medskyldige imod mig og mine Stater, og troe mig! han skal ikke undgaae min retmeßige Hævn.

Elephanten.

Vi har længe vidst de mange Ulykker, som har svævet over deres Majestæts Hoved, men deres Bolig har været utilgiængelig for deres meest trofaste og nidkieke Underfaater.

6

Strutsens Ondskab har formeeret sig efter Haanden som han har stiget i Værdighed ved deres Majestæts Hof.

Vi har maattet lystre hans Myndighed, for ey at miste Livet, og Livet er kier for den mindste Orm, saa at vi ikke har seet os i Stand til at vise deres Majestæt vore Ahnelser, vor Nidkierhed og vor Frygt.

Velsignet være den Dag, da deres Majestæt selv sønderræev det ulykkelige Skiul, som har skiult for hans Øyne sine Staters sande Velfærd.

Nu ere vi endelig kommen ud af vor Forvirring, Vanskelighederne ere flettede, Hindringerne tagne af Veyen, og endnu ere vi halvfrelste.

Her staaer vi for deres Majestæts Fødder; vi veed, at vor Liv og vor Død alleene kommer an paa deres høye Billie, see her er dette Liv! vi opofrer det med den største Fornøyelse, naar det kommer an paa at frelse vor Konge og al hans høye Slægt.

Jeg vil være Borgen for en ukrænket Troskab hos alle deres Majestæts Undersaatter.

De kan kuns befale, og alt det, som bær det værdige Navn af deres Undersaatter skal opofre den sidste Draabe Blod, for at beviise deres Kierlighed og Glæde.

7

Nashornet.

Kongernes store Konge! dine Sorger er os bekiendt; vi har for lang Tid siden sukket i vor Eenlighed over den Ulykke, man har indbragt i dine udmattede Stater.

Den Ærbødighed, vi skylder din høye Person, og som vi saa frivillig bringer dig, har paa nogen Maade hindret os at lægge al vor Nidkierhed frem for Dagen, for din og dit Huuses Frelse; men den største Hindring, vi har funden for os, har været den Misbrug og lastværdige Myndighed, som Strutsen har brugt i dine Stater, dette ringe og nedrige Kreatur, som har indsneget sig i dine Stater, har udmaattet dem, og anstiftet et formastelig Forræderie imod din høye Person og din heele forskrækkelige Familie.

Vi elsker dig, du elskværdige Konge! du er overbeviist derom; vi har længe vidst dine hemmelige Sorger, og dine Undersaatters Plager; men da vi har været visse paa en bedrøvelig og grum Sandhed, som vil saare din Siæl, og som vi skiælver for at sige frem og forklare i dit Aasyn, saa har vi skiult vor store Bedrøvelse, for en at giøre din dyrebare Siæl nye Saar, men saafom du allerede veed og kiender selv din Skiebne, og som vi nu seer at dit Hierte der-

8

over er nedslagen og dit Ansigt forvendt, saa vegrer vi os ikke ved, at sige dig, men det

er endnu Tid, opløft din forskrækkelige Kloe, viis Forræderne, at du er vor retmeßige Konge, og at alle dem, som tør krænke den Ret, en Eenevolds Herre har, skal knuses for dit Ansigt.

Vore Skyldigheder imod dig, o! vor Konge! og vor Høyagtelse for din Gemalinde, vores Eenevolds Frue opvækker i vore Siæle anstændig Striid, tag vore Plagers Byrde bort, og viis Verden, at du er en Konge, som veed at regiere et Folk, som er dig lydige af Hiertet, og som længes inderlig efter at behage dig.

Hesten.

Seer I vel, mine Venner! de sørgelige Ahnelser, som har plaget mig, har været visse Forvarseler for de Ulykker, man har opdaget i disse Tider, og som truede vor elskelige Konge.

Lader os løbe til vor Herres Moder og Broder, for at bede dem om Hielp, og for at til intet giøre Strutsens formeente og falske Myndighed, som har forbunden sig med mægtige

9

Dyr, for saa meget desto bedre at bringe det formastelige Stød, og naae sin Hensigt.

Lader os fordoble vore Kræfter, for at faae en retmessig Hævn over dette nedrige og formastelige Dyr, som har toridt tragte efter vores dyrebare og retmessige Regenters Dage.

Lad os skynde os! Øyeblikkene ere vigtige, naar Nøden er haard, spilder vi endnu et Øyeblik, bliver vores Hævn til Intet.

Her blev en sørgelig Paus og Ophold, og en Taushed af nogle Oyeblik overveyede en vigtig Sag; men strax derpaa faae jeg Markene i Uroe, Fælledeerne fulde af halvsovende og halvvaagne Kreaturer, men en almindelig Bevægelse bragte alle ud af en bedragelig Drøm, som næsten havde tilintetgiort Dyrenes heele Rige.

Og deres Eenevolds Herre kom ind i en rolig Forfatning, som han vor vandt fra længe nok; men Roeligheden vor endnu ikke fuldkommen.

En huul og uforstaaelig Lyd udbredte sig i Markene; Skovene klingrede af Ulvenes Tuden, af Slangernes Hvislen, og de andre Dyrs Brumlen, da en klar, men majestætisk Røst lod sig høre i Luften, og man hørte overalt disse

10

Strutsen skal omkomme; Strutsen skal omkomme.

Derefter saae jeg en Mængde Rovfugle at bemægtige sig et Bytte; dette Bytte var den ulyksalige Struts.

De førte den meget lempelig imellem deres Kløer, da de havde trækken ham ud af Løvens Bolig; derefter førte man ham ind i en mørk og vel forvaret Huule.

Man løb tilsammen overalt i Markene, og man talte ikke om andet, end om Strutsens Skiebne. Noget derefter faae jeg sex Paradeheste, som bar Løven tverts igiennem Folkemængden paa en Triumphvogn; Luften blev opfyldt med disse Glædeskrig: Længe leve Løven med sin høye Familie.

Der var endnu nogle Dyr, som var Strutsens Medskyldige; de blev førte i Fængsel, den eene efter den anden; og man gjorde deres Proces.

Løvinden, blev ført i en Fæstning, som ligger i Dyrenes Rige. Da nu denne indviklede Sag var bragt til Endelighed, saa fløy jeg han paa et andet Stæd, for at høre Dyrenes Betænkninger over denne sældsomme Sag. De vare saaledes som følger:

11

Dromedariusen.

Usle og elendige Kreatur! formastelige og lastværdige Struts! du fortæner tilfulde din Skiebne, siden du selv har tillavet dig den.

Naar hørte man et Dyr af denne ringe og foragtelige Klasse at gaae saavidt med sin formastelige Dumdriestighed, som denne Struts. Da han første Gang lod sig see ved Løvens Hof, tænkte man, at han var et got retsindig, oprigtig og velgiørende Dyr; thi han saae meget tosset og eenfoldig ud, men jeg, jeg mærkede nok igiennem hans skumle og barske Aasyn, at der stak en Skielm i hans Trøye, og at han kuns

ventede paa en beqvem Leylighed, for at lade sine Skalkestykker komme for en Dag.

Denne ulykkelige Leylighed varede ey længe, førend han viiste hvem han var.

I Førstningen ansmigrede han sig i vore Huners Gunst, men da han mærkede, at de ikke vare formaaende nok til at hielpe ham i de nedrige Trækker, han spekuleerte paa, saa vendte han sig til en anden Side, og fik Løvinden paa sin Side, for at være saa meget desto vissere paa sin Sag.

Men siig mig dog, mine Venner! naar saae man nogensende de slette Hensigter at lykkes,

12

som man har fattet imod Løven, vor Konge? Men aldrig.

Man har alletider seet Forræderne at beskiæmmes, som har toridt krænke den Ærbødighed, som alle Jordens Kreaturer skylder Løven.

Hvorleedes torde da det nedrige Kreatur, Strutsen stole saa formasteligen paa at see sin Nedrighed at lykkes ham? Al denne heele Sag ind befatter en stor Vigtighed, og jeg er færdig at troe, det hemmelige Rygte, som man hører overalt i vore Marke; Strutsen skulde ellers ikke have toridt bringe sin Uforskommenhed saa vidt, det er meget naturlig.

Kameelen.

Ey! min Broder! det er meget naturlig, at et Dyr søger at komme i Venskab med dem, der gjør ham got, var det end og med Mennesker; hvad Under da, at denne stakkels Struts har gjort alt sit Muelige, for at vinde Løvinden og hendes gode Venners Hierte?

Svinet.

Min Hr. Kameel! du er uden Tvivl en af den gode Strutsens Medskyldige; troe mig! vidste jeg det vist, skulde du strax være vis paa, at blive arresteret.

13

Biørnen.

I Løvens Rige har der altid været nogle snedige — Fiender. De har indsneget sig i HovedStaden under det Paaskud at de vilde forandre Løvens Stat, og at bringe de samme Skikke og Anordninger ind i Løvensborg, som bruges iblant de udenlandske Dyr.

Man har altid havt den Ulykke ved Løvens Hof at troe disse Skielmeres bedragelige Evangelium; de har indrettet sig derefter, forskandset sig, og har vunden Løvens Kierlighed paa en altid lastværdig Maade.

Det er ikke længe siden at Tranen begav sig til dette Hof; neppe var den bleven synlig der, førend man tænke at det var en Gave af Pan; men erindrer I det ikke, toe Dage efter dens Ankomst begyndte den allerreede paa sine Skielmstykker, var paa Udkik efter Løvens Hierte, og der feylte kuns lidt i, at den jo havde faaet Overhaand, hvis ikke nogle oprigtige Venner, havde faaet den bort fra Løvens Aasyn. siden den var en offentlig Foragelse og Anstøds-Steen, og derfor førte den ud af Riget.

14

Ulven.

Det har altid været Løven borgs Skiebne, at see hos og om sig en stor Mængde fremmede Dyr; denne formastelige Flok har klinet sig til vor Hof, som en Sverm Bier til Frugttræet. Disse Fremmede har udsuet vore Stater lige indtil Marv og Been, uden at blive foruroliget i deres offentlige Tyverier; men da Løven blev klareende, da Strutsens Sag blev undersøgt, vil han ikke herefter overlade Regieringen til de fremmede Dyr, som, i hvor troe de end kan være, aldrig vil være saa oprigtige som de Indfødte.

Jeg forlod dette Sælskab for at faae at vide, hvad der var Aarsag til et ærværdig Sælskab, som jeg mærkede i en Plan, lige over for Løvensborg; jeg hørte, at man kalde det Commissionen som var sat til at dømme i Sagen imellem Løven og Strutfen. Sælskabet var sammensadt af ni Dyr: en ung Løve, to Elefanter, et Nashorn, to Kameler, to Biørne og en Poppe, som var Tilspørger og Protokolist tillige.

15

I Førstningen spurgte man op og ned, frem og tilbage, for at fange Strutsen i sin Trædskhed; men han havde tabt Modet fra det Øyeblik han blev arresteret, saa at han bekiendte al hvad man forlangte at vide.

Efterhaanden som man kom fort i denne indvuklede Sag, opdaget man nye Skielmstykker; thi det blev ikke ved det, at Strutsen havde indbragt Elendighed og Ødelæggelse i Løvens Stater, men den havde gjort anseelige Tyverier.

Saasom Strutsens Natur i Almindelighed er at nedstuge og æde Jern, saa tænkte vi, at denne havde samme Smag, men langt fra.

Den opslugede alt Guld og Sølv, der var omkring den, saa at der feilte ikkuns lidt, at han jo havde opædt hele Løvens Kabinet med samt Dørrene og Laasene.

Man har mærket, at alle Fremmede, saasnart de ere kommne ind i Løvens-Egne og Grændser, bliver betagne af denne umættelige Sult; de ere færdige at opæde lige indtil Spænderne paa vore Psalmebøger; men siden vi taler om Bøger, bruger Dyr

16

ogsaa Psalmbøger? — Dette er en anden Sag.

Jeg sagde det i Begyndelsen, at jeg var fuld af Spas, ogsaa got som de andre Lustgeisters Hofnar.

Hvad vilde vel for Exempel vore lærte danske Fruentimmer sige, hvis de ikke havde funden i disse Historier andet, end en Dynge af en tør og dræbende Sædelære?

I Sandhed dette vilde have foraarsaget dem Qualmer. Og vore skinhellige Fruentimmer, de vilde have kastet mig i Hovedet heele Gievner fulde af Bebredelser og ikke forladt mig en Forbrydelse af dette Slags.

See derfor har jeg blændt i Halen paa mit Værk nogle Granløyer, for at forlige mig med den heele galante Verden.

Og her ender sig den første Akt af Strutsens Sag; saasnart man har endt hans Proses, for at begynde paa Henrettelsen, begynder jeg at tage min Pen, for at udgive den anden Deel af mine nye danske Historier.

1

**Den
fordum bekiendte
Holbergs
muntre og
Årlige Skrivelse**

til

en af sine

Fynske Venner,

angaaende

den nærværende nye Tids-Punkt

udi

Dannemarkes Historie.

Med Devise:

Broder Struensee og Brandt Lænker for en Krone fandt. Kiøbenhavn 1772. trykt hos Morten Hallager, boende i store Fiolstrædet.

2
3

Vel var min Leve-Tid meget rig paa Sældsomheder, men de fleeste vare latterlige, skjønt til en Hemmelig Skade for det Heele.

Da jeg skrev Komedien om den Tvere og, forkierte o! du Nar, var der vel mange Narre, fom laante min Pen og Blok, men alt Ondt var latterligt i de Tider, og det Onde, man gjorde. imod sig og Staten, var meere et Foster af Dumhed, end noget andet.

Men i disse bedrøvede onde Tider avles Ondskaben meere i de af Ondskab snilde Hierner og i de forsultede Maver, end noget andet Stæd.

Jeg leer meget Hiertelig iblant mine Omgangs Skyger her i Markene, naar jeg betrag-

4

ter de Indsekt-Skribentere, der har gjort dem ureen paa det nette Helikon i disse Dage.

Jeg kand meget let mærke, ar disse arme Skribentere, der har vel en Kanine-Hunger, indbilder sig selv, og fordi de har narret sig selv, ogsaa vil indbilde andre, at den i saa mange Arker Papiir fortøggede Struensee fra Øen Neapolis skal have sin Hierne at takke for sin nærværende slette Skiebne; men som disse Peblinge har feylet i alting; har de ogsaa feylet i detre.

Men troe mig! jeg kiender Danmark alt for vel til, at jeg skulde irre i min Mening, om jeg siger, at denne vigtige Struensee har sin Mave at takke for sin nærværende Ulykke.

Det gik i min Tid, ligesom det gaaer endnu i det kiære Dannemark.

Man kunde lutre der kiere danske Brød indtil de meest forsultne Egne, hvad Under da, at denne saa ilde udraabte neapolitanske Tydsker iilede til Dannemark, at faae Smag paa de danske Endeskriver.

Den Tid, jeg var Lærere i Danemark, kom der nu og da nogle lange slunkne og forsultede Karle ind i Riget.

5

Jeg tænkte tit ved mig selv: Skal nu det arme Danske Brød holde for for disse Snylte-Gieste, der som privilegerede Dagdrivere har gnavet deris Medborgeres Been, og kiender intet bedre Meel, end det nordiske til at meelee deres Kage med; hvad mon der da vil blive tilbage for Rigets Vornede.

Skal Slegfred-Børnene have Broder-Parten, hvad skal da de Ægte Børn have? Ventelig prægtige Patenter, Ziirlige Titler, kostbare Betieninger men ingen Skillinger.

Jeg gjorde mig ofte disse Betænkninger: Skal den latterlige men dog i Grunden skadelige Dag nogen tid ramme ind i Dannemark, at man skal traktere voxne og til deels taalelig fornuftige Folk som smaa umyndige Børn!

Ja; denne Dag ramte ind endog i min Levetid.

Som man giver Børn nogle Dukke-Klude at leege med og pynte deres Dukker

6

med, saaledes gjorde man med Folk i Dannemark.

De fik hver sin Titel, at løbe af med; (tænk, hvilken syndig Stumpe! for disse enfoldige voxne Børn) spraglet Dukketøn, som de gav deres Tienere paa, for offentlig at bevidne at de vare Børn, og at de intet ønskede heller, end at behandles som Børn, og trykt Pant paa ingen at skulde berøve dem den dyrebare Skat at nævnes som Assessorer, Kansekiraader (forstaae mig ret uden for Kanseli-Dørrerne) og Justisraader, at hilses ynder samme Titel, ja oven i Kiøbet at sulte under samme Titel.

Imens man leegede saaledes med de Danske, maalte de fremmede Udhungrede Penge ind med Skiepper, hvoraf de ikkuns fortærte nogle faa Renter i Dannemark, thi naar Blokken var fuld, blev den først aabnet i

fremmede Lande og mødte da en dansk Betler en saadan bemidled T * udenlands, fik hand ingen anden Almisse end en spodsk Latter ved Erindringen om de Danskes Godtroenhed og exemplariske Artighed.

Endeel Aar efter min Afskeed fra Verden blev denne Komædie bragt til uendelige Akter, indtil de danske Skuespillere endelig saae sig nødt

7

til at forlade Theatret saa nøgne som Kirke-Rotter, og maatte begynde paa en fornuftig Tragedie, der sved i deres Pung og Hierte, men for sildig skeedte dette; der fandtes faa eller ingen Tilskuere til disse Sørge-Spil; thi den danske Nation har aldrig været Elskere af sarrigfulde Optrin, og hvor almindeligt er det ikke, at lukke baade Hiertets og Husets Dørre for en forarmet Mands tragi-komike Gestikulationer og hans rørende Maade at gebærde sig paa, naar han intet andet har at prale med end tunge Titler og tomme Lommer?

See! den almindelige Fordærvelse i dette Stykke tog endnu daglig til; thi der vare endnu mange Børn tilbage iblant Nationen, der manglede Dukke-Tøy, Titler og Forfængcligheder.

(Jeg har alletider anseet ethvert Menneskes Hoved-Genegenhed som en Dukke, han udpynter efter hans egne Indfald og Egensindighed.)

De sultne danske Børn da, som tryglede om Ærens Sæbe, for at blæse Bobler med Mængden af de Fornemme, fik da ogsaa deres Andeel af Forfængelighedens Dukke-Tøy.

O! hvor de vare glade, hvor de loe, hvor de snakket, hvor de bukket og skrabet! Det var ret ynkelig at ansee.

8

Til sidst strømmede de forsultne og udhungrede Nationer ind i Riget fra alle Kanter og Sider, til Lands og Vands, for at tage sig noget alvorligt for, imens de andre legede.

De vare meget sultne alle disse fremmede Veltalende.

O! hvor de blive budne til Giest! (de saae saa smukke, saa artige ud) O! hvor de sad! (fremmet Mad smager best) O! hvor de skrabet Penge sammen! (thi hvad skal Penge i Daarens Haand!)

Man var nu færdig at begynde at bygge et Babel i Dannemark; thi man manglede nu ikke paa Arbeidere af alle Nationer, og man hørte allevegne en Miskmask af alle Sprog som de ægte Danske rødmedes ved, naar de selv saae sig nødt til, at snakke dette Pemaal, for ikke at forjages af de rare Selskaber.

Men det vilde blive for vidtløftig at tale videre om dette.

Jeg mener af det allerede anførte, noksom, at bevise, at man vist nok gjør den nea-

9

politanske Struensee Uret, om man siger, at hans Hoved har været Aarsag i hans Fald.

Ney, siden han er en Fremmed, og har været dreven til Dannemark af den samme Sult som hele Resten, har hans Mave større Aarfag i hans Ulykke end noget andet.

Dette nægter ingen, der kiender Dannemark saa grundig som jeg.

Jeg har her i Markene ret gjort mig Umage for at udsøge, hvad der kunde være Aarsagen til den Høyagtelse, man daglig viis ser og har viist imod Fremmede i Dannemark, der dog til sidst alletider har røbet Ræven og paa Slutningen viist, at de har været Rigets sorne Fiender.

Er det for Sprogets Skyld? spurgte jeg mig ofte; ney det kan det ikke være; thi vi har de samme Sandheder i det danske Sprog, som de Franske og Tydske har i deres.

Er det for de abekatformige Dragters Skyld? tænkte jeg; ney, det kan det ikke være; thi de Danske behøver ikke at see de Tydske og Franske, for at lære af dem at klæde sig ud som Dukker eller Narre; thi

10

imens jeg opholdt mig iblant de Danske, trængte de ey til latterlige Folk; thi mange af dem fødtes Narre, og var saa gunstige imod dem, der laae syg af Mode-Sygen, at blive Narre fra Vuggen til Graven.

Er det da for at hielpe de Danske at tømme Kiøkkener og Kieldere? tænkte jeg; ney, det kan ikke være mueligt; thi Dannemark er et forarmet og udfeiet Rige, hvilket er skeet ved de Fremmede og for deres Skyld.

Hvorfor agter man da de Fremmede saa høyt? Saavidt jeg har kundet udgrunde, er det fordi den danske Nation, der er af en eyegod Beskaffenhed, venter at sinde det samme hos fremmede Folk; men hvor undrer jeg mig paa, at man ikke engang kan blive klog, siden man hver Gang er bleven fixeret.

Man har jo noksom erfaret, at endskiønt alle de fremmede Sørøvere for en kort Tid har hidset dansk Flag, har de dog alle, før man saae sig til, skiødt den danske timelige Velfærd i

Sænk.

Hvor vilde jeg ønske, at nu, da der er bleven en nye Tids-Punkt i Dannemark, man dog

11

vilde lukke Øynene op engang, og blive mere klarsyet til det almindelige Beste, siden man igiennem alle de danske Kongers Tid har noksom erfaret de fremmede Nationers store Ondskab og Forræderie, men i sær denne sidstes dumdristige Ondskab imod den altid bedragne danske Nation.

Betænk alle I retsindige Nationer, der har Hierte til at tænke vel om Jer selv, og andre!

En nedrig Karl, der var drukken af sin Ondskab, tumler ind i det fredelige Dannemark, da han en Tidlang Udenlands har drømt at fiske Guld og grønne Skove i de Danskes Giemmer, vover at kravle op af Formastelsens glatte Trappe, springer Anstændigheders Fodstie over, og staaer endelig paa Spidsen af den elendige Menneske-Lyksalighed.

Fra dette farlige høye Sted fordrifter han sig til at legge den dødelige Piil paa Buen, og meder til Dannemarks Lykke.

12

Brave og fornuftige danske Skribentere! skulde I ikke til et evigt Minde begynde at regne en nye Period fra denne forræderigske Bandes Fald, for dermed, til en inderlig Glæde for Eftertiden, at forevige den danske Historie.

De Hensigter, som disse hemmelige Mordere har haft med den oprigtige og redelige danske Nation, ere uhørlige. Forhindrer ikke Insekt-Skribenterne at klattre op af Parnaset, saawom de i deres Dumhed og Grovhed kand sige det om denne rykkesløse adelige Bande, som I maaskee vilde og burde undsee eder ved at nævne, og alting maae frem og bekiendtgjøres om Forræderne, det løse med det faste; at deres Bludsel kand blive seet og de straffes efter Lovene. Skierer eders Penne med saadant et Snit, at Sandhederne kand vrimle for Lyset.

Giører alt eders muelige for at eders Skrifter kommer til Thronen, og at Monarken læser dem.

Arbeyder paa i eders Sammenfættelse at læge de dybe Saar, som de fremmede Ræve har bidt i den almindelige danske Velfærd.

13

12 Siger frit frem de sikre Midler, I veed til at afhielp den danske Trang og ophielp offentlige Svækkelser.

Mager det saa ved eders Penne, at de nyttige Indretninger, som Forræderne har kuld kastet, igien bliver istandsatte og bedre (om mueligt) oprettede.

Sætter al Egennytte til Side, og arbejder med eders Penne for den gode Sag, for det forfaldne almindelige Beste.

Viiser, ved offentlige Skrifter, de danskes Fiender, at I herefter vil være og blive klarøyd og upartiske Arguser, der ikke skal lade en slippe fri af de udenlandske Skelmere, der tør nærme sig til Dannemark, for der at opholde

sig.

Røber deres Skiændsel, og holder ikke op med eders lykkelige Penne, førend I seer dem i Galgen eller paa Baalet; thi heller afværge det første end sidste Onde.

14

Skierper eders Penne meest imod de offentlige fremmede Tyve, der under Paaskud at indkiøbe Dannemark noget smukt Dukketøyd fra fremmede Stæder, fører og lokker store Penge-Summer ud af Riget og Landene. Sværter disse som Kuldsviere, indtil I faaer dem dræbte, eller jaget ud af Riget (helst af Verden).

Undersøger, om der ingen Midler skulde være til at forskaffe den Fattige Haandværks Mand en stadig Nærings Vey.

Forestiller Monarken, på den meest rørende Maade, hvor jammer-tungt det er for en smuk, brav og ærlig Haandværks Mand, der har Kone og Børn, og gjerne ønsker at give disse sidste en anstændig og Fæderne-Landet nyttig Opdragelse, naar de intet har at sortiene, men er færdig at døe inden Dørre af Hunger og anden

rneere Trang

Glemmer en, at forestille i offentlige Skrifter for Kongen, og Printsens, at der er saa mange brave danske Studentere, der ligge ubrugbar af Mangel paa Brød.

Mager det saa ved eders velskaarne Penne, at de fattige Karle, der har mindst Rekommen-

15

dationer men meest Færdighed bliver hiulpne først og fornemmelig.

Skaffer en nye Indstiftelse for de fattige Studentere, der ere arbeydsomme, sindige, ærbare dg anstændige Mennesker, at de i mindste kand have Aarlig 50 rd. indtil Kongen giver Brød, og raader de dumme Forældre, der vil Have deres uskikkede Børn til Bogen, fra at be- , gaee dette offentlige Tyverie imod Staten og andre brave Karle.

Lader eders Penne løbe saaledes paa Papiret, at noget nyttigt kommer herud for det heele.

Skulde den slemme Skielm Struense være vreed fordi jeg kalder ham en nedrig Karl, siden han har en studeret Mand til hans Fader, da viide han, at hans Fader maaskee kand være brav nok, men derfor kand Sønnen gjerne være en Skielm som hand ogsaa er.

16

1

En Fastalavns-Bolle til de Nysgierige og en lille til vore Tidens uartige Børn.

Med Devise:

I Dag skal min Pen løbe Fastelavn.

Kiøbenhavn, 1772.

Trykt hos L.N. Svare, i Skindergadenyen i No. 76.

2

3

Det er ikke længe siden at man var saa artig at forære Grev Struense en engelsk Supken ;] det er sandt, din Artighed var stor; og jeg har allerede lært af samme Autor at blive artig.

Jeg vil i Dag forære vore Nysgierige en Fastelavns-Bolle; den bor maa skee smage vel, naar man først faaer

skaaren Hul paa den.

Men hvor vrede vilde de ikke blive paa mig, om jeg bød dem noget, uden at sige dem, hvoraf det var lavet.

De torde maaskee tænke, at jeg vilde bibringe dem en Portion Forgift; nei

4

mine Venner! jeg er en fattig Mand, Forgiften er dyr, og jeg har langt til Apoteket.

For da at undgaae al Mistanke, vil jeg forklare mine Satser for de Nysgierige og for Børnene.

Jeg sagde nyelig, at leg var eu fattig, altsaa forlegen Mand, kan derfor ikke have Raad til at lade mine Boller bages i en Bagerovn, men seer mig nødt til at bage dem selv.

Vel var det for mig ! jeg har ogsaa en Ovn; vel er den liden, men brav varm og hidsig; kort, min Ovn er min Hierne; det er der at mine Boller skal steges.

Tys! hvad hører jeg af vore Nysgierige? Her mener de strax at faae Bugt med mig; nei Tak! aldrig var jeg bange før, og skulde jeg nu være en Kujon den gode Fastelavns Mandag? Nei, det gaaer i Evighed aldrig an.

Bravo den gang stod jeg mig, endskiønt det stod noget hart paa; thi de Nysgierige ere nogle seie Folk at gjøre Kaal paa.

Men hor nu hvad de siger!... nu har jeg dem igien paa Halsen; nu skriger

5

de i Munden paa hinanden, at jeg gjør for mange Ophævelser, og at, hvis jeg bliver saadan ved, selger jeg knap et halv Dosin af mine Boller; o! det har ingen Fare; kiender jeg de Nysgirrige ret, vil de uden Tvivl kiøbe en heel Slump deraf.

Prægtig! det gaaer galant, jeg kan knap faae Tid at ælte mine Boller; man vil allerede kiøbe min raa Dei af Mig; hvad vil der ikke blive af, naar mine Boller bliver bagte.

Nu videre da.

Endnu skriger Børnene, at jeg slikker om Bredde, og ikke kommer videre.

Tys Børn lille! jer Hukommelse staaer jer ikke i Veien, jeg har jo Stemp. let uden paa Skorpen af min Bolle, at min Pen skulde i Dag løbe Fastelavn.

Hvad vil I saa mere?

Ha!... Sa! nu veed I hvad min Bagerovn. er for en Tingest, men I bleve vidst nok vrede paa mig, hvis I ikke fik meer at vide; thi I ere jo nysgierige Folk, og Børn; det er jo just for Eder at jeg laver min Fastelavns-Bolle i Dag.

6

Nu Børn! husker paa, at det ikke hver Dag er Bagedag.

Og tænker efter hvad Umag det har kostet mig, inden jeg har faaet den gode ærlige Bogtrykker Svare til at agere Bagere for min Skyld.

Veed I hvad, I kiere nysgirrige Folk! dersom I fixerer min skønne Bogtrykker, min lille Hr. Svare, slaaer jeg Jer i Hovedet med min varme Fastelavnsbolle.

Derfor raader jed Eder, at lade blive med at skielde min kiønne Bogtrykker ud for Fastelavns-Bageren.

Nu skal jeg da sige Jer videre, hvoraf jeg har lavet min Bolle.

Ha! sa!... hvor den smager delikat! Saadanne Boller faaer man ikke hos enhver Bager. Jeg mærker nok, at Fuskere ogsaa kan lave god Mad, naar man har nok at lave af.

Nu maae jeg fortælle her, hvad mit Spiskammer er for en Tingest. O! hvor det seer snurrigt ud! kik engang herind! her er ingen dyr Tid,

See! her paa denne Væg hænger nitten og tyve Rullepølser, som er saale:

7

des lavede, at hvem der spiser to deraf, faaer den tredie oven i Kiøbet.

Her henne paa den anden Væg hænger fem Par Taalmodigheds Handsker.

Hvem der trækker et Par af dem paa sig fastende, førend han gaaer ud af sit Huus, bliver ikke nysgierig den Dag, var det end Fastelans Mandag.

See paa hin Væg hænger en konstig Mundharpe; hvem der spiller paa den engang i sit Liv, sladrer aldrig i sine Lives Dage.

Her hænger nitten og tyve Støvle; hvem der trækker dem paa sig, en og en af Gangen, løber aldrig ud paa Amager at staae og gabe og gløe paa nogle rasende og fulde Amagere, der trakterer eu Kat som man trakterer Islands Lammekiød, naar man nedfalder det i en Tønde.

Hist hænger nogle Sæbekugler.

Hvem der tvetter sig med dem, kan aldrig faae saa ubarmhjertige Hænder, at agere vanskabte Bødelers, ved at trække Halsen af Gaasen

Tys! Børn det er nok om Spiiskammeret. Min Dei bliver fordervet,

8

hvis den staaer forlænge, at raskes. Jeg maae hen at lave min Bolle. Nu skal den snart blive færdig.

Først lader jeg Papiirmageren giøre mig et Degnetrug af Papiir; man skulde snart tænke, at det ikke kunde holde Vand; vel muelig; thi jeg har altid anseet der for alt for gemeent, at ælte min Dei i Vand; nei; Karrighed er mene sanele! ikke min Synd.

Jeg ælter altsaa mine Boller i Blæk; man skulde maaske snart tænke, at de falder lidt sorte. Aldeles ikke. Dyen er saa hvid som en nyelig falden Snee, øg seer ret behagelig og artig ud med de mange smaa sorte Prikker man seer derudi.

Men hvoraf ælter jeg mine Boller? Dette var just hele Knuden, og jeg sværger ved Kong Salomons Kat, at jeg troet, at alle de Nysgierige glæmmer at see paa Gaasen og Katten, alleneste for at faae at vide hvordan min Bogtrykker og jeg bager og laver denne Fastelavnsbolle.

Nu ligegot er det; jeg har lovet, at min Pen skal i Dag løbe Fastestelavn; det kan dog i visse Maader undskyldes bedre, end selv at løbe Fastelavn.

9

Dog jeg er ogsaa et Menneske, og gierne ogsaa kunde taale for et Par Skilling Fornoelse paa denne lystige Mandag i Christendommen, men Fornoelse forbyder sig selv, hvor der er ingen Penge.

De sidste faa Skillinger, jeg havde maatte jeg give min Bogtrykker, da han fik at vide, at han skulde være Bager i Dag, og var Manden ikke saa god og from en Mand, som han er, troer jeg neppe, at han havde varmet sin Ovn alene for at bage tusinde Boller, hver til 4 Skilling.

Nu vil jeg da fortælle videre, hvorledes og hvoraf min Bolle er lavet, at ikke den Nysgierrige skal faae Qualmer, der ikke kan knreres ved min Bolle.

Som andre Bagere giør deres Boller runde, giør jeg mine fiirkantede, og det af tvende Aarsager, den første for ei at være ligesaa gemeen som andre Bagere, siden min Bager-Profession er nyelig opfundet af mig, uden enten at prakke mig frem med de andre Bageres Suurdei, eller borge Brænde til at varme min Ovn.

Den anden for at faae dem ind af mit Ovnhul, der er fiirkantet; men nu! hvad har jeg nu sagt?

10

Man vil ventelig stærk skose mig og sige, at jeg har et fiirkantet Hoved.

Nu det kan jo være ligemeget, enten man har et rundt eller fiirkantet Hoved, naar man ikkuns har et.

Nu kommer vi da til de Sorter, hvoraf min Bolle er lavet.

1) Tager man 3 Pund Flittighed i at iagttage enhver sit Kald.

2) Tager man 6 Fierdingpund Rolighed, uden enten at bisse uden for den ene eller anden Port.

3) Tager man et Lispund Eftertanke; dette maae vel kaages, skal ellers Bollen faae nogen Smag.

4) Fire Pund Alvorlighed, hvormed man kan vogte sig fra at indvie den vigtige Faste med lutter Narrerier og Børneverk.

Eller kan man lave de beste Boller paa følgende Maade:

Man setter sig hen i en Krog i Roelighed; bruger al den Eftertanke, man kan sammenskrabe, gjør sig et Begreb om sine Pligter i Verden, først for saa vidt som Menneske dernest for saa vidt som Borgere.

11

Blænd disse tre Ting sammen, saa faaer Du deraf en Dei, kalder Retsindighed.

Men skulde Du ikke paa denne Maa de vilde lave Din Bolle, Du Nysgierrige, siden Retsindighed er en Deel kostbar,

saa kan Du forskaffe Dig to andre Ting kaldet Menneske-Skyldighed og Borger Skyldighed.

Disse tvende ere ei saa kostbare, som den første, man har dog den samme Kraft, hvor de yttre sig.

Gjør Dig først det Spørsmål: om Du er et Menneske.

Ja Du leer af mig, Du Nysgierige, og tænker maaskee at jeg er gal. Nei, i dette Stykke er jeg ikke saa gal som Du maaskee tænker.

Thi hør engang Du Nysgierige! skal jeg sige Dig min Sandhed, har jeg aldrig vidst, at Du var et Menneske; thi fordi Du troer selv, at være et Menneske,

Dermed er Sagen langtfra, ikke klar.

Dievlene troe ogsaa, at de ere nogle ret kiønne Dyr men til hvad Nytte; ligeledes Du min Nysgierrige.

12

Ved det Ord Menneske forstaaer jeg et Kreatur paa toe Been uden Kier, havende en fornuftig Siel i et sundt Legeme, og udøvende daglig sine Pligter.

Siig mig nu min Ven, om Du tør benytte Dig af det Ord Menneske, naar jeg bekiendlgjør for Verden, hvor ofte Du har feilet imod dette kiønne Navn.

Nu begynder jeg at opramse alt hvad jeg har seet hos Dig, som er lige tvert imod et Menneskes Pligter.

Neppee har jeg seet Dig at stikke Hovedet ud af Sengen, Du Nysgirrige, førend Du har sputgt om det, som Du gjerne kunde undvære, og endda være Menneske.

Et fornuftig Menneske gjør ingen unyttige Spørsmål.

Neppe faaer Du halvanden Strømpe paa, førend Du gjør dem, der er om. Dig, hundrede galne og forrykte Qvestioner: thi det gaaer Dig alletider som den der har en ÆdeSyge; han æder alletider, Du spørger alletider.

Naar Du nu endelig er paaklædt, saa bliver Du selv til lutter Spørsmål, og hvem kan svare Dig et til tusinde?

13

Saa skal Du have at vide, hvad den og den spiste i Gaar; hvor den og den kan have Raad til at gaae med Fløiels Kaabe, da det meste af hendes Tøi med første skal auctioneres paa Assistance Huset; hvor Jomfrue-5-Finger har faaet den kostbare Pompadur-Kiole, hun spretter

udi, naar man møder hende paa Gaden; hvor Madame Silke-Haand har raadt til at slide saa mange Silkestrømper, da hun dog ofte mangler en Skilling til Lusesalve; hvor Jomfrue Klundtkrop har faaet de mange Galaner fra, siden man nep- ' pe kan see en Flig af hendes Kaabe, førend man husker, at hendes Moder gik og raabte paa Gaden med nye Almenaker tydsk og dansk; hvor Jomfrue Vinkøie har faaet den engelske Hat fra, der gjør hende saa fladhoved, siden hun dog forleden Dag maatte sende det sidste Par Strømper ud af Huset, hun eiede, for at kiøbe et trettenskillings Brød; hvor Madame Falskenkloe faaer Raad til at drikke Caffé to gange om Dagen, da hun isteden for Brød dog maae nødes til at æde vindtørret Tost til sin Mad; hvor Søstrene Gyl-

14

den tøffel kan forbruge en Tønde Smør om Aaret, da de dog spiser bar og tynd Fittebrød til Frokost, Middagsmad og Aftensmad, og mange flere galne, forrykte og unyttige Spørsmåale, der røber Din forarmede Hierne og usle Tænkemaade,

Mener Du nu, at jeg tør bæere Dig med Tittel eller Navn af Menneske, saalænge Du er saa ækkel en Spørsmåalmager? Nei det Navn tør jeg umuelig laane Dig, uden jeg skal lægge et eller andet Ord for an, som for Exempel: det galne Menneske; det spørgende Menneske; det langt fra Menneske; det ækle Menneske, eller om jeg skal nevne Dig uden at legge det Ord Menneske til, indtil Du engang kan fortjene det, som jeg ikke venter. som for Exempel: den ækle Nar, Spørsmåals Fantasten, den omvankende Sækkepipe, den forunderlige Klundt, den raslende Klumpkiød, Menneskepletten; og videre.

Saae Du vel Du Nysgirrige! var Du kuns alene nysgierig, naar Du var inden Dine egne fire Vægge, vilde jeg endda forlade Dig det, men naar Du er saa uartig, at naar man befinder sig med Dig i

15

Selskab man da skal være som paa en Pinebænk, frygte for ethvert Ord, man siger, da Du kan gjøre de ugyldigste Ord til de giftigste Pile, det et noget meer end utaalelig

Her seer Du nu min Fastelavnsbolle! lad mig nu see, at Du spiser brav af den. Kan Du faae Leilighed til at fordøie den, vil den vist bekomme Dig vel.

Naar jeg nu betragter dig, Du Nysgierige som Borger, maae Du ikke da tilstaae, at det Navn kan du aldrig tilegne dig med mindre, at du vil have, at man skal lyve dig paa, og det skammelige.

Hvad Nytte mener du vel det kunde være for en Stat, om den bestod af lutter spørgende Borgere, der alene drev Dagen med utidige og unyttige Spørsmåal?

Nei, Den rette og ægte Borgeres Mærke er lidet i Munden, men meget i Gierningen, og det Skildt, du Nysgierige er meget i Munden og slet intet i Gierningen.

Nu lugter min Fastelavnsbolle af Sandheds Kryderie, o ! vær saa artig, du Nysgirrige, og og spils mens den er varm.

16

Nu vil jeg intet have meer med dig at gjøre, men vender mig til Børnene, dine Kamerater

I fmaa uartige Krabater, der hver Dag gjør jere Forældre nye Hjertesorg! I skulde vel ogsaa smage min Bolle; men jeg har lavet en anden for Eder, den kaldes en nye frisk og saftig Birkekost.

Jeg skal en af Dagene forære jeres Forældre hver et dygtig Riis. De slemme og uartige Dreng og Piger, der har skulket af Skolen, og været gjenstridige imod Papa, Mama, Søster, Broder, Fremmede eller imod Tienestefolkene skal ingen af Bagerens Fastelavnsboller have, men de skal paa Tirsdag gaae i Skole og have min Bolle med i Lommen, som Skomesteren skal hielpe dem at pille alle Korennerne og Rosinerne af.

1

**Kilde Reysen eller
de Christnes
aarlige Rase-Tid.
Med Devise:**

Vi skal derud, skal vi end sætte Vor Løn paa

Assistance-Huus; Den Kilde kan vor Hierte lette; Een Gang vi taale kan en Ruus.

Kiøbenhavn trykt hos P. H. Höecke. 1772.

2

Det kan nu være mig ligemeget, enten man kalder mig papistisk, eller Qvæker, saa har jeg dog foresat mig, at see denne saa berømmelige Dyrehavens Kilde, og det paa den mærkværdige St. Hans Aften; thi denne Aften og to Døgner efter har dens Vande sin overordentlige og mirakelfulde Kraft, hvis vi skal troe de af vore gamle ærværdige Matroner, der har prøvet det, og til den Ende hvert Aar indfunden sig paa dette i deres Tanker saa hellige Sted.

Jeg er en gammel Peber-Svend, der maaskee paa dette folkerige Sted torde kunde opsnuse mig en gammel giftetrængende Jomfrue, og i hendes Sælskab et andet Aar gjøre Reysen til Kilden, jeg i Aar maae gjøre allene med min Kammertiener, min egen Skygge.

Jeg kom da til Kilden, som den, der var kommen ind i en gandske nye Verden, og meere forundringefuld, end Faer Klim i hans underjordiske Stæder.

Jeg maatte uden Tvivl have havt et gandske raa og nyt Udseende, ja jeg har vel seet ud som en Ugle i forstyrrede Stæder, som jeg maae slutte deraf, at neppe var jeg traad ind i den buntede Rad og bleven en Kildelem, førend jeg blev omringet af to i Sandhed ret lekkre unge Pigebørn, men stiklende som en Ulykke.

Det var let at see, at disse to vare Kiøbenhavnske Jomfruer, paa de slemme Hatte og for-

3

kierte Engelle Dragter, der hialp noget til at gjøre dem nogenlunde målelige i dette frie og frekke Sælskab.

De kom til mig, og kigede mig lige op under Øynene og fnisede en Pokkers Tid; jeg tænkte, det havde blevet derved, men langt fra.

Deres heele Veltalenhed bestod i at sige mig lige i Øynene: he bien, Monfieur De seer forbandet komik ud! aldrig var De nok før til Kilden.

Vel muelig, mine smaae vakkre Piger! sagde jeg, og gjorde dem en gandske antagelig Hilsen for Folk, der har en Smule Skiønsomhed. Men ach! jeg tænkte, de havde bleven rasende, da jeg var saa from at kalde dem Piger; efter min Skiønsomhed var det en Tittel nok saa menneskelig, nok saa rar som Frøken eller Jomfrue, der, naar disse Ord skal forklares ret, siger ongefær ligesaa meget som slet inter, eller i det mindste saa meget som: o du prægtige Tosse! ongefær som en storagtig Herremand pga Holbergs Dansk kaldes: o du Nar!

De fnysede, de hvæsedede, de kneppede med Fingrene og trippede med Fødderne, saa at jeg frygtede for disse to Pigebørns Helbred, der maaskee hang ved en forskrækkelig fornem Hale.

Til al Lykke fik de to lekkre unge Herrer i Sigte inde i Haven; de gjorde en Cupe, ongefær som naar man klapper af Dands, og ilede ind i Buskene, hentagne af en dyb Diskurs, hvorudi jeg uden Tvivl var den regierende Materie; men jeg var ey seen, førend jeg fulgte dem i Hælene,

4

for at høre saavel Slutningen som Indgangen af denne harmefulde og forfængelige Straffe-Prædiken, jeg fik af disse knebske Tøser. De gjorde en baglænds Paus og satte sig i Græsset.

Da de to unge lekkre Herrer undløb dem, kan jeg vel tænke, at de ere blevne plagede med et af Moren og forliebte Qualmer, siden de som i en halv desperat Hyrde-Tone og halv Dvale sang følgende Arie saa temmelig høyt at man gjerne kunde høre den 21 Træer derfra Stædet. Den gik ligesom: Allerdeyligste Climene! 1. Sophie.

O I Træer! lad mig tale Og fortælle Jer min Nød.

Skal jeg ret min Siel afmale,

Er den næsten stiv og død Af den hemmelige Længsel,

Som jeg har for Coridon:

Han har sat mig i sit Fængsel,

Lille skielemske Baron.

2. Anne.

Lille sødeste Sophie!

Det mig gaaer snart ligesaa.

Jeg er en forlegen Pige,

Skal mit Hierte længer staae I Uvished om den Lille,

Der har stiaalen Siæl og Krop;

Op og ned jeg hører ham spille Udi mig fra Taae til Top.

3. Sophie.

Coridon udi vor Have

Haver lagt saa mangen Nat.

5

Han blev ved Henrykt at stave

Paa mit Navn, den lille Skat.

Jeg igiennem Vinduet smuttet,

Jilet did til Elskovs Havn,

Og mig ned i Græsset puttet

Ved hans Side, i hans Favn.

4. Anne.

Første Gang, da jeg, ma Chere!

Plukket Roser hos min Skat,

Var en Ulykke paa Fære:

Mutter saae, han mig tog fat Der er Ugler udi Mosen,

Tænkte man, og saae sig for;

Man for sildig bandt for Posen;

Ingen spurgde meet, hvorfor.

5. Sophie.

Tænk! hvad skal en Pige gjøre,

Naar hun føler, hun er moen?

Skal hun ey sit Hierte høre,

Og antage en Baron?

Men, hvem veed, hvad dyre Tider Der paa Beyler blive kan?

Vi som Mænd dem plat forskyder,

Kuns som Elsker' taer dem an 6. Anne.

Fy! en Mand — hvem vil sig gifte.

Det er jo alt for gemeen?

Men, et kort men følsom Skifte Er den rette Prøvesteen Paa en Piges Levemaade,

Paa en Piges Yndighed.

6

Tys! lad kuns vort Hierte raade;

Hvad vi trænger til, det veed.

Fy! — ilde var det, at Visen ey var længer, den gaaer dog saa skøn siger man. Ja, hvad kan jeg dertil. Sophie og Anne agtede ey at rase længer denne Gang, men sprang op, og turedede omkring blant Dyrene.

Disse unge pigebørn er ligesom Sommers fuglen, de opholder sig ey længe paa et Sted, Forandring staaer skrevet i deres Ansigter, i alle Deres Dragter og gandske Afærd.

Jeg begav mig da igien hen til Drikke-Sælskabet, for at indhøste nogle fleere latterlige og sære hændelser.

Nu var det først, at jeg kom til at mærke Kildevandets Kraft. Og, for at meddeele mine Læsere en ordentlig Kundffab om dette underfulde Vand, vil jeg efter alphabetisik Orden anføre alle de Svagheder, og alle de Fruentimmer, som ere kurerede ved samme.

A, a, a.

Agatha, en Nymphe med et Par store Udhængende blaae Øyne, som de Forlegne i deres Sprog kalder fortryllende, og Agatha selv kalder, dræbende Øyne, kom i Fior til denne underfulde Kilde. Hun havde et heelt Aar havt en hidsig Feber, hvis Tilfald var ret farligt for hendes lille kiønne Helbred. Hver Gang det Onde tog hende, fandt hun nogle ret fæle Qvalmer omkring Hiertet; derpaa kom Raseriet, hvor hun ey talte om andet, end om bloddryppende Dolke, overblødte Brude-Senge, forsløyne Møedomme, Kierligheds-Breve

7

paa 6 til 7 Ark; (ja, hvad taler man ikke i Raserie?) Hun kom til Kilden, og en barmhiertig Kavalier, der havde altid havt Medlidenhed med Fruentimmer-Svagheder, gav Hende at drikke; Hun blev kureret, og nu frisk fra øverst til nederst. See! dette var det første Mirakel.

B, b, b.

Belline, en Pige paa 13 Aar, født af adelige Forældre, uden Fader og Moder, thi for 3 Aar siden maatte de foretage sig en meget hastig og hovedkulsReyse udenlands, af Frygt for Jøderne, meget kiøn fra Hoved til Foden, var længe plaget af en Krampe-Feber, hvis fæle Tilfald martrede hende paa en ret sælsom Maade: thi hver Gang det Onde tog hende, trak Krampen hende saa kunstig, at en habil Malere gierne skulde have givet sin halve Formue bort, for at faae Tilladelse til at aftegne hende i denne Stilling, naar man havde bestilt hos ham en Tegning, der livagtig skulde forestille Fruen Venus i gode Lune; neppe havde denne Pige hørt tale om Kilden, førend hun fandt en levende Overbeviisning om, at dens Vande vare balsamiske, og at alle krampagtige Vædsker maatte nødvendig svinde ved denne Kuur.

En Doctor Cordis (eller Hierte-Doctor), gav sit Minde til, at Pigen reyste. Kortelig, hun blev kureret ved Kilde-Vandet og Doctorens Omhyggelighed.

C, c, c.

Charlotte, en Meyerske fra F*, spedalsk tre Stæder, blev kureret ved en eneste Subgen af Kilde-Vandet.

8

D, d, d.

Dalila, en skielemsk lille Glut, plaget af Gulsot fra hendes Confirmations-Dag indtil Dato, fandt Kilden, og blev forbedret.

E, e, e.

Engel: Glutten var ey mere end 4 Aar, da hun alt kunde begynde at smaatale, stod op at patte indtil hendes

7de Aar, havde et stærk Tungebaand, naar hun skulde udtale følgende vanskelige Ord: Eenlighed, Kloster-Levnet, ugift, gammel Jomfrue, 40 Aars Møe; kom til Kilden i Fior, fik en flydende og fladdrende Tunge, taler nu saa got som en erfaren Pige paa 24 Aar, og blev forbedret.

F, f, f.

Frike, Mamaes udsøgte Datter, af et Lykkelig — heftig Temperament, havde 3 Aar i Rad Modsot og Madlede, fik igien sin forrige Appetit, da hun ved Kilden fandt en Tegnebog med Filanders Portræt udi, og blev lykkelig og vel kureret.

G, g, g.

Gertrud, en Præste-Datter fra Landet, den flyvende Jomfrue-Igt, kunde intet siddende Arbeyde bestille, fik en Galan førend hun tog til Kilden, drak i hans Omgang hver Morgen fastende i 14 Dage Kildevand, og blev helbredet.

H, h, h.

Helene, et got gammel Skiermbret paa en Herregaard, blev forliebt i den bedende Kiede, glemte at arbeyde, for at læse, betalte sin Skat til Kilden, og blev kureret for denne forkeerte Andagt.

9

I, i, i.

Ismene, en Enkefrue, velsignet med det tydske von, hvilket udgjorde ogsaa hendes gandske Arvepart, gik til Vands for at fange en Mand; hun fik en, saadan som Han var, og blev kureret for sin Gifte-Syge.

K, k, k.

Karen, 3die Gang Enke, havde Skade paa begge Øynene; hun meente, at ingen var retskaffens Mand, uden hans prægtige Klæder og galante Levemaade sagde det. Hun fandt saadan en ved Kilden, og giftede sig med ham; ergo blev kureert for hendes Gifte-Blindhed.

L, l, l.

Lovise, saa smuk som en Nelleke, saa vellugtende som en Stinkepotte, kom til Kilden og røgede for 5 Kavaliere. Røgelsen steg dem alle i Hovedet, de bleve alle forliebte, og soer paa, at ægte hende alle 5, eller døe pludselig. Hun gav dem alle 5 Kurven, sparte Verden for et Tab af saadanne 5 Helte, og blev helbredet.

M, m, m.

Mette, en af Dusind-Skiønhederne, plaget af en idelig Kløe i alle Lemmerne, kom til Kilden, men befandt den østre Side af Dyrehaven meere beqvem til at helbrede hende, end Kilde-Vandet; følte sig hjulpen og kureert.

N, n, n.

Ninon, en Spurre-Kyser for alle undseelige Hierter, Modellen for vore galante og frække Fruentimmer, havde i Fior tabt 2 Studenteres og 3 Officierers Hierter her ved Kilden, kom did

10

og fandt dem igien. (Tænk engang, hvllken Kraft dette Under-Vand har!) Det kan endog bringe igien, hvad der er tabt. Dette Vand er ikke saa lumpen.

O, o, o,

Ovidiane, gift i Fior ved disse Tider, og i Aar reen Pige, meeente, at Kildevandet i Fior ey var saa sundt, som i Aar, siden hendes Mand løb fra hende, efter at han havde drukket deraf; (Troen gjør meget) agter sig i Aar at drikke sig en anden Mand til. Det skeede, og hun blev kureret. .

P, p, p.

Petronia en Pige af det tredie Kiøn, uvis om sin Skiebne, men vis paa at behage, vilde ogsaa see Kilden an. Saasom hun endnu et Aars Tid har Raad til at drikke Viin, kunde hun ey overtale sig til, at drikke Vand i Aar; men hun spadseerte om i Haven, og allene blev kureret ved Vandets (vim attractionis) Tildragelses-Kraft for sin Stolthed. Q, q, q.

Qvisqvus, en Pige af maadelig Forstand, der vidste uden ad paa sine Fingre, at Smørret groede, at Ost

voxede i Tørre-Moser, og at Flesk groede paa høye Træer; hun kom til Kilden med sin dumme stakkels Mama. De drak begge to saa længe, indtil de fik Vattersott, blev altsaa begge to lykkelig kureerte, men fik en anden Syge igjen, for et andet Aar at faae Leylighed til at komme til Kilden igjen.

11

R, r, r.

Regine, en eenøyet Putte, men from og tam som et Lam, bildte sin Mama ind, at Kilde-Vandet havde den Krast, at betage paa en vis Tid Mandfolkene Hukommelsen, og paastod for sin Mama, at dette var det eneste lykkelige Øyeblik, hvor hun kunde vente, at faae hende gift udi. Konen elskte Datteren, og de reyste begge herhid. Neppe havde Jomfrue Eenøye faaet en lille Slurk, førend en varm Kavalier gjorde amour paa Knæe for Datteren. Datteren var alt for medlidende til at nægte et stakkels Meuneske noget i denne Stilling, sagde derfor strax Ja, og blev kureert. Paa Mandag skal de have Bryllup.

S, s, s.

Susanne, en Jomfrue af ligesaa høyt et Mod som Sæt, havde havt en Tidlang fnattede Hænder, toede sine Armbaad i Kilde-Vandet, og de fleste Kavalierer, der var herude at drikke, løb i Skøkketal til at kysse vor Susannes Hænder. Om Kyssene, Armbaadene eller Vandet hialp hendes brodne Hænder, veed jeg ey, men kureert blev hun.

T, t, t.

Trine, den lille Trine, om hvis Yndigheder Hovedstaden veed heele Bundter Krøniker, laae syg nogle Dage af en smitsom Syge, kaldet: giv mig en Mand, Mama! kom ogsaa herhid. Den første Hilsen, hun fik, var denne: det var Synd andet, end at du skulde giftes, min Putte! Denne Hilsen blev ledsaget med et fælles Ja, og

12

flyttet med Præstens Haand. Hun blev kureret. (Nok en Fortieneste for Vedkommende).

U, u, u.

Ursele, Papaes Kieledægge, havde længe havt Spadsere-Leede; hendes Fader, der paa alle mulige Maader saae paa sin Datters Beste, foreslog hende Kilde-Reysen. Top, Papa! sagde hun; og de reyste. Hun drak, og er nu saa lydig imod sin Papa, at der ingen lystig Leylighed gaaer forbie, hvor hans Datter jo indfinder sig. Hun blev kureert.

V, v, v.

walborg, et ført og fælt Fruentimmer, var forhadet af alle Kiendere af Ansigter; hun drog til Kilden, vaskede sig saa længe indtil Blodet kom i en Hvirvel, seer nu gandske passelig ud, og kan vente med Tiden at blive gift; blev helbredet.

X, x, x.

Xantippe: denne Qvinde havde den hestlige Vane, at flage sin Mand fastende: Stakkels Mand fik hende uformerket med til Kilden. O! hvor hun drak, og hvor han drak hende til! Nu lever de gandske vel sammen. Hun blev kureert.

Y, y, y.

Yvike, en Skruppe fra 5te Etage; hendes Vogn var gaaet i Stykker, maatte altsaa ride paa Kote-Skaft til Kilden. Hun gjorde tre Rundinger i Haven, og blev kureret af sin Folke-Skyhed.

Z, z, z.

Zaverne, fransk fra øverst til nederst; hun

13

havde drukken sig fuld hver Dag 14 Dage i Rad, kom til Kilden, drak og blev ædrue. Blev helbredet.

Æ, æ, æ.

Æble-Kierling, frisk paa Leveren, men syg i Lommen, kom til Kilden, solgte, uden at drikke, for 3 Rdlr. af hendes Vahre. Blev kureert.

Ö, ö, ö.

Øeboersken forgiort i 11 Aar, vaskede sin Overtroe i Kildevandet, og blev siden gandske lettroende; blev helbredet.

Hvad meener De vel, mine Læsere! dette var kuns et Alphabet af Daarligheder; om De hørte de andre, som jeg endnu har tilbage, og som jeg ey kan lade Dem faae, uden De betaler mig grumme vel.

Hvad mig selv anbelanger, maae jeg sige, at min Kilde-Reyse gik gandske lykkelig og fornøvelig af, paa de ækle Daarligheder nær, jeg har gjort Dem Regnskab for; thi jeg fik mig dog opsøgt en Brud, ikke just en af de Smukkeste, men saa græm hun var i Personen, saa smuk var hun paa Kiste-Bunden; hvilket hun og selv lod sig forlyde med ved vor første kierlige Samtale i den fiermer Busk vester fra Kildevældet, da hun sagde til mig: „Min Herre! De skal ikke saa meget betragte mit Ansigt, som det, der kan gjøre mit Ansigt taaleligt.

Det staaer i Naturens Magt, at afpensle en Jomfrues Yndigheder; men der staaer i Lykkens Magt, uden Yndigheder, at gjøre en Pige yndig.

14

Vel har jeg ikke det paa øverste Etage, der kan forblinde og fortrylle min Herres Øye, og efter min Tanks handler de Mandfolk meget barnagtig og daarlig, der allene see høyt i Veyret, ligesom man skulde dømmen om en Boeliges eller Huuses Værdie, efter den Forgyldning og kunstige Zirrat-Billeder, der kunde være anbragt oven paa Husets Alletan; eller de Mandfolk, der øder deres Forundring paa det Udvortes, uden nogensinde at bygge sin Dom paa indvortes Værd af en Ting, som om man vilde skattere et Huus efter den udvortes Anseende, uden at betragte de indvortes Huusgeraad: Vel har mit Ansigt, min Herre, ingen opsminkede og kunstige Zirater, (som jeg vil ligne ved et Huses udvortes Fortrylling og Prydelser) men De seer det ligesom Naturen gav mig det; ey heller er det indhyllet i noget daarlig Futteral af Moden, (som jeg vil ligne ved et Huses ziirlige Billeder oven paa Alletanen) men bærer et tarvelig og anstændig Skiul: Men vil De umage Dem videre, og være saa fornuftig at lade Deres fornuftige Eftertanke træde i Deres Øynes, Indbildnings og Fordømmes Forretning, og standse ved den mitterste Etage, ved Hiertet af Mig, (hvilket Værelse bør være det, en Beylere allerførst burde bese og undersøge, førend han søgte om at blive Eyere af heele Bygningen), skal De befinde det at være saaledes, som Religion, Fornuft og Natur byder det at være, naar et fornuftigt Mandfolk skal gjøre et skiønsom og Væsentlig, nyttig og fornøvelig Valg; og oven i Kiøbet paa alt delte, kan jeg gjøre Dem deelagrig

15

i saa mange Midler, som ufordres til at gjøre Deres og mit Liv saaledes som Verden kalder det: lykkelig og fornøvelig.

De begriber lettelig, at det var temmelig ufornuftig at forskyde dette Tilbud og dette Fruentimmer; især da begges vores Lyst var at giftes; og uden alt dette er jo Penge vore Tidens Løsen. Har jeg nok af dem, hvad kan det saa skade mig, at min tilkommende Brud kan takke sit Ansigt for, at hun er frie for Snushaners Anfald og Snaphaners Forførelser; saa at min gamle Læremesters Ordsprog paa dette Sted bliver sandt: at en forgyldt Brud i alle Tilfælde er bedre end en deylig men fattig Brud.

Jeg har derfor ey heller vegret mig ved at give Kilden min tilbørlige Skat, som bestaaer i disse Vers, der nær ved, som De kan læse ad Aare, saaledes lydende:

Jeg vilde ogsaa gifte mig,

Men ey med phyches Engle-Fagter, Slig Brude-Stads jeg kuns foragter; Og ey med Phrynes føde Miner,

Hun kuns bedrager mig og sig Med dette Slags udvalte Piner:

Men, naar jeg engang gifter mig, Da bliv det med et ærlig Hierte,

Der sig og mig gjør ingen Smerte;

Det kalder jeg, at gifte sig.

16

En Viise om Kilden hvorudi enhver giver sin Meening tilkiende derover.

Under Melodie:

Min Philander! Tiden minder.

1. Den kynske Jomfrue, Daarlighed var vist den første,

Som fandt Ven til Kilderne,

Og fik alle til at tørste

Efter denne Vildelse:

Sundhed udi Vand at finde

En Dag meer end andre fleer;

Ney, en Kuur, som skeer i Blinde,

Deraf jeg og Kydskhed leer. 2. Den galante Jomfrue.

Vær velkommen, søde Kilde,

Kilde til en Piges Lyst!

Gid man tit om Aaret vilde Os tilbyde denne Trøst!

Dine underfulde Vande

Skyller gamle Qvalmer bort;

Maler Glæde i vor Pande,

Kjør os Livet født og kort. 3. Den upaalidelige Ægte-kone Angenemme Dyrehave,

Trøstefulde Kildevæld!

Du har lært den Kunst at lave Os en Svaledrik saa vel

17

Mod en skindsyg Mands optændte Og forbrændte Kiedsomhed;

Vi har lært hos dig at hente Nogle Dages Roelighed.

4. Den udskeyende Dannemand, Lille Hans, o vær velkommen!

Du forsøde kan mit Liv.

Springer noget end af Lommen,

Bliv min Haand ey derved stiv.

Jeg er kied af et Slags Rætter,

Og en Kone er for lidt;

Men du slukker og du mætter

Ved Forandring lidt og tidt.

5. Den giftesyge pige. Under-Vande, føde Egne!

Jeg mig kaster i Jer Favn;

Fandt jeg Eder allevegne,

Var mit Ønske i sin Havn.

Kommer, Mandfolk, hid og fisker!

Mig og fleer I fange kan;

I forstaaer jo, hvad vi hvisker,

Naar vi er pag Elskovs Strand?

6. Den gamle Møe.

Her er Raad for alle Syger Udi dette Kilde-Vand;

Modne Møer, gamle Piger,

Alle her kureres kan.

Den, som denne Sorg erfarer:

Gammel pige knap faaer Mand; Man omkring ved Kilden svarer:

Gammel pige og gaaer an.

18

7. Peber-Svenden.

Jeg har hørt, hvad her kan stiftes:

Vigtig og uvigtig Tøy,

Jeg har lært, man her kan giftes Uden alt for megen Støy,

Troe mig, denne Kilde-Mode

Er heel riig paa Hændelser; Mange slette, nogle gode

Jeg om sidste Vidne er.

8. Poeten

Giftig Kilde, Mora-Vande!

Kydske Pigers Klippe-Grund! Her Uskyldighed kan strande

I en fæl Anfegtnings-Stund. Slinger hvisler, Ondskab lokker, Fare skiules i hver Fied,

Alle Fristelser sig flokker:

Piger! flyer fra dette Sted!

1

Sandfærdig og troværdig Efterretning om Hexernes Reise til det Berømte Bloksbjerg,

paa

St. Hans Nat;

**samt hvorledes man uden Fare selv kan faae
det at see og erfare.**

Skrevet af

Harald Diabolusky,

Mester i Den sorte Konst i Slavonien.

Og nu oversat af den, som hader Overtroe.

Kiøbenhavn.

Trykt hos Morten Hallager, boende paa Nørregade i No. 245.

2

Mange af de egensindige lærde Philosopher finder deres Fornøjelse i at opdage Naturens Mærkværdigheder og skiulte

Ting, uden at vilde meddele dem, for den

vankundige Almue, ja endog naar denne, ved en eller anden Leylighed faaer Nys, om noget, nægter det paa en forblommet Maade, som endog mere og mere optænder den Mistanke, som den har om slige Ting.

Tvertimod disses Mening og Forhold er jeg, hvilket af denne nærværende lille Afhandling om Hexernes Reyse til Bloksbiereg, tydelig kan bevises og lægges for Dagen. Jeg agter ikke derved paa en underfundig Maade at trække de Vankundige bag Lyset; langt mindre at binde dem noget paa Ermet; Men paa en tydelig Maade at fortælle dem, alle de Omstændigheder, som forefalder ved

3

disse mærkværdige Reyser, og naar de kommer paa Strædet hvorledes, de da forholder dem, alt efter den Nøye Oplysning og Kundskab, som jeg ved mange Aars Erfaring har erhvervet. Men dog førend jeg begynder paa denne mærkværdige Historie, og næsten utroelige Afhandling, vil jeg meddeele enhver det, som ved mange Aars Læsning og Umage er kommen i min Kundskab, hvilket maaskee neppe nogen skulde gjøre.

Man maa da vide, at naar nogen har Lyst til at see ikke allene denne forunderlige Reysefærd, men endog deres Forhold paa Bloksbiereg, har han dette at iagttage:

1) Hvem, som agter at see disse berømte Hexe at fare heden, uden at blive seet af dem, eller underkaste sig nogen Fare, har allene dette at iagttage, nemlig: At lægge sig paa en Korsvey (af hvilke mange ere baade her i Lander og andre Stæder) og forsyne sig med følgende Ting, Nemlig: Et Fire Kløver-Blad i hver Haand, som man maae holde saa tæt fast inden i Hænderne, at ingen Luft kan komme til dem, da ellers disse skarpspændende og skarplugtende Hexe kan blive dem vaer og altsaa hele Leegen forspildes. Dernæst maa man forsyne sig med 3de Korn-Ax (modne eller umodne) som man bestandig maa vippe med frem og tilbage, for at fordeele Luften, som ellers, af deres mægtige Aande-Pust, kunde be-

4

stadige den, som saaledes af Nysgierrighed vil lægge sig i Veyen, for at see denne besynderlige Reyse.

2) Naar man nu paa ovenanførte Maade har seet disse Hexers Reyse, kan man paa følgende Maade faae den hele Handel paa Bloksbiereg at see, nemlig: naar man først, som vel er noget vanskeligt men dog mueligt, kan overkomme noget af den Salve, hvormed de besmøre deres Kisteskaft, eller hvad andet De rider paa (ligegod hvilket og paa hvad for noget man har Lyst til,) smør denne Salve, dog med den Forskiel, at man, efter Smørrelsen, gjør tre Kors paa der, man vil bruge til Reisen, saa bliver man sikker og uden Fare, ført ligesom de virkelige Hexe lige til Bloksbiereget.

Men til at ansee all deres Handel uden enten at blive seet af dem, eller, hvilket vist skeer, naar man sees af dem, at blive indskrevet i gammel Eriks Hoved-Bog, eller Protocol, udfordres følgende Omstændigheder: Førend man paa ovenanførte Maade belaver sig paa denne Reyse, maa mani Forveyen see til at faae nogle Draaber af en gammel Hexes Blod, hvormed man besmør den yderste Tip af sin Næse, og der saaledes trende Gange, nemlig: om Morgenen, Middagen, og Aftenen, paa samme Dag, som Reysen om Natten gaaer for sig. Naar der skulde være umue-

5

ligt at faae af Blodet; saa maa man see til at faae noget af deres Urin, som man maa lade en levende Aal løbe igiennem, og siden afbrænde det med Svovel, og derpaa, som anført er med Blodet, smøre sig dermed.

Disse Ting ere saa troeværdige, at enhver der, allene vil prøve det og kan fæste Troe dertil, skal erfare det i Sandhed saaledes at være.

Det synes at være ringe Bagateller, men man kan ikke troe, hvor mange Aars Møye og Umage det har kostet mig; og paa denne Maade har jeg ikke een, men mange Gange, reyst til Bloksbierget, og er kommet i Kundskab om det, som her anføres:

Efter at alle Hexer og Hexinder har forsamlet sig, hver i sin Bye, paa et hvis Sted, gemeenlig hvor det saaledes er beskaffet at Solen ikke kan skinne derind i, uden allene af det Sted oppe i Loftet, igiennem hvilket de farer ud, (ellers farer de ogsaa op af Skorsteenen) saa dandse de tre gange rundt i en Kreds paa det Redskab imellem Beenene, som de vil bruge til Reysen, og imidlertid ved hver Omgang, raabe og syngte:

Gammel Erik nu kommer vi snart Alle op til Dig med en Fart!

Naar de nu saaledes have dandset omkring, saa tage de Salven og stiltiende smøre Ride-Tøyet med, og derpaa, i det de spytte

6

3 Gange, fare op, sigende:

Til gammel Erik vil vi alt op,

Paa Bloksbiergets-Top i en utrolig Hastighed, ia næsten i to Øyeblikke komme de, i hvor langt de end og er derfra, til Bloksbiere, som vel er enhver bekiendt at være det højeste Biere i Tyskland, tykt begroed med Skov, paa hvis øverste Top ligger et høyt Slot, hvilket har denne besynderlige Beskaffenhed, at det ikke af noget Menneskes Øye kan sees, ikke heller, er tilsyne for Hexene selv uden St. Hans-Dags Nat. I dette Slot, som bestaaer kun af en eneste Sahl, der er saaledes bygt, at dens Loft hviler paa aabne Piller, som gjøre den durchsigtig, presiderer gammel Erik paa en Trone, som er saaledes beskaffet, at i dens Midre er en Lem, igiennem hvilken han har en Løngang, som gaaer lige fra Helvede op igiennem Bierget, hvilket accurat skal ligge lige over det (ligesom Høybroe i Kiøbenhavn ligger lige over China) Tronen hviler paa gloende Kull, og er opbygget af Elfenbeen. Gammel Erik (som er den lebendige Teüfel) er iført sine Stads-Klæder som bestaaer af en brandguul Taftes Slafrok underfoeret med roesenfarvet Atlast, og gule Tøfler samt en Art af en Tyrke-Hue eller Turban paa sit Hoved. I den venstre Haand fører han et Staal-Blekhorn med Menneske-Blod i, og i den

7

høyre Haand en Slag Fieder af den Fugl Grisk, med hvilken han indfører deres Navne, som paa denne Reise, første Gang antages i dette Societet, i den ovenmelte Protocol,

hvis Blade ere af Kobber, som ere indbundne i en saa kaldet Hæfte-Ham (hvilken Konerne kryber igiennem, naar de vil føde uden Smerter, og hvoraf forplantes Marene og Varulver. Efter at denne Høytidelighed er forbi, hvilken skeer under en stærk Musique af Trommer og Sækkepiber, saa reyser gammel Erik sig af sin Trone, og aabner Ballet, ved at dandse en Menuet med en af de ældste Hexinder, som siden optager den ældste Hex, og gaaer det saa siden Tour a Tour, efter Alderen (N.B. ikke i Henseende til Fødselen, men i henseende til Tiden, de har været i Societetet) Det er ofte hænder sig at en Herinde, som har været over sine 82 Aar, har seet med skieve Øyne til en anden, som ikke engang har været 50 Aar, der dog har dandset førend hun. Man kan ikke forestille sig, hvor stærk Jalusie regierer hos disse Folk. Ja gammel Erik selv, har en St. Hans Nat, været, underkastet en stor Livs Fare, i det han af Uforsigtighed kastede et forliebt Øye til en smuk ung Hex, uden at blive vaer, at hans gamle Maitrssee, der allerede havde faaet nogle Dievel-Unger med ham, observerede det.

Stads og Pragt hærsker ogsaa stærk hos

dem, dog har ieg fornummet, at gammel

8

Erik, for 2 Aar siden, har ved et Forbud afskaffet de store Fiskebeens Skiørter, som toge for megen Rum op, siden der paa en kort Tid har saa mange givet sig Fanden i Vold.

Man skulde ikke troe det, men vist og sandt er det, at forrige St. Hans Nat, var en Hoben af Hexinderne iførte halv i Mands Klæder, med guule Skindburer og Engelske Støvler. Nogle af dem, har ogsaa forskrækkelige høye Sætter paa. Ja det gaaer saa vidt, at nogle af dem sminker sig, alt dette skeer, for at behage gammel Erik, som er meget for Stads, og smukke Fruentimmer.

Ligesaa gjør Mandfolkene sig Umage for at pynte sig, for at behage gammel Eriks Moder, som jeg med mine egne Øyne har seet dandse Menuet med Tøfler. Hun bærer Hat og Hue paa sin Svensk.

Stor Væsen med Traktering skeer ikke, da de har knap Tid, nemlig fra 11 og en halv til 1 og en halv, og imidlertid, efter at Indskrivningen er skeed, dandser de dygtig om, og endelig, naar Tiden er omme kysser

alle Hexerne gammel Erik paa Munden, og hans Moder paa Haanden, og saaledes, ligesom tilforn, da Smørelsen ikke imidlertid taber sin Kraft, med den selv samme forunderlige Hastighed, flyve igiennem Luften hen til deres sædvanlige Boepæl. Somme af Hexinderne skaber dem om til Katte, naar de vil til Bloxbierg, men gammel Erik seer ikke gierne sligt, da det er Tegn til, at de har i Sinde at rivs og slaaes, og Fanden selv er bange for, naar en gammel Hexinde vender Kløerne ud.

Dette min Læser! er en sandfærdig Efterretning om denne mærkværdige Reysefærd til Bloxbierg. Mange trier ikke en Ting, uden de kan see den. Til at faae Troen i Øynene, har jeg derfor, førend jeg opdagede disse underlige Ting, meddelet dem, Maaden, hvorpaa de kan faae det at see. Jeg slutter med den Forsikkring:

at det ene er ligesaa troværdig som det andet.

1

Den nye og sandfærdige Drømme-Bog som tilforladelig og paa det nøyagtigste forklarer alle Natte-Drømme.

Skrevet af

den vise Mand i Finmarken.

Aar 1650. Nu af det finske Sprog oversat paa dansk. Kiøbenhavn, 1772. Trykt hos Morten Hallager, boede paa Nørregade i No. 245

2

3

At drømme om Brændeviin, betyder, at, hvis man drikker for meget deraf, bliver man fattig, nøgen, luset, blind, døv, rystendes, syg, taber Forstanden, slæbes i Vagten af Vægterne, vorder melancholk, og hypocondrisk, gjør Klammerie, falder paa Gaden, og brækker baade Hals og Been i Stykker.

At drømme om Skorsteens Sod, betyder, at Caffé er en meget stadelig Drik her i Kiøbenhavn, at den fortynder Pungen og fortykker Blodet.

At drømme om Gaase-Fiere, bemerker, at mangan Gaas bruger Fieren eller Pennen, for at sverte en Hoben Papiir med, lader det siden trykke, og mener, at det er en Bog. Det betyder og, at det er en farlig Sag at lade Doctores og Procuratorer skrive for sig, hvis Latinske

4

Mad fører mangan En til de Dødes Rige, og dissés evigvarende Skriver aß gjør mangan En til Prakker og Nar.

At drømme om steegte Caponer, bemerker, at mangan en sukker for tør Skofte i Aar, fordi at han Fior spiste for mange Caponer, at det er best at spist saaledes den ene Dag, at man ogsaa har noget at spise den anden Dag, at man i alle Ting skal see paa Enden, item at mangan en æder sig ihjel, ja at neppe Een dør af

Hunger, naar mange Tusinde grave sig en Grav ved Hielp af deres Tænder.

At drømme om Suurdey betyder, at man skal skye som den sterkeste Pest og Gift, et Meneske, som er fordervet af onde Sæder, Vaner og Tilbøyeligheder. Man forderves stedse lidt eller meget af slette Selskabs Brødre. Caius var ikke bleven en Drukkenbold, hvis han ikke var kommen i Cameradskab med Bibenus. Petrus var flittig, og forsømte aldrig sine Forretninger, førend han blev bekiendt, og sit Omgang med Ignavus, og Gregs Kielen. Leander var Religionens virksomme Elskere, ind-

5

til han kom i Selskab med Hr. Frigeist, nu spotte de med de allerhelligste Ting. Leon har saaledes i 20 Aar drevet Handel og Kiøbmandskab, at han med Bidende og Billie ikke havde bedraget noget Menneske for et Naale-Hoved. Han kom i Kammeradskab med Snydenburg, og gjorde siden i en Tid af 5 Aar 3 modtvittige Banquerouter.

At drømme om varmt Vand, betyder, at drukne Folk tidt bepisser Sengen, hvorudover Vertinden bliver vred, støyer, bander og jager dem Fanden i Vold.

At drømme om Aber, betyder, at man den hele Dag igiennem skal pines og plages med Petitmaitres og franske Hanser, item at Dansken er meget for at være andre Natoners Abe; at det er lettere, at efterabe Laster, end at efterfølge Dyder; at endog det klogeste Menneske ofte begaaer en Abestreg; at en Abe gjør mange Aber.

At drømme om Papegøyer, betyder, at der ere mange Høylærde, som ikke veed selv hvad de læst eller skrive, som har ingen Lænkekraft og Skiønsomhed,

6

6 <X>

ingen Eftertanke og Vittighed, og som, endskiønt de undertiden hede Magistri og Doctores, dog ikke have flere af Menneskets Egenskaber, end Papegøyer, nemlig Hukommelsen, og Talen.

At drømme om Tran, betyder, at man har intet andet end Skam af at trettes med en Kieltring, derfor siger det gamle Danske Ordsprog: Jo mere man rører ved Skarn, jo verre lugter det.

At drømme om Bergværker, tilkiendegiver, at den Rige er altid i Høygagtelse og Sikkerhed, lige meget paa hvilken Maade han er kommen til sine Penge,

sovendes, vaagendes svedendes, luskendes,, enten han har faaet dem ved Ret, eller Uret, ved Snyderie, eller Tyverie. Derfor siger en Poet:

O søger frem for alt at skrabe brav til jer; Thi den er ene alt, som haver Skillinger.

Men hvorledes det vil gaae den rige Tyv med Fandens Pretensioner til Enden, det man han og Fanden om.

At drømme om Hunde, betyder, at Fiske-Kierlingerne ved gammel Strand rage i Klammerie samme Dag, eller og

7

at et Par Ting-Stude kommer i Kast med hinanden, hvorved Faarene faae saadan Skræk, at ald Ulden løber af dem med et, saa de blive gandske skaldede.

At drømme om Skader betyder, at den samme Dag skal blive disputeret paa Klosteret, eller til Baccalaurei-Graden.

At drømme om Hvalfiske og Høge, betyder, at de store Tyve lader hænge de Smaae, item at det er vanskeligt at faae Ret over sin Overmand; thi det heder gierne til Undermænd i ale Stænder: Was Kerl raisonnirest du?

At drømme om Plukke-Fisk der, at vore gode Venner plukke os saa længe, vi have noget og naar vi omsider ere blevne skaldede, saa vende de os Bagen, Derfor staer er en latinsk Poet:

Man Skokke Venner har, naar man kan

godt traktere;

Men savnes Skillingen, vi har ey Venner mere.

Man maa da tage det gamle danske Ordsprog til Hierte:

Den, som gier, til han tigger Skal man slaae, til han ligger,

8

At drømme om Flinte Stene, betegner, at et ondt Hierte lader sig neppe blødgjøre eller omvende, at den Ubarmhertige vil tilsidst faae en haard Løn, at ingen Mandighed er saa stor, at den jo dog undertiden taber sig lidet, naar den ene Modgang stedse rekker den anden Haanden for uafsladelig at holde ham paa Torturen.

At drømme om Hexer og Spøgelse, betyder, at man neppe den Dag vil faae nogen af dem at see, samt at der er en stor Mængde tobenede Spøgelse, som vist gjør Allarm nok. Poltronius flaaer sin arme Kone i hver en Krog, han er jaloux, og veed ikke, hvorfor? hvilket Spøgelse, ja forbandet Spøgelse! I allehaande publike Kasser spøger der og undertiden alt for jammerligt. Honet er det dog af de andre Spøgelse, at alt, hvad de tumle om og kaste med om Natten, staaer dog paa sit ordentlige Sted om Morgen, saa at De intet forderve, intet tage med sig, men allene gjøre sig en lille Spas af at spøge. Men hvad de tobenede Spøgelse først engang kommer lykkelig over, det kan Fanden ikke faae af Kløerne paa dem igien; og det kommer aldrig paa sit Sted igien.

9

At drømme om Saugspaaner, betyder, at Lopper og alt andet Slags Utøy bolde sig nærmere og nærmere til Folk paa den Tid, da Skillingen holder sig alt længere og længere fra dem. Item, at man skal vogte Øynene, at ikke nogen sætter Blaar i dem, besynderlig dersom han allerede har skuffet os engang; derfor siger Franskmanden: Den som bedrager mig første Gang, gjør mig Uret; men den som bedrager mig nok en Gang gjør mig Ret. Dette er ogsaa i sig selv Sandhed; thi brændt Barn maa jo frygte sig for Ilden.

At drømme om Taarne, betyder, at Fruentimmerne snart vil komme til at bære dem paa Hovedet, som Hoved-Sætte; og at Mandfolkene vil faae Hatte-Skygger, favnelange. At gaae ind af en Dør vil da blive besværlig nok

for et Fruentimmer, allerhelst om hun er henimod 80 Aar. Mandfolkene hindrer det ikke meget. De kan snart faae Hatten i Haanden, faa de maa jo faa have den i i Haanden, besynderlig Suplicanterne, længe førend de tør banke paa Patronens Dør, for at vise deres tilbørlige Respect for Tieneren, Dørvogteren, og

10

Lænke-Hunden. Dog holdt, Skoebørsten faldt! (Som med Fornøjelse kan læses i Skoebørstens Svanesang.) Men uagtet at Lakeierne ikke selv kan faae Embeder, saa kan de dog endnu hielpe andre baade fra og til Bestillinger. Derfor er mit Raad til Suppliquanterne; Buk Jer for Larsene.

At drømme om Kirsebær, bemærker, at man skal ikke plukke Kirsebær med de Store; thi saa faaer man Stenene i Øynene, og at man ikke heller skal gjøre sig familier med sine Under-Mænd; men smukt holde sig til sine Lige, Lige Børn lege best, siger Ordsproget.

At drømme om at knekke Kirsebær-Steene, betyder, at man i en velindrettet Huusholdning intet bør spille; thi hen, som agter ikke Skillingen, faar aldrig Daleren, at Ødselhed og Negligence end og i smaa Ting (eller rettere sagt det, som synes saa at være) underminerer ofte langsomt et Huus, saa at det omsider falder med eet, man maa ingen Fordeel agte for ringe i en Huusholdning, og ingen Fiende for ringe i Feldten, ikke Heller i Freden.

11

At drømme om at plukke Kirsebær høyst oppe i Træet betegner at Æmbeder ey faaes under vise Regieringer uden ved megen Flid, Vindskibelighed, Duelighed og Beqvemmelighed, undersøgt og befunden hos de Ansøgende,

At drømme om at bære Lænker, betegner Inquisitioner og Imprimatur i et Land, item at de store Hanser har ubundne Hænder at behandle Ringhed, som de vil og have Lyst til, item, at der ere for mange commanderende Pedanter ved Academiene og Skolerne, for mange prygle-fyge Officierer ved Armeen, for mange Skader ved de publike Fonds, og iblandt Indcasfererne.

At drømme om Morianer og Skorsteensfegere, bemærker, at de beste Gierninger i Verden ofte svertes af Misundelse og Calomnie, man derfor ikke skal troe et hvert Flyve-Rygte, som sigter til et Menneskes Forkleinelse, at man skal være varlig til at dømme om andre, paa det man ikke selv skal fordømmes, at de store Helgene i deres egne Øyne ere fast allermeest befængte med den Gift at laste og bagtale, at ethvert Meneske

12

selv har saa mange Skrøbeligheder, at han langt hellere bør anvende al sin Tid, al sin Flid og Opmærksomhed til at rette dem, end til at sidde og dræbe den ædle, den kostbare, den i al Evighed uigienkaldelige Tiid med at skamflekke Næsten.

At drømme om Formørkelse i Soel og Maane, betyder, at der snart vil komme uretfærdige Krige, som enkelt Personel-Had eller Ambition skal optende, at Premier-Ministerne ere deres egne Kasser troere end Staternes Beste, at Collegierne mangle skarp og nøyagtig Eftersyn af Fyrstene, at Adelen har kuns to Ting i et slet indrettet Land at bryste sig af, Adel og Vankundighed, at Borgerskabet føres om i Blinde, som det lyster Magistraten best, at disse og deres Tienere regiere Staden tour a tour efter eget Behag; at Dommernes Koner tage imod Stik-Penge, at Skifte Rets Sager kommer aldrig til Ende, at Procuratorerne kan faae Opsettelser til det uendelige i alle Slags Sager, at Professorerne ere stolte imod Academiets Borgere, at Studenterne lære alting, og komme aldrig til Fuldkommenhed i een Ting, at Officererne foragte Historien og de

13

smukke Videnskaber, og at de gemeene enten ere Slaver eller selvraadige.

At drømme om Ægyptiske Høeskrækker, bemærker, at Landene ad Aare skal udhugres og mangle Proviant ved en ubillig og overdreven Udførsel af alle slags Levnets Midler, ved Prangernes og Kornpugernes Intriguer, at Skatten voxer for høyt i et Land, at der er urimelige Monopolier i en Stat, at Handelen nærmer sig sin Undergang, at Borgerne snart vorde foragtede og Bønderne Slaver.

At drømme om at tabe Penge, betyder, at der ere Tre Ting til, som, naar de tabes, aldrig findes mere, Tiden, Æren og smukke Pigers Nok sagt. Det heder derfor:

Den Tiid, som løben er, ey meere faaes tilbage

Gid! hver derfor maa i sine Leve-Dage

Hvert Øyeblik deraf saaledes bruge, at En god Samvittighed er hans fornemste Skat.

14

Den lange Evighed i Tidens Hæle

følger

Den vel sit Antrit for os Dødelige

dølger,

Dog veed vi den er vis, lad os da stræbe saa, At vi kan evig Fryd i Evigheden faae. Lad Ædelmodighed i Live os regiere, Saa skal vi døende ey Frygt for Døden bære

Men Ubarmhiertighed, fatal Misanthropie Ved Dødens Ankomst Skræk og Redsel

skienke i.

O høyst bedrøveligt, naar Ørkesløshed dræber

Vor ædle Leve-Tid, naar Laster

os omslæber

Udi Dage, som blev givne os til Dyd, For her og hist at faae en sød og salig Fryd.

At drømme om Katte, som slikke Soelskin, betyder, at den Dovne kommer til intet, i hvor inderlig han end ønsker det; at det tungeste Arbeyde bestaaer just i at gjøre intet Arbeyde; at unyttigt Arbeyde trykker tilsidst Taarene af Øynene, naar nyttigt Arbeyde derimod giver en god Samvittighed, Ære og Klæde at Søvn gjør revne Klæder, og Lad-

15

hed Hunger i Huset; at den Dovne, fordi han gjør intet, lærer at gjøre ilde, at fordrive og døde Tiden med syndig Spil og Leeg, med Bagtalen, letfærdig Sladderie og Gøglerie, Drik, Fraadsen, Hensøgning til slette Selskaber o.sv. Dovenskab avler Melancholie, Hypochondrie, Fantasterie, mørke og sorte Griller, som ofte gaaer saa vidt, at det foraarsager Mord paa os selv og andre. Det er derfor ikke uden den allervigtigste Aarsag, at man kalder Ladhed Fandens Hoved-Pude.

Gid hver da i sin Stand og Kald vil flittig være,
Det er hans eget Gavn, hans egen Fryd og Ære,
Arbeyde tænker man, o det er dog saa
suurt.

Nei Arbeyd Honning er, men Dovenskab
Malurt Forsøg med Arbeyd kuns at drive
nogle Dage,

Det inden føye Tid dig meget vil
behage,

Ja smage dig saa sødt, at du ey taaler meer

At tigge ledig, som en Klump uvirksom

Leer.

16

At drømme om Hoved-Pine, betegner, at der snart bliver indført en super klog Metaphysik i Landet, at Staten kommer snart til at lide Oversvømmelser af Syllogismer, at Theologien kommer til at vrimle af unyttige Definitioner og Divisioner, og at den hele Philosophie reduceres til blotte og bare Terminos.

At drømme om Speile, betyder, at Fruentimmernes Paaklædning varer næsten et heelt Døgn; at Speilet er deres allerkiæreste Huns-Møbel, deres Afgud, saa længe de ere unge og smukke; at ved Rynkernes Ankomst derimod ønskedes alle Speile lige lukt ind i Hekkenfeldt.

At drømme om, at man seyler i den vilde Søe paa et Vrag, betyder, at Drukkenskab er en af de allerfarligste Synder for Mennesket; at en Drukkenbolt, ved selv godvillig at berøve sig Fornuften, vandrer i et stedsevarende Mørke, udsat og blottet for tusinde Farer, for en skiendig Armod og skammelig Tryglerie, Helbreds Forliis, Sielens Svækkelse, og Forvirring, og det kom deraf

17

flyder, for alle Laster og Synder. Drankeren siger: Jeg kan ikke mere forlade min Vane. Jo vift kan han. Lad ham kuns være oprigtig, og mandig i sit Forsæt, drikke en Dag mindre end den anden, og saaledes reformere sig efterhaanden. Han skye Ruttebrodre, og Svire-Husene; han være ivrig i sin Fortrydelse, og bede Himmelen om Hielp, og da skal han inden føye Tid see, hvor let dette Tilfælde vorder ham at blive Menneske igien i Steden for Best. Honnette Folk kunde maaske forlade denne hesliae Vane, blot ved at erindre sig, at Fuldskab er langt fra ingen fransk Mode; men Pøbelen kan ikke hielpes, uden ved at følge ovenstaaende Recept.

At drømme om Avril-Veyr, eller Ebbe og Flod, betegner, at der ere mange Forandringer i Naturen, og at Jordkloddens Folkestaber ere hinanden meget ulige, item at der er intet i Verden saa bestandigt, som Ubestandighed, samt at

den, som i Aar gaaer omkring med Bettelskaven, kan ad Aare komme til atuddele Almisser. At drømme om Kul og Kridt betegner, at der er meget, som syge Folk og

18

Barsel-Koner kan faa Lyst til; at Kroefolk og Marquetentere bruge ofte saa længe Krit, til de maa sværte R.. og løbe bort; at alle modtvillige Bedragere burde svertes fra øverst til nederst, fra Top til Taae, og saaledes til Spektakel trækkes om i Byen.

At drømme om Fastelavn og Carneval, betyder, at Viin langt mere sparsom skulde indføres. Man er saa meget betænkt paa at standse Brændeviins Drikken, hvilket baade er høystpriseligt, og høystbilligt; men Hvorfor ikke gjøre det samme med Vinen? Den trækker jo forfærdelige Penge-Summer ud af Landet? Har vi ikke Øll at drikke? Kan vi ikke tillave en Art Punsch af vores Æble- og Pære-Most? Jeg begriber det. Fattige Folks Galenskaber maa ikke taales; men vel de Riges. Ney svarer man mig, Brændeviin er virkelig Gift og bør afskaffes. Hvem har sagt, at Viintapper-Viin er sundere og mindre giftigt? Har vi ikke lige saa mange Viinsyge som Brændeviinssyge? Begge Dele, drukne med Maade, er en lille og maadelig Gift, som man med

Tidens Længde kan vænne sig til uden kiendelig Skade: Begge Dele,

19

overflødig drukne, saaledes som de i vore Brændeviins-Huse og Viin-Kieldere kan tillaves, og haves, er en overflødig Gift, som bruges til ubodelig Skade af deres ulyksalige Elskere.

Jeg anderledes ey den hele Sag kan

fatte,

Lad andre høyligen Viintapper-Vinen

skatte,

Lad andre Brændeviin, som Nectar søge til,

Jeg al min Drikkelyst i godt Øl styre vil; Saa gjorde Othins Bern udi de gamle Dage,

De kiendte Brænd'viin ey, de Min ey ville smage;

Men vores gode Øl gav denne Kræfter,

som

Man nu forgieves maa i Norden lede om. De raske var til Fods, os Podagra

nu plager,

Med meget andet ont, som Bachi-Saft aarsager:

De røde Kinder bar og havde Mandighed, Os Brænd'viin tærer hen: Vi krybe knap afsted.

At drømme om skidne Gulve, med megen Sand paa, bemærker at Madam-

20

men i Huset er en Sluske at en ureenlig Kone i et Huus er en Tortur for en ordentlig Mand, at Ægteskab ofte forvandler en pæn Møe til en skiden Soe, saa bemærker det og, at der ere mange Øyenskalke til i Verden, hvilke med glimrende og pralende Masker bedække deres Fuulhed og Forraadnelse, ligesom Sludskerne kline tykt Sand paa Gulvet, for derved at betage Synet af dets Ureenlighed; at man maa spise en Skieppe Salt med Een, førend man kan lære ret at kiende ham, at der ere mange, som man aldrig lærer ret at kiende, at de allerfleste ikke kiende sig selv og derfor leve og døe uden Forbedring.

At drømme om Barselfærd bemærker, at der ere mange Hanreder til i Verden, at Skylden i denne Sag er meget oftere hos Manden end hos Konen, at Jalousie i Ægteskab er en af de grueligste Helvedes Furier, hvormed et Menneske her i Verden nogensinde kan vorde piint, item at en Mands ugrundede Jalousie ofte gjør Konen til det, som hun ikke var før.

At drømme om falskt Maal, om udskudte Kugler, der ikke findes igjen,

21

item om aftrykte Citroner betyder, at et Par Forældre kan føde en Snees Børn; men at en Snees Børn siden ikke kan føde en Fader eller en Moder, at Skylden i denne Sag er fast altid hos Forældrene, som den hele Opdragelse igiennem hellere have vildet være Børnenes Tyranner, end deres Venner, heller fremmede for dem end fortroelige med dem, heller knarvurrende og utidige Censores, end venlige og omgiengelige Mennesker, hellere Despoter for deres Børn end Monarker. Item at der ere mange Falsknere til i Verden, og at den største af alle Falskheder bestaaer i Utaknemmighed imod en ædelmodig Velgiørere. Jeg har levet i 25 Aar i Verden men kuns kiendt en eneste S... and Ædelmodig, maaskee nogle kan leve dobbelt saa længe og treffe slet ingen; at der altsaa ere kuns faa Utaknemmelige til; thi det er kuns imod de sande Ædelmodige, at et Monstrum kan være det. Enhver Hielp og Understøttelse er ikke Ædelmodigheds Frugt, og de, som for en ringe Hielp vil være vores Despoter, bør ikke vente sig nogen oprigtig og sand Taknemmighed. Et mut og but Ja er ofte mindre angenemt, end et høfligt velkryddet Ney. Den sande Ædel-

22

modighed hjælper med Kierlighed og Grace og fordi den aldrig forlangte eller tænkte paa Vederlag af

Clienten, næsten altid faeer den, og ofte med Rente.

At drømme om Peber, Viinædike, eller Senop bemærker, at et lastefuld Levnet er suurt, og den derpaa følgende Død bitter og forstrækkelig, at det er bittert og suurt, naar frie skal parere Slaver, naar Lyset maa give efter for Mørket, naar Religionens væsentlige og allerhelligste Ting bespottes frit og offentlig, naar ærlig Armod forhaanes, naar Snyder-Konster ansees for Frugter af Vittighed, og røses ved Haandklappen, og naar Patriotisme flyver bort fra et Land paa Egennyttigheds Vinger.

At drømme om at Katte rives, betyder, at Kieltringe af Ægtefolk prygle og slikke hinanden vexelviis.

At drømme om tykke Folianter, betyder gjerne altid, at man Dagen derpaa skal faae Nødder med meget tykke og haarde Skaller, som dog kuns have liden eller ingen Kierne. At drømme om franske Klæder, betyder, at den første Kone,

23

man faaer, er meget vægelsindet, faa hun haver syv Sind over en Dørtærskel. item at der snart kommer Forandring i Veyret.

At drømme om Potte-Skaar betyder, at vort Liv kan være ude, førend vi veed deraf, at Herre-Løfter ere ikke vist Brød, at alle Mennesker ere tet og tet omgivne med Skrøbeligheder, og falde alle i mange Stykker.

At drømme om Ugler, Marekatte og Æderkoppe betegner, at en aldrende Peber-Svend er et ulyksaligt Dyr i Naturen, mere værd vor Medynk, end vor Had, at en lærd Pedant, som endog ved Grimacer yttre sin Hovmod, er et af de allerlatterligste Dyr paa Jorden, at meget koster lang Tid at lære og duer dog intet.

At drømme om sønderslagne Brillen betyder, at Øvrigheden paa visse Steder seer igiennem Fingre, at alle Ting i Verden ere skrøbelige, og maa forgaae tillige med Verden selv, at intet iblant os varer evig uden Kierlighed, hvilken skal følge med os for Guds Throne, og der evig forblive i og om os.

24

At drømme om Slibestene og Skierensliber bemærker, at en udyrket Fornuft er ingen Fornuft, at man stedse maa slibe og polere sin Forstand, at den ikke skal komme i Staae eller ruste, at voldsomme Sindslidelser ere Fornuftens Kirkegaard, at et Menneske er ikke Menneske, uden allene paa de Tider, at han regierer over Affecterne, at en eneste Skiøde-Synd gjør heele Forstanden mørk, at et fornuftigt Menneske, som har net op det fornødne, er tusinde Gange mere hierteglad og lykkelig end Passionernes Slave med de største Rigdomme.

At drømme om Aske bemærker, at Sæbe-Fabriquer ere til stor Fordeel for en Stat, at det er en Skam og Ynk, at hver Gang et Skieg skal aftages, der da skal strømme Penge ud af Landet til Fremmede. Item at vi Mennesker ere kuns Støv og Aske og at all vor Pragt og Pyndten er idel Forfængelighed, at vi derfor stedse bør være betænkt paa det vist kommende men for os uvisse Øyeblik, fom bringer os til vor første Støv igien, at denne Døds-Tanke vilde være en mægtig Spoge for vore Dyder, og afværge mange af vore Laster.

1

Adolphi Drøm.

**Kiøbenhavn, 1773 Trykt og saaes til Kiøbs hos
Aug. Frider. Stein, boende i Skidenstrædet No.
171.**

2
3

Efter at jeg længe havde læst i Nicolai's Journal, faldt jeg endelig i Søvn, og som Hovedet var fuldt af bidende, overdrevne og skarpe Critiqver, saa havde jeg og en Drøm, der fuldkommen svarede hertil. Mig syntes at være i et stort Gemak, hvor rundt om var indrettet ligesom Boghylder, hvorpaa stode Børser, nogle af Guld, nogle af Sølv, andre af Blik, malede med adskillige Farver; og atter andre af Pap, som saae meget slette ud. Jeg nærmede mig dem og saae med Forundring skrevne paa dem: Virgilius, Montesquieu, Plaro, Henriade, Zaire 2c. Just som jeg var i Begreb med at spørge om, hvad dette skulde betyde, stod en lang, bister Karl for mig, fuld af Rynker udi Panden, og vendende der Hvide af Øynene

4

ud. Han havde en lang sid Kiortel paa, som gik lige ned til Jorden, og underforet med Ulveskind. Jeg er Critigvens Forvalter, sagde Han; Efter Befaling af min Dronning, som altid sidder i et mørkt Kammer, og hvortil ingen har Adgang uden jeg, lader jeg alle Skrifter gaae igiennem den critiske Hegl, og beskiær dem med Critiqvens Pennekniv. De, eller den Deel af dem, som da bliver Ævigheden værdige, forvarer jeg i disse Børser. O lad mig da see, raabte jeg, Virgiliii egen Original, for at komme i Forvisning om visse tvistige Slæder. Ney god Karl, svarede han med en barsk Stæmme, vi have ikke Skrifterne selv, men vi have de Penne, hvormed de ere skrevne; og i det samme tog han en guld Pen ud af en prægtig Guld-Børse, hvorpaa Virgilius stod skrevet. See denne Pen, sagde han, have vi først ladet gaae igiennem den critiske Hegl, for at faae visse Ujævnheder og Støv bort, og siden have vi beskaaret den med den critiske Pennekniv. See en Gang, hvor den Deel af Pennen, hvormed han skrev Idyllen: Sicelides Musæ er reent bortskaaret. Jeg kunde uden Møye see det grandgiveligen; men hvorfor skede det, sagde jeg. Jo, fordi den ingen Idylle var, blev svaret. Men den er jo dog skøn? Hielper ikke, enhver Ting maae nøye svare til sin Titul. Den 9de Idylle var og teent bortskaaret, fordi den stod af lutter sam-

5

menflickede Lapper. Udi hans Helte-Digt var det Stykke om Turni Død reent borte. Men de ere jo dog blevne ævige, sagde jeg, siden de ere komne til os. Sandt nok, svarede han, men Kiendere vrage dem dog, og de fortiente ey at blive ved; Vankundige Tider have oste bevaret slette Stykker, og bortkastet de gode. Men viis mig nu Pennen af den uddødelige Voltaire. — Ja, saa dømm I Stakler, sagde han med en skogger Latter, men af denne eders Tidens Helt, vil kun lidet komme til Efterkommerne. Her ere kun de Penne, hvormed han har skrevet Henriaden, hvorfra dog er bortskaaret alt der Matte, og den hele Episode om Ludvig den hellige. Jeg mærkede kun at et Par af hans Tragoedier, og deriblant Alziere, havde staaet sig for Critiqven. Af Rousseau vare ikkun nogle Stumper tilovers, og Meest af hans Emile. De vare forvarede i en prægtig Børse af Guld, men Pennen var en Ravne-Fiær. Af Heloise var snart intet tilbage; den dumme Wolmar var reent bortskaaret, og det meste af den tvetydige Heloise selv. Af Montesquieu var det Halve borte, saasom det befandtes urigtigt. Af Homero var neppe den femte Deel af Odysseen til overs, og alt hvad Ulysses fortaalte til de dumme Phæacer, bortsikaaret. Den guddommelige Ilias selv havde lidet en stærk Beskaarelse Mangen Kamp, mange Saar vare borte. De komme alt for

6

ofte fore, sagde min Fører, og de ligne hinanden for meget. De fleste af de uendelige Tilnavne, som stedse ere de samme, vare og bortheglede. Men ingen havde lidet stærkere Veskiæring end Dantes, thi af alle hans Værker, var kun en liden Deel af Skiærsild til overs. Milton var og noget beskaaret, men dog med Maade; thi saare Lidet var borte, uden det Stæd, hvor Aanderne canonere. Men viis mig engang de Danske, bad jeg om. O de Stakler, svarede min Anfører, og løe haant. Her seer Du en Stump af Holbergs Pen; Den er af Kobber, og Huset af Sølv. Lidet af Peer Paars er tilbage, og den hele sidste Bog bortskaaret; Alle Tvetydigheder og Grovheder ligeledes. Af hans Comoedier og Klim ere endnu mindre tilbage. Men trøst dig, det er ey gaaet den Engellænder Hudibras bedre. Men hvor ere de Tydske Penne? Her; Saa faa; De have dog brav arbeydet med dem. Mig syntes ey at see flere end Wielands Musarion, nogle faa af Gellerts Fabler, og alle Gesners Skrifter, som vare aldeles ubeskaarne.

Men nu have vi længe nok opholdt os ved de skønne Aander, sagde min Fører; thi skulde Du see alle Engelske, Franske, Italienske, saa vilde Tiden ey forslaae, og vi ikke komme til de andre Penne.

7

See her Philosopherne; Plato har lidet temmelig Skaar, hans ævige Idéer, Fælles Qvinder ere reent borte; Aristoteles har skrevet med en sort Pen i et Vlye-Federal: Han er saa Mørk, at jeg ikke har dristet mig til at beskiære ham, allerheldst han er god, hvor jeg forstaaer ham. Derpaa fremdrog han af en uanseelig Træ-Børse en kostelig Guld-Pen, som gav ret et Skin fra sig. Med denne strev den virkelig uddødelige Baco, og oplyste baade sin egen Tiid og Efterslægten; Men han fremførte alting i en slet og ubehøvlet Stiil. Cartesius havde lidet et stærk Snit; hans Hvirvler, Dyre-Machiner vare reent borte, og Burnet og Whiston fandtes her slet ikke. I Newton var hist og her indskaaret noget, og Attractionen gaaet i Løbet. Men med Forundring saae jeg Leibnitzes Theodicée og Monadologie ubeskaarne; hvorimod hans store Værk mod Lokke var indknebet til nogle faae Blade. Af Wolf vare kun en Snees Blade tilbage; Hans store Fus naturæ, og hans mathematiske

Skrifter vare reent bortskaarne. Af de nyeste Philosopher, sagde min Fører med et ærbart Ansigt, ere her snart ingen; De give kun Philosophien nye Klædninger, den ene naragtigere end den anden.

Men hvor ere Medici? Alle her. Ikke flere? Men, naar det virkelig Nyttige skal kun

8

beholdes, da bliver saare Lidet til overs. Af Hippocrate, saae jeg den største og mindst beskaarne Pen.

Nu skal jeg vise Dig Historieskriverne. De fleste Gamle vare i smukke Børser af Guld og Sølv; Polybitu alene i Blye. Man havde fraskaaret alle Oxationer, og for Resten kun lidet. Visse, som Curtius, Florus faaes her ikke. Tacitus stod øverst. Af de nyere stod Thuanus foran, men alle de vidtløftige Forhandlinger og Taler med Gesandterne vare fraskaarne. Guicciardin, Davila, Sleidumu, Comines havde og deres Plads. Men J. Magnum og Broder, Mefsenium, Vorburg, Larrey, P. Daniel, Jovium og flere saae jeg ikke. Udi en meget mørk Krog laae iblant hinanden Pennene af Middel-Alderen? Historieskriverne, Nødvendigheden haver giort, at man haver maat beholde dem; Men nu skal jeg vise Dig de tunge og store Penne af Kirke-Fædre og Theologi, hvor de ere blevne smaae. Jeg saae da med Skræk en Chrysostomus, en Augusti nus, en Hieronymus, en Clemens, en Origines, en Eusebius en Theodoretus, en Theophylactus indknebne til gandske smaae Penne, Hielp Himmel, raabte jeg ud af mig selv, hvor handler Critiqven ubarmhjertig mod disse Kirke-Sole. Ingen Under, svarede min Leder, da en Cicero i det Skiønne, en Plato i Moralen, en

9

Aristoteles i Philosophien, og en Strabo og Dionysius i Critiqven veye meere end alle disse Lys. Men nu skal Du see meere; Tag nu denne Lutheri Pen, og tilstaae da, om den ey veyer let; men det som er til overs, er got; Melanchthon veyer derimod langt mere; Chemnitz er ey uden Fortjeneste; Calvin Pen er dog Sølv; Saurins glimrer meget, men veyer dog ikke ret stort; Tillotsons er kun en god, stærk almindelig Pen; men den gjør rene Træk, og er af stor Vægt. Men hvor ere, faldt jeg ham ind i Talen, de udødelige Penne af en Calov, en Scherzer, en Löscher, en Danhaver en — Hvad? brølede han ud, mener du

at — og med det samme skeede et stort Bulder, alting forsvandt, og jeg befandt mig alene paa en stor grøn Slette, ved hvis Ende laae en liden Bygning, Ligesom jeg kom den Nærmere, syntes den mig uanseeligere og hæsligere, men da jeg kom den gandske nær, var den en gandske stor Bygning, og ved Nøye Betragtning fandt jeg, at den var prægtig i en stolt og ædel Eenfoldighed. Opgangen var herlig med mange Marmor Trin, og den gandske Bygning var af hugne firkantede Stene. Porten var aaben, og man kom strax ind i en smuk Sal, to Loft høy, og rundt omkring besat med Billeder. Jeg havde ey længe været der, førend en gammel ærværdig Mand kom mig i Møde, tog mig i Haanden, og sagde med en venlig

10

Mine: Du forundrer Dig vel over, hvad dette skal betyde, men læs Skriften over den Port, Du kom ind af. Jeg slog Øynene i Veyret, og saae med store forgyldte Bogstaver paa en sort Marmor-Steen at staae disse Ord: Heltenes Sal. Læs nu, hvad der staaer lige over for. Jeg læste: Ingen uden de Gode og Retfærdige ere Helte. Paa denne Maade, sagde jeg, findes vel neppe Alexander den Store her. Ney, min Ven, han og flere saadanne det Menneskelige Kiøns Bøddler, finde ey Sted iblant de sande Helte; men nu ville vi see os noget om. Vi ginge derpaa til første Billede, paa hvis Grund stod skrevet Socrates, og saaledes Navnene paa dem alle. Han drak med en mild Mine et Gift-Bæger ud med den ene Haand, og den anden bredte han ud, som for at lære andre. Dyden kronede ham, og Eftertiden tilbad ham. Den næste kiendte jeg strax at være Cimon, thi han øsede Penge ud med den ene Haand, og med den anden rakte han en Kiortel til en Nøgen. Over Thrasybulus stod skrevet: Fædernelandets Befrier, og over Pelopidas og Conon ligeledes. Aristides saae alvorlig ud, og af Themistoclis Ansigt fremskinnede Klogskab. Epaminondas havde en modig Mine, og over ham stod skrevet: Stor i at befale, end større i at adlyde. Pluto og Aristoteles havde hver en Bog i Haanden, og Overskrift: Verdens Lærere. Numa Havde en sagt-

11

modig og hellig Mine, og lagde Lænke paa en Leve. Brutus saae bister ud. Over ham stod skrevet: Frihed og Fæderneland ere mere end Børn. Curius stegte Roer i en Pande; At eye Guld er intet, men at herske over dem som eye Guld er meget, var hans Overskrift. Den ældre Scipio havde en stolt og ædel Stilling; Hos ham stod: I Dag overvandt jeg Carthago. Cato stødte Dolken i sit Bryst, og udtalede disse Ord: At døe, er Frihed. Den næste havde veltalende Lemmer, hvo kiender ey Cicero, med sin høyre Haand boldt han en Rasende, og hvo kiender ey Catilina. Over ham stod skrevet: Cicero erklæres af det frie Rom for Fædernelandets Fader. Den følgende havde en øm Mine; man havde kun nødig at see paa Ham, for at kiende Titim. Næst efter ham stod een, som med et Stykke af sit sønderrevne Klædebaand forbandt Saarene af en Soldat, der laae for hans Fødder. Strax kiendte jeg Trajanum, og mine Øyne løbe over ved at læse: Dette er mere end Daciens og Parthiens Erobring. En ærværdig gammel Mand af et stille og roligt Udseende, faldt mig derpaa i Øynene, og strax tænkte jeg paa Antoninus pius. Men den næste opfyldte min Siæl med al den Høyagtelse, som det er mueligt at bære for en Dødelig. Med den ene Haand uddelede han sine Keyserlige Smykker til sine

Undersaatter, med den anden brændte han mange Papirer, paa

12

hvilke stod skrevet: Skatter udrøddes. Overskriften var: Den Vise paa Thronen. At sætte hans Navn er uforførdent; thi den som nu ikke kiender ham, maae en kige ind i Heltens Sal. Den følgende havde en Pengepose i sin Haand, og Flittighed stod ved hans Side. Hans Overskrift var: Skatkammerets vise Bestyring er Statens Styrke. Jeg tænkte, mon denne ey være Vespasianus, og Underskriften viste mig, at jeg ikke havde feylet. Hans Sidemand røbede en ophøyet Siæl; Af Overskriften: Verden skal snart undvære Krige, kendte jeg Probum. Men hvor faldt jeg ikke i Forundring ved at see Diocletianum her; Med den ene Haand grov han med en Spadde, og med den anden trykte han et Monstrum med mange Hoveder til Jorden. Over ham stod skrevet: Lige stor paa Thronen, og i Haugen. Hvad er denne Tyran her, raabte jeg ud af mig selv, denne Forfølger af de Christne; Jeg vil ikke haabe, at der sigtes til dem ved det Monstrum. Ney, dermed forstaaes de mangfoldige Rebellere, som han undertrykte i det Romerske Herredom, svarede min Fører med en smilende Mine; Lad dig ellers ikke af de slette Historieskrivere forføre til at dømme ilde om denne Keyser, thi faa ere blevne mere mishandlede end han. Over det næste Billede stod den sande Vise, og saae jeg af Underskriften med Forundring, at det var Epicurus, Han holdt en Rose i venstre Haand,

13

og i høyre en Bog, hvorudi stod skrevet: Fornøjelse er alt. Efterat Diocletianus, sagde jeg da, er blevet her til en god Keyser, saa forundrer jeg mig over intet mere, men faaer troe, at Epicurus har været en sand Philosoph. Jeg saae mange flere, men har glemt de fleste, undtagen Gustav Adolph, hvis Overskrift var: Lige stor i Fred og i Krig; Dog husker jeg, at af berømte Folk, som have levet i vort Seculo, saae jeg her: Stanislaus, Konge i Polen; Franciscus Leopold i Joseph Hertug i Lothringen; Friderik den Fierde, Konge af Danmark; Carl Emanuel af Sardinien; Prinds Eugenius, Locke, Spener & c. Over den sidste forundrede jeg mig høyligen. Men min Fører sagde: Hører der ey Mod til at gaee indgroede Fordomme i Mode; Er det ey en Fortjeneste, at lære Theologerne, at Beskedenhed og Sagtmodighed ere Dyder, og at Guds frygt er mere end Lærdom; Husker Du ey, hvad som stod skrevet over Lutheri Billede: Den største af Heltene. Jeg taug, thi jeg havde intet at indvende, men dog syntes mig at det ikke var ret. Efter Tænkemaaden paa dette Slot, sagde jeg, undrer det Mig ikke, at Carl den Tolvte og Ludvig den Fjortende ey findes her; Vi have en anden Sael, faldt min Leder mig i Talen, hvor Du skal faae Dem at fee; Men blev jeg ved, at Peter den Store ikke er her, og at en vis levende Konge, som er Europæ Forundring og

14

Skræk, ey findes her; Vet kan jeg ikke fatte. Hvad den første angaaer, fik jeg til Giensvar, da har han Plads i den tredie Sal, hvor de staae, der have været nyttige og paa en vis Maade store, men ikke gode, og hvad den anden anbelanger, da opreises her intet Billede uden for Døde, og da skal han faae sin Plads efter Fortjeneste. Nu ginge vi til den anden Sal, over hvis Indgang stod skrevet: Her ere alle de samlede, som have gjort sig berømte ved Misgierninger og Daarligheder. Her fandt jeg: Augustus, som omfavne sin egen Datter, og traadde paa sit Fæderneland. Cæsar, siddende i Skiødet af Nicomedes, og trampende paa Verden. Sulla, dryppende af Borger-Blod. Demetrius Poliorcetes, kastende sine Undersaatreres Memorialer i en Flod; Nero med Fakkell i den ene Haand, og Dolk, som han støder i Moders Bryst, udi den anden. Jeg væmmedes ved at see længere herpaa, og bad min Fører, at ledsage mig til dem, der vare berømte ved Daarligheder; Dog mærkede jeg ved at kaste et flygtigt Øyekast, for jeg gik bort, at Herostratus, Cartouche, Mahomet, Tamerlan, vare og i den samme Bande. Iblant de andre fandt jeg til min største Forundring: Carl den Femte, og ved Overskriften: Verdens Postmester, maatte jeg lee. Hvorfor kaldes han saa, spurgte jeg; Jo, han havde ingensteds Roe, og vankede om allevegne, ligesom der var

15

een efter ham. Ludvig den Fiortende havde denne Ære-Titul: Forfængelighed gjorde mig liden. Over Carl den Anden stod: En kiøn

Pige veyer mere end gandske Engeland. Een,

hvis Navn jeg har glemt, havde til Overskrift: Lad Staten kun forgaae, naar jeg har mine Capuner. Carl den Tolvte havde skrækkelige store Støvler paa, og en stor Støvle holdt han med begge Hænder. Hans Motto var: En Støvle vilde regiere ligesaa vel som jeg. Alexander den Store, havende Lynild i den høyre Haand, et Viin-Bæger i den venstre, med Overskrift: Macedoniens galne Dreng. Canzler Ludwig i Halle stod med en spodsk Mine, havde en lang Roulle i Haanden med disse Ord: Schöne Raritäten, og Overskrift: Ich bin der große Ludwig. Maier saae bister og stræng ud; en Haand var knyttet, hvormed han slog Horbius i Hovedet, og stod skrevet paa hans Arm: Kiettere bør omvendes; med den anden favne han en deylig Pige; og paa den Arm stod: Horerie er Synd. Jeg kunde ey bare mig for at lee heraf.

Min Fører sagde: Du leer af disses Daarligheder, men alle Mennesker begaaer Daarligheder, og jeg er vis paa, at saasnart Du vaagner, vil Du skrive denne Drøm op, og give den i Trykken; Thi Du eyer den

Daarlighed, at Du altid maae besudle, Papiret.

16

Hastig svarede jeg: En Drom ---- gjorde en stærk Bevægelse, vaagnede, og fandt mig liggende med Næsen paa Nicolai's Journal.

1

Damint eller den uheldige . Forfatter, forvandlet

til

Journalist

Kjøbenhavn, 1771.

Trykt og faaes tilkiøbs hos August Friderich Stein boende i Skiedenstrædet. No. 171.

2

3

Damint en ung forvoven Knøs Var driftig nok til alting at forsøge,

Og ei u-heldig til at Spøge,

Han floeg sig engang løs:

„Hvad hindrer, sagde han,

„At jeg jo smukke Vers kan skrive?

„Jeg er maaske bestemt, til stor Poet at blive. Damint har Ret; ham mangler kun Forstand: Men kort og godt: Han skrev sin første Ode, Han sang, og læste den og troede,

At den et Mester-Stykke var.

Han springer op af Stolen pludselig,

4

Paa Gulvet hurtig gaaer, og speiler sig,

Og siger: "Skam faae den, der tænkte at jeg har Saa got et Stykke kundet skrive!

„Ja—Doris—ja—hun skal den første blive, Som mit Arbeide seer,

Han kommer, hilser, siger:

„See her en Sang om smukke Piger"

Hun tager, læser, leer,

Og lidt skalkagtig: "Ach-! den var Charmante;

Men hør

For dette Foster, om du mig tillader,

Jeg turde giætte, at du selv var Fader;

„Du stedse godt Arbeide gjør,

Og med et Kys belønnes bør.

Saa modig ingen Helt, fra Striden kom tilbage Med Seiers-Tegn, som han. At skrive og behage, Gav Himlen een blandt tusinde.

Fuld af sig selv, Damint fik Smag paa Ære Og tænkte: "Doris al ei den alleene være Som faaer min Sang at see,,

Til Lykke vor Forfatter har En fattig Ven, men lærd som all Ulykke;

5

Han iiler, viser ham der nydelige Stykke;

Men vil ei sige, hvo dets Fader var,

Hr. Poliphem var den, som Sagen ret forstoed, Og strax han saae hans Ansigt rødt som Blod, Og Haanden skiævende som ham Papirret rækker.

Han, som en øvet Russe-Trækker,

Forstoed at føre sig til Gode Vor lille Hr. Forfatters Ode.

„Nu, sagde han, det er besynderligt,

Jeg kiender jo, de flestes Skrivemaade,

Og Stilen pleier dog sin Autor tit forraade; Men, faldt Damint ham ind, har dette

Digt

Maaskee da ei den Lykke, at behage?

Hvad! dette! svarte han, jeg har i mine

Dage

Ei læst saa kort et Vers, af Vittighed saa rigt; Forfatteren du kiender ei?

Damint blev atter rød og svarte: „Nei,,

Strax Poliphem: „lad see: Der er ei heller ham; Som slynger i de høye Toner —

Og daanende blandt Englers Millioner

6

„Og mat ved Tankers Himmelfart -- og

stam —

Og afbrudt -- Nei Damint jeg kan ei giætte

meer;

Men nok, en heldig Pen det er,

Som dog ei just, har ret Critiquen inde,

Og vil han flere Laurbær-Krantze vinde:

Han vælger sig en Ven, som alting giennemseer;

„Og sidste Politur Arbeidet give kan,,

Damint strax fuld af Haab: „Godt! hør! er

du i Stand

Til at polere du? -- Ja vist-- saa sæt dig

need

„De Penge, som du veed,

Du Fylder mig, skal evig glemte være,, Her Poliphem forundret: „Hiertens Herre!

„Du selv Forfatter er?

Damint: Ja, men, hvad synes Dig?

Til Svar gav Poliphem! „Du synger ypperlig;

„En nye Horatz i Dig jeg seer

Og fromme Ven! som vil Min Gield udslette,

7

„Jeg skal til Vederlag, din Ode rette,

Naar over mit Beviis en Stræg du slaæer. Med Stræger veed jeg at belønne,

Og den, som kan paa Drevet-Arbeid skiønne, Seer strax, ar Meeningen ved Stiræger

Styrke faner.

Ja dette har sin Grund, i Tingenes Natur, Som mod Cometer lidt, den runde Stierne

funkler:

Saa strægsvantzet Ord et nøgent Ord fordunkler,

Og disse Stræger er den sidste Politur. Damint sin Ode trykt omsider seer,

Og Glæde lyser frem paa Hr. Forfatters Kinder: En Moder i, sin spæde Glut ei finder Saa megen Lyst, naar den i Skiødet munter leer: Hvad Under! thi det er jo ret en Hiertens Glæde, Poeters Fodspor at betræde.

Snart til Natur kan Vanen blive:

Damint med Diævels Magt maa skrive.

Her giftes een, en anden døer Enhver besynges bør.

8

Nu blev jeg bange, Jeg;

Det hidtil været har en sikker Nærings-Vei, Hvoraf, Gud være Lov, jeg tarvelig har levet, At jeg ved Leilighed Lykønskings-Vers har

skrevet;

Begynder nu Damint, saa er det ude;

Det første Vers fra ham mig Døden vil bebude. Frue F.. døer, jeg skrev,

Jeg kom, toeg Verset op af Lommen;

Men forud var den unge Spißbub kommen;
Af Arvingen han høyt opløftet blev;
Og denne Arving var en Modens Junker; Man sagde han forstoed Musique og Poesie,
Var i Critiquen skarp og frie,
Og uforbederlig i Modens Gøglerie;
Men ligemeget, han har Grunker:
Damint Dukater fik;
Det skar mig i mit Hierte,
Helst da mig Arvingen en Mark forærte;
Jeg rakkede og skamfuld gik.
Nu blev Damimt saa stolt, som Fanden:
Han troede selv, at han og ingen anden

9

Af god Poet fortiente Navn.
Til Slukning vilde han for Vers ei Penge tage; „Jeg søger, sagde han, kun at behage:
„For Ære synger jeg, men ei for Gavn.
Gid han faae Skam!
Fra sulten Mund, han sidste Smule tager,
Den slemme Aand! som Brødtyv jeg anklager Og for Apollos Ret indstævner ham.
Den Roes Damint dog ei betages bør:
Han sagde tit om sine Vers: „De duer ikke
meget,
Jeg ingen Troe har til mit eget.
En Ven, da sin Anmærkning gjør:
Dit Vers er gandske godt, men hør!
Det eller det forandres bør.
Nu brøster Hr. Forfatter sig,
Og siger meget lærd: „Du mane forlade mig;
Langt fra at være Feil, det just en Skiønhed er Den som med Critisk Øye seer,
Vil over en saa smuk Tirade glæde sig.
Han engang i et Selskab kom,
Hvor man om mine Vers begyndte sagtelig at
tale;

10

Min Moster var der og, af mig hun vilde prale Og efter Hendes Dom,
Jeg som en Lærke sang, Damint kun som en Svale.

Damint udfordres her

Til disse Stakkels Folk at underviise:

Naar hørte man, Forfattere hverandre priise? Han hører kun mit Navn, og leer.

Og siger strax: „Krabaten har Genie,

Men regelløs, som al Ulykke! Fy for en Skam! jeg skulde noget lade trykke, Saa længe som der var den mindste Feil deri? Desuden har han ei det Fine, Bløde, Høye, Som kan den ægte Smag fornøye.

Ved disse Ord, han paa en Stol sig slænger need Tar et af mine Vers, op af sin Lomme Og med en Blyants-Pen: „Min Gud hvor

matte, tomme,

Er disse fire Vers; nok et prosaisk Sted— Infam Monotonie—En bandsat lang Tirade; Men Dieu hvor er det Skade At disse Folk Critiquen ikke veed.

Han Stedets Enhed, her jo atter brækket har.

11

Det Notabene kun et Liig Vers, var;

Men disse Folk har saa, sin, egen Talemaade;

Nu skreeg han himmel høyt før hemisticerne:

„Nei, sagde han, jeg vilde vor Forfatter raade,

„At læse gode Mynstere:

Læs kun mit sidste Digt, jeg en Ducat vil give For hver prosodist Feil, der kan opdaget blive;

Trods om Tullin saa sielden syndede.,,

Damints Critique, min Moster troelig hørte Og Ord, til Ord, for mig annførte;

Jeg skialv og fagde: Moster! ganske vist Blir Hr. Damint med Tiden Journalist.

Jeg troer jeg kunde spaae:

Han eengang greb sig an, og vilde skrive Et Digt, hvorved udødelig at blive;

Men nu, Damint! hold Ørne stive,

Du skal i en Journal din Text bestrevet faae.

Skiaelv ved det Ord Journal Alt hvad der sig Forfatter kalder!

Om vor Damint Critiquen saadan falder;

„Damint han er jo gal.,,

12

Ja grundig blev beviist alt hvad man om ham

sagde,

(En Roes man ei enhver Journal tillagde)

Og endelig man den Erindring gav:

„Damint! til et Glas Øll du gode Vers kan

skrive;

Men i det Lave bør du blive;

Ja vogt dig vel, naar du vil paa Parnass opklyve,

At i en Rendesteen du finder ei din Grav. Min Gud! hvad Syn var det at see!

Da Hr. Damint Critiqven fik at høre,

Han slig Allarm begyndte strax at føre,

At han sit Naboelav forskrækkede.

Han truede med Prygl i Stæden for Replikke; Kort, han saa lidet sig i Modgang kunde flikke, At han endog forsoer at skrive meer.

En raader:, „skriv kun væk, lad Journalisten

brumle!

En anden: „svar ham strax, viis at og du

kan skumle.

Den tredje: „Nei, saasnart du Knægten seer,

13

„Gjør kort Proces, og giv ham en paa Snuden. Den fjerde: „Nei vær all Allarm foruden,

Det er Critiqvens Skam, at du ei synger meer Du straffer Publicum, det bander Journalister:

Det Fandens Pak, for ders Skyld man mister Saa mangt et lidet yndigt Skrift.

Følg kun mit Raad det er fortræffeligt Du æret er for det du skrevet haver;

Gid hver som skrev, kun havde dine Gaver. Ved disse Ord Forfatteren Kom til sig selv igien.

Han af en Hændelse engang derefter kom Iblandt en Sværm af dem, som frit om alting dømme,

Man skulde, meente han, Damint berømme; Dog fældte man en ganske anden Dom:

„Gid en saa god Journal bestandig maae florere!

Saa skal vi aldrig meere Fortørnes ved at see Damint iblandt Skribentere.—

Her blev han vred, og i sit Hierte soer:

„Saasandt som der Forstand udi min Hierne

boer,

14

„Jeg hævnnes skal;

„Jeg vil herefter Vers ei meere skrive;

„Men kun Skribemeres Forfølger blive,

„Hiemsoge dem med en Journal,,

Man siger at han siden har Bedrøvet mangan fattig Auctors Hierte.

Jeg, stakkels Dreng, maae endnu føle Smerte Af den Critique hvorved jeg nyelig straffet var. Men kiere Læsere!

Lad ham for alting ei, faae dette Vers at see, Og om I blive var en liden Critisk Støver,

Som gaaer omkring og kun Gemytter prøver, Da tager Eder vare,

At hansi om mit Navn det mindste maae erfare. Ja Kiere, siger strax, at Autor er en anden.

Den lille Journalist er liigerviis som Fanden; Thi da han blev nedstødt fra Engles Synge-Chor,

Han Engle selv og sang en evig Feide foer.

15

16

1

Ode
til
den fuldkomne Aketur
som et velfortient Æreminde
over den nyelig afdøde

Geert Londemands

udødelige Fortienester

ved det

Kongelige Danske Theater.

Kiøbenhavn.

Trykt og findes tilkiøbs hos I. R. Thiele, boende i store Helliggeiststræde i No. 150.

2

3

Tilfælles for os Mennesker,

Den store Skueplads jo er,

Enhver sin Rolle har i Livets Scene. Een, Konge-Rollen spiller her,

Een anden, Træl og Slave er.

Tit man en Rolle spiller ei allene.

I Livets store Skuespil,

Vor Rolle tager af og til,

Og Scenerne i det jo tit forandres. Nu i en Scene Herre stolt,

Nu, som en Lykkens tumle Bolt,

Afvexlende vor Liv det giennemvandres.

4

I Livets allerførste Akt,

Man Mennesket tit med Foragt,

Heel kiek see Lykkens Stød at gaAe i Møde, Men knap er Akten vel fuldendt.

Før Sind og Mod er reent forventd.

Da stoltest Hierte sees at bløde.

En Pralhans ofte træder frem,

Som neppe tælle kan til Fem,

Men prægtig veed at bukke sig og skrabe. Han hyppig løber need og op.

Sig svinger som en Time-Top.

Fornuftigst selv, men dog den største Abe.

En anden kryber bange frem.

Af Angest zitrer med hvert Lem,

Har dog saa uformærkt Forstand i Panden. En anden uforskammet er Og dristig kommer Lykken nær,

Ei Kiernen tar, men Skaller kun og Randen.

5

En er den største Ødeland.

En nænner knap at drikke Vand,

Men Skillingen beskuer tit og vender. En doven er og magelig.

En alt for meget rører sig,

Og Gaden frugtesløs igiennemrender.

En strax paa Timen tabt sig gier. En anden mere modig blir,

Jo haardere han end af Modgang trykkes. En mener alting stkal gaae an.

Har mere Lykke end Forstand,

Ham Tungen bedre tit end Hiernen Lykkes.

Kort sagt, i Livets Skuespil,

Det gaaer saaledes stedse til.

Enhver en Hovedrolle har at spille. Hin Lykken Boldspil driver med Og foraarsager stor Fortred.

En anden derimod kan Lykken drille.

6

Naar Livets Dække trækkes op,

Akteuren vist maa holde Trop,

Og Rollen spilles her kort eller længe. Og naar det atter tridses ned,

Akteuren da af Roller kied

Sin Rolle maa blant andres Roller mænge.

Men som i Livets Skuespil,

Hver just ei spiller hvad han vil.

Men det som Skiebnen til ham vil bestemme. Saaledes gager det ogsaa til,

I de ved Kunsten fundne Spil.

Hver faaer sin Rolle efter Siel og Nemme.

Om vor afdøde Londeman,

Man ret med Sandhed sige kan:

At han sin Rolle vel her spillet haver, Med stort Genie, med Konst og Flid.

Med lang Erfarenhed og Tid,

Han ret Naturen fandt med høie Gaver.

7

Som skuespillet er et Speil, Hvori enhver kan see sin Feil,

Saaledes han just vidste at udtrykke, Hvad Latterligt i Lasterne,

Afskyeligt hos Hyklerne,

Med Nethed, Kryderie og største Lykke.

Enhver fandt i hans Spil Behag,

Fra første Tid til sidste Dag.

Han Biefald fandt endog i høie Alder;

Da Livets Dække nu gik need Han udaf Liv og Roler kied

I første Støv blant Gravens Muld bortfalder.

Den er i Verden størst Akteur,

Som spiller vel i det han dør,

Og kiekt fuldender Livets sidste Scene, Men hvem mon lever bedre her,

Hvad Lykke, Ære, Rigdom er.

End den, som er det kun i Skygger eene.

8

At Verden er et Skyggeverk,

Og om dens Glands er nok saa stærk,

Den falmer dog, jo allerbest kan læres, Udi et Skuespil, som er,

Afbildning paa vor Vandel her.

Hvor man som Skygger kun foragtes, æres.

Som Skygge iblant Skyggerne,

Vor Londeman vel vigede.

Men her vi ham et Minde vil oprette. Han net og ret her spillede.

Han alle ret fornøiede.

Hans Minde staaer, vi aldrig ham forgiette.

1

En Nye Viise

om

De forundrings-værdige Himmel-Tegn, som har ladet sig see paa Himmelen i Tyrkiet i Sarda og er bleven anseet, som et Forvarsels-Tegn for den imellem Tyrken og Russen i Aaret 1768. udbrudte store Kriig, baade historisk og riimviis fremstillet; Riimviis under den Melodie:

Hiertelig mig nu længes, etc.

Optegnet til Erindring og Eftertanke disse sidste Tider, da saa mange Syner lader sig tilsyne.

Tronheim, trykt Aar 1771.

2

Historisk Efterretning:

Det mærkværdige Syn, som lod sig see i Aaret 1768. i Sarda i Tyrkiet, er saaledes beskrevet: 1) Blev seet paa Himmelen en blodig Soel, omkring hvilken vare Stjerner og Kors; ovenover Solen er uddraget Sværd, og ved Siden af samme et sammenbundet Riis. 2) To stridende Sværde, imellem hvilke var et Dødninge-Hoved og ovenover samme et udløbet Timeglas. 3) En Liigkiste med et deroven paa liggende Sværd: ovenpaa Kisten en Støtte, og omkring hvilken en Slange snoede sig, samt et Dødninge-Hoved. 4) Nok endnu saaes tvende Sværde; imellem hvilke et Dødninge-Hoved, ovenover et sammenbundet Riis eller Kost. 5) Nedenunder i en tyk og mørk Skye, saaes en Canon, af hvilken en forskrækkelig Allarm og Knall haver ladet sig høre i Skyerne; og ligeledes har en meget ynkelig Røst, som af en gammel Mand, ladet sig høre, og med den allerbedrøveligste Stemme raabt: Kriig, Hunger, Dyrtheid og Pestilentze

3

1. Kom, skuer og betragter, hvad Tiid man lever i; Min Ven! et lidet agter Nu paa den blodig Kriig: Som trykker Land og Riger, Da Folk, som Fluere dør; Hvor Magt mod Magten kriger, Og Stæder øde gjør.

2. Hvor Pesten og grasserer, Hvor Hungeren er stoer; Hvor Fiender alt fortærer, Og ingen sikker boer For Plyndring, Røverier, Dyrtheid og Trængsels Nød; Man efter Hielpen bier, Men seer den visse Død.

3. Nu see vi Havet bruse, Og Skibe undergaae (*), Nu see vi Ilden suse, Og Stæder Skade faae (**), Nu see vi Udyd trives, Naar Dyden trykkes ned, Nu see vi Aarsag gives Til megen Daarlighed.

4. Lad være at Fordomme Alt saadant kaldes maae, Vi see jo at hos somme, Der Uhæld følger paa: Et Syn i Sarda skeede (***) De sig Ulykke spaaer: Mon ey Ulykkens Heede Dem ogsaa overgaaer?

(*) Derpaa sees daglige Exempler, saavel her, som ellers allevegne.

(**) Derpaa er Portsmouth i Engelland, Petersborg i Rusland og Bergen i Norge Beviiser i Aar. (***) I Aaret 1768. hvorom ofte er meldt i Aviserne, og har indjaget Muskelmændene en usigelig Skræk.

4

5. Jo! thi bør vi og skrækkes I

denne sidste Tiid, Til største Frygt opdækkes For Ondskabs fæle Tid: Folk leve flux i Laster Og Daarligheden groer, Guds Ord man nu forkaster, Og Hovmod den er stoer.

6. Lad os da lidt betragte, Hvad man i Sarda saae, Saa kan vi maaskee agte, Hvad vi os selv kan spaae; Vi har og skuet Syner: En Stjerne med et Riis (*). Det tordner eller lyner, Mon vi deraf blir viis?

7. I Staden Sarda bliver Et Syn paa Himlen seet; Og Folk opmærksom bliver Ved det som sig har teet: "En blodrød Soel de skue Paa Himmelen at staae, Og i en dunkel Lue Paa Firmamentet gaae.

8. Min GUD! at skue Solen Af Diamanters Glands, Formørket midt paa Polen, Da som en blodrød Krands, Det Lys som Verden glæder, Da skræmme kan enhver; Og man med Rette qvæder: Vi ulyksalig er!

9. Men man bør endnu vide: Der

meer fremstilte sig: Et Riis ved Solens Side Sig viste tydelig; Et blottet Sverd man bliver Og over Solen vaer, Som flux i Luften driver? Det Syn vist stræksomt var.

(*). Der lod sig see fra 28 Aug. til 11 Sept. 1769.

5

10. Fir Kors saa og fem Stjerner, Man omkring Solen saae, Der var som dens Lanterner Og samme Cirkel gaae. Der stridde og to Sverde i Luften underlig, Som maatte hver forfærde; Derpaa der viiste sig:

11. Et Dødnings-Hoved rigtig; Et udtømt Timeglas; Sligt Syn er vistnok vigtig, Og kan ey kaldes Fias; Dernæst man en Liigkifte I Luften ogsaa faae; Et blottet Sverd sig viste: At der paa Kisten laae.

12. Paa Kisten stod en Støtte, Om denne der sig snoer En Slange som er hæsliq, Og dennes Hale naer Ned til det Dødnings-Hoved, Som og paa Kisten stod, Den med sin Stiørt og voved, At støde derimod.

13. Endnu der ogsaa stues I Luften tvende Sverd, Med Riis der atter trues; Et Dødnings-Hoved er Omspendt paa alle Sider Imellem disse Sverd, Og Riset synligt bliver, Ret lige over der.

14. Derpaa sig lader høre, En gruelig Allarm, Der stor Opsigt kan gjøre, Og volde Hierte-Harm: Dernenen under røres En mørk og dunkel Skye, Og deraf atter høres En fæl og skræksom Gnye:

15. I Skyerne der smælder En skrækkelig Canon, Enhver troer sig det giælder, Og er ey meer Pardon. Tilsidst der lod sig høre En Røst

6

som af en Mand, De Ord som han fremførte, Og billig skrække kan.

16. Han raabte: Kriig og Hunger, Samt Dyrtiid, Nød og Pest! Hans Stemme saadan klinger: Her staaer ey Got til Rest. — Hvo kunde dog vel høre Sligt uden Rørelse? Lad os den Bøn da gjøre: Gid vi ey sligt maa see!

17. Saaledes er beskrevet For os de Vundertegn, Der er Forvarsel blevet, At Tyrkens Land og Egn, Skal udstaae mange Plager: Kriig, Pest og Hungers Nød; De billig sig beklager For Undergang og Død.

18. Vi see at Russen vinder Dem mange Lande fra, Og trods al Tyrkens Hinder, Dem og forjager; ja! Saa mægtig Stad som Bender, De ogsaa miste maae; Hvorhen de vil sig vende, De Tab og Skade faae.

19. Nu Tørkerne maae lide For sin og Fædres Daad: Nu maa de Tiden slide I Angst og Sørgelaad: De maa Morea miste (*), Sin store Flodes Magts (**), Ja de maa ogsaa friste, At Krim fra dem blir bragt (**).

(*). En Øe i Archipelago af mange Tusinde Beboere af Græker, Tyrker etc.

(**). Dette skeede ved Scio, ikke langt fra Mycalc, i Cheome Havn, da den Russiske Fiode af 15 Seylere, opbrændte den Tyrkiste Flode af 25 Orlogs-Skibe, foruden mange Galeer og andre Seylere, hvilet skeede den 6te Juli 1770.

(***) Det Krimiske Tatarie har givet sig under den Russiske Keyserinde i Aaret 1771.

7

20. En Ali Bay sig drager Nu udaf Tørkist Aag, Sig Konge-Navn tiltager, Og vover store Tog: Ja, Tørkerne de gruer For Russens store Magt, Og Christne gjerne skuer, At de blir ødelagt.

21. Fra Russerne man hører Flux om Victorie, Som de paa Tyrken gjøre, Og Seyers Glorie I hvert et Slag sig viser, Ja Storziviren selv Nu anden Gang forliser Sit Tælt og alt sit Vel.

22. Stæder til Priis dem bliver I dette store Slag; Giurgow paa nyt sig giver; De faae og Bahadagh, De tvende Slot opbrænder, Canonerne borttaer (*), Fra Tyrkens egne Hænder de Magaziner faaer (**).

23. Vidtløftigt blev at skrive Om al den store Nød, Som Tyrken nu omgive Og volder manges Død. Men vi deraf bør lære: Naar HErren blir os vred, Kan han os læt fortære, Og al vor Herlighed.

24. Lad os da kloge blive Af andres Daarlighed! Og ey vor Ondskab drive Til Guds Langmodighed Ophører, og vil hævne Os med

(*) 150 Metal-Canoner og 15 Mørsere, foruden en Mængde Jern-Canoner, som de fornægtede, og tildeels nedsænkede i Vandet, og ey kunde føre bort (**) De fik og adskillige store Kornmagaziner til Bytte, som Tyrkerne nok ikke havde tiltænkt dem, saa og Fahner og andre Seyers Tegn, såvelsom Storzivirens eget Tælt og 2000 Mand til Fange.

8

retfærdig Straf? Hvo har da Kraft og Ævne Den sig at redde af?

25. Slig Skiæbne kan forskrække, Og volde Hierte-Vee! Slig Skiæbne bør opvække Os til Erkiendelse Om vore mange Synder, Som vi hver Dag begge, Der GUD til Vrede skynder, Og Straf vi vente maae.

26. Vi hører om Uhyrer Og nu i denne Stad (*), Som Næstens Fred forstyrrer, Og tvende Gang i Rad, Har meenet hans Ulykke Og Baade-Ild anlagt, Dog lod den sig læt slykke Og en har Skade bragt.

27. O GUD! vor Stad bevare, Og hver Mands Huus og Boe! Fra mordist Ild og Fare! Lad os i Fred og Roe Boe trygge i vor Hytte I din Velsignelse! Din Naade os beskytte: Os intet Ont maae skee!

28. Saa vil vi af vor Ævne, O GUD! lovsynge Dig Saa godt, som vi kan nævne, Til vi i Himmerig Dig bædre Lov skal give/

Naar vi fuldkomne, da Blant Engler skal Dig sige Ævigt Halleluja!

(*) For nyelig har nogle Ildefindede anlagt Ild paa et vist Stæd her i Byen, men ved Guds Forsyn blev den i Tide slukket, at ey nogen Skade skeede.

1

En Nye Viise

om

En Mand, som har sovet siden St. Hans-Dag 1771. og endnu sover, denne Mand skal have boet sønden for Dovre-Fieldet; Saa og om et Dreng-Barn, som var født paa Friderichshald i Norge med en Top i Panden, der var at ansee, som Fruentimrenes nu brugelige høye Topper; men dette Foster dødde dog strax efter Fødselen.

I Anledning heraf Til Lærdom og Erindring forfattet,

Og synges som:

Som en Hiort med Tørst befangen, Skriger efter etc. etc.

Trykt Aar 1772. Efter det i Christiania trykte Exemplar.

2

1. Om en Mand, som har sovet siden

St. Hans-Dag 1771.

1. Verdens Flok! hvor kan I sove Og saa dysses ind i Synd? Kan I Jer i Tiden love Paa Udyders Hænge-Dynd
En bestandig Friheds Stad,

Og der leve ævig glad? Mon I ey engang vil vaage Op af Eders Søvn-Taage? 2. Doa! I svarer: at I sover

Ey i eders Lysters Smag:

Men langt over Evnen vover.

At udøve eders Sag:

Rækker Søgne-Dag ey til I Søndagen bruge vil,

Saa I synes færm og kloge, Naar Guds Børn de er kun Droge (*). 3. Mammon eders Hiertet styrer,

Den at vinde er jers Agt,

Hvo jer hindrer er Uhyrer,

Søndag er hos jer Foragt.

Der fortælles om en Mand,

Som til Lærdom tiene kand:

Han huusraadig var og vittig,

I sit Huuses Gierning flittig.

(*): Eenfoldige, Taasser, Ufuldkomne.

3

4. Denne Mand var heel geskæftig,

Da han sidste Sanct Hans Dag (*): Siger til sit Huusfolk hæftig:

Skynder eder til jers Sag;

Gak til Skoven, hugger ned Mange Træer med Hurtighed,

Saa stal I til Aften have Af mig en Forfrisknings Gave.

5. Men hans Dreng monne svare:

Kiære Hosbond! skaan os dog.

Lad os Hellig-Dagen spare,

Vær ey Gierrighedens Drog, Dette er en Sabbats-Dag,

Skiønt derpaa er nu giort Vrag,

Da vi vil i Morgen tillig Hen til Skoven vandre iilig.

6. Manden svarte: Hvad er dette?

Vil I ey adlyde mig?

Tør I jer imod mig sætte,

Og ey eder skyndelig Nu til Skoven skynde hen,

Og snart komme hiem igien,

GUD han vaager ey, men sover Og ey Eders Gierning lover.

7. Denne Dag nu slæt ophæves,

Og ey meer er brugelig;

GUD at dyrke er forgiæves,

Thi Han sover idelig.

(*) Den 24de Junii 1771.

4

GUD Han ubekymret er,

For hvad som paa Jorden skeer; Lænker I, Han jer vil høre? Han nok andet har at giøre.

8. Men hans Huusfolk hannem svarer:

Kiære Hosbond; tael ey saa;

Den, som Israel bevarer,

Mon Ham Blund kan falde paa? Ney; Han sover ikke; men Han vist vaager immerhen;

Spar os da for Arbeyds-Møye,

Vi kan os i GUD fornøye.

9. Manden svared: o! I Taaber!

Jeg gaaer dog til Skoven hen, Længe nok I GUD anraabe,

I Qvæld kommer jeg igien; Manden gik til Skoven, ja!

Mange Træer nedhugger; Da Det til Aftenen nu lakker,

Han sig til sit Hiemstæd pakker, 10. Og saa til sin Hustru taler:

Kiære Kone! jeg er træt;

Nu med Maden ey forhaler;

Maden blev paa Bordet sæt: Manden aad og strax derpaa-Hen til Sengen monne gaae,

Og faldt hen i Søvnens Dvale, Som endnu skal ham forhale. 11. Nogle synes Manden lever,

Andre synes han er død;

5

Skal man troe, at Mammon giver Sine Venner saadant Stød? Ney! jeg beder om Pardon;

Kiære! hør dog lidt Raison: Mammons Trælle har den Fordom: At et Guds Barn er et Afskum? 12. Da hans

Drenge anden Dagen,

Sig til Skoven skyndet har,

Finder de Beviis paa Sagen:

Manden han udtrættet var;

Thi han havde hugget ned Træer i Mangfoldighed,

Som tre andre ey kund gjøre,

I hvor flux de sig vil røre. 13. Mon da denne Mand skal blive Liig en af Syvsoverne? Mon at Himlens Hævn vil skrive Paa ham sin Fortørnelse For hans slemme Spotte-Ord? Er en Himlens Almagt stor? Tør en Orm mod Himlen pukke? Som sig dybt for GUD bør bukke. 14. Dømmer selv, I Mammons Daarer Som flux træller Nat og Dag, Som ey Sabbats-Dagen sparer For at fordre eders Sag,

Og om I skiønt samler nok,

I jo immer klynker dog,

Mon GUD saadan Gierning ynder Og ey Straf derfor forkynder?

6

11. Om et Drenge-Barn, som var

fød med en Gevext eller Top i Panden.

15. En Tildragelse ommældes, Som er skeet i Fridrichshald; Hvorom mange Domme fældes, Men dog Sandhed være skal: At en Dreng der fødet er, Som en Top i Panden bær: Liig dem Fruentimret bærer I sin Pande og høyt ærer.

16. Men! mon Himlen skulle finde I slig Toppe spøg Behag? Fromhed zire bør en Qvinde, Dyd er Kiønnets Hovedfag: Vi seer, at GUD lader see Han har Misfornøjelse I vor Alders Toppe-Lader, Derfor Han og fødes lader

17. Nu en Dreng med Top i Panden, Der dog var af Kiød og Blod, En saae derfor paa den anden, Og med Suk sig yttre lod: Moderen fik see fin Søn, Som hun ventet smuk og kiøn, Fødes med en saadan Lyde, Hvorfor hendes Øyne flyde.

18. Fædrene i denne Smerte Ofret HERren Suk og Bøn, Det og rørte HERrens Hierte, Som borttog den Smerte-Søn: Domme blev der nok udøst, Men Det var Forældres Trøst: GUD som giir, han og borttager, Naar det hannem saa behager.

19. Mærk heraf, I Modens Aber! Om

7

det vel er sømmeligt: At I eder selv vansker, Og det anseer som jers Pligt, Flux at være Moden liig; Og er saa omhyggelig For de Franskes Drille-Mode, Kan sligt holdes jer tilgode? 20. Nu! hvad skal man meere skrive

Om vor Verdens Levedaad? Slutningen vil denne blive, Vi maa angre den med Graad, Vende om og gjøre Bod, Og erkiende GUD er god: At Forfædre vare viise, Thi vi deres Dragt man priise.

21. Derimod maa vi fordømme Vore Moders Daarespind, Som saa flux kan nu indrømme Siæl og Hierte, Hu og Sind: Thi vor slebne Verdens Folk Er nu Moden rette Tolk, For hvad de sig foretage, Andet kan dem ey behage.

22. Raser da, fortryllet Siæle, Find i Verdens Lyst Behag, Bliv kun Modens arme Trælle, Men viid at paa Dommens Dag: GUD vil fordre Regenskab For I Moden Fortrin gav, Og ey Dyden og Guds Rige Vil af Hiertet efterhige.

23. Gid vi da vil blive kloge Udaf andres Daarlighed: Sukke, bede, stride, vaage, Og med sand Alvorlighed Ifra Lasterne opstaae, Og paa Dydens Veyegaae, Da GUD vil os ey undfalde Udi Modgangs bittre Galde.

8

24. Om man ellers høyt kan stige Udi Lasters Glimre-Pragt, Denne Stats kan læt bortvige, Og vil krones med

Foragt: Thi hvo Verden haver kiær, Fiende af Himlen er: Verdens Lyst og Himlens Ære, Kan ey i et Hierte være.

25. Vi see dem, som flux opstiger Til den største Herre-Magt, De Monarker efterhiger, Og vil have Dem ombragt; Men vi seer, Almagten dog Sine Salved frelser (*), og Vil nu knuse deres Hoved, Som har Ont imod Dem vovet.

26. Døm, o Momus! som du løster, Om min ringe Digt og Sang, Jeg mig ved Almagten trøster, Og beskuer Lykkens Gang: Vi er fød for vi skal døe; Tidens Ympes Spire Frøe Skal i Evighed fremspire, Sæden stal sin Plante zire.

27. Store GUD! lad os erfare Du er en barmhjertig GUD! Og vil ingen Møye spare Os af Synd at redde ud! Gid vi lyde maa dit Kald, Og med ydmyg Fodefald Til dig søge, mens du findes! Mens dit Venskab er at vinde.

28. Mange Ting lar sig tilsyne Nu i denne Verdens Tiid, Lidt vi kun derom kan nyne, Mindre vide deres lid: Høyt man stige kan i Dag, Og forvirre Næstens Sag: Man i Morgen dybt kan falde, Og faaer smage Ondskabs Galde.

29. Lad os Verden da foragte, Hvor ey er vor Blive-Stad; Lad os Ævighed betragte, Som det Stæd, hvor vi ret glad Efter Tidens Møye skal Himle ind blant Englers Tal; Lad

os vende did vor Længsel. Far da vel al Verdens Trængsel.

(*) Nemlig Kongen af Danmark og Kongen af Pohlen.